

การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้
บทบาทการโค้ช

โดย
นายรัชชานนท์ เฟื่องบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้บทบาทการโค้ช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE ANALYSIS AND CRITICISM READING
SKILLS FOR MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY COACHING

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING THAI LANGUAGE)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

60255406 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

คำสำคัญ : การอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ วรรณคดีไทย บทบาทการโค้ช

นาย รัชชานนท์ เฟื่องบุญ: การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจ้อย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เป็นการวิจัยแบบพื้นฐาน แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ชหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

60255406 : Major (TEACHING THAI LANGUAGE)

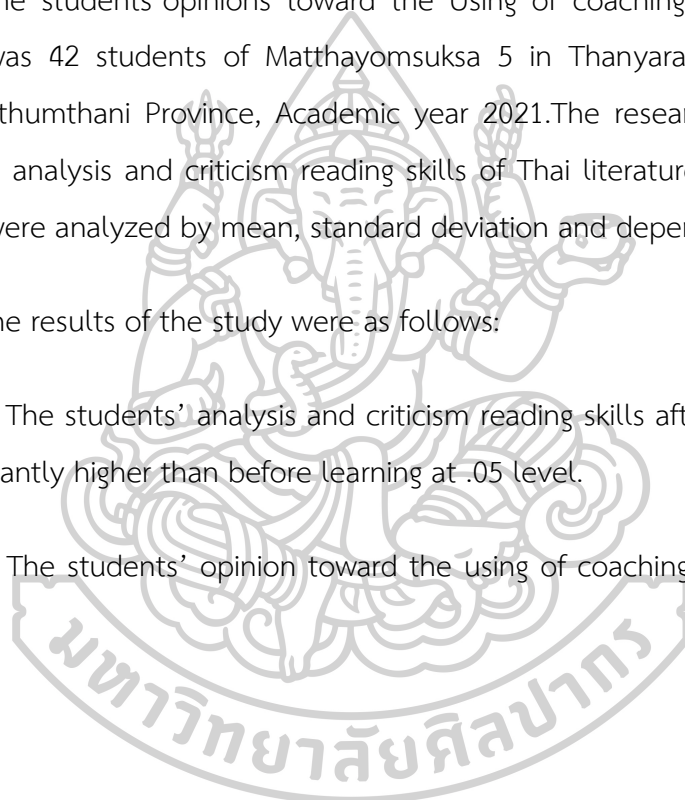
Keyword : ANALYSIS AND CRITICISM READING, THAI LITERATURE, COACHING

MR. RATCHANON FUEANGBOON : THE DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE ANALYSIS AND CRITICISM READING SKILLS FOR MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY COACHING THESIS ADVISOR : ATIKAMAS MAKJUI, Ph.D.

The purposes of this research were to: 1) compare the analysis and criticism reading skills of Matthayomsuksa 5 students before and after the Used of Coaching. 2) study the students' opinions toward the Using of coaching. The sample of this research was 42 students of Matthayomsuksa 5 in Thanyarat School, Thanyaburi District, Pathumthani Province, Academic year 2021. The research lesson plans, the test of the analysis and criticism reading skills of Thai literature and questionnaires. The data were analyzed by mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The results of the study were as follows:

1. The students' analysis and criticism reading skills after using the coaching was significantly higher than before learning at .05 level.
2. The students' opinion toward the using of coaching at a high agreement level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจ้อย รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณา ของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชนกฤต เส็งหู้ อาจารย์อาจिया หลิมกุล และอาจารย์พีระพล จอมใจเหล็ก ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอกราบ ขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันสำคัญให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และขอขอบใจนักเรียน โรงเรียนธัญรัตน์ ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลการวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการ วิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน และสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งส่งผลให้ผู้วิจัยได้ศึกษา จนสำเร็จดังตามที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ

นาย รัชชานนท์ เพ็ญบุญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
คำถามการวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์.....	14
การอ่านวิเคราะห์ วิจัย.....	23
ความหมายของการอ่าน.....	23
ความสำคัญของการอ่าน.....	23

จุดมุ่งหมายของการอ่าน	25
ความหมายของการอ่านวิเคราะห์.....	26
หลักของการอ่านวิเคราะห์.....	27
กระบวนการอ่านวิเคราะห์.....	29
การจัดการเรียนการสอนการอ่านวิเคราะห์.....	31
การประเมินผลการอ่านวิเคราะห์.....	32
ความหมายของการวิจารณ์วรรณคดี.....	35
หลักการวิจารณ์วรรณคดี.....	36
ขั้นตอนการวิจารณ์วรรณคดี.....	38
ความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดี.....	41
การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช	43
ความหมายของการโค้ช.....	43
รูปแบบการโค้ช.....	44
กระบวนการโค้ช.....	47
วิธีการโค้ช.....	54
ทักษะและความรู้ของโค้ช.....	57
วรรณคดีไทย.....	64
ความหมายของวรรณคดี.....	64
ความสำคัญของวรรณคดีไทย.....	65
องค์ประกอบของวรรณคดีไทย.....	66
จุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีไทย.....	69
ความสำคัญของการสอนวรรณคดีไทย.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
งานวิจัยในประเทศ.....	73

งานวิจัยต่างประเทศ.....	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
1. ขั้นเตรียมการ	82
2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	83
3. ขั้นดำเนินการทดลอง	92
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช	94
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช	95
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผล.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	103
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	103
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
รายการอ้างอิง	104
ภาคผนวก.....	113
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ วิจัย	114
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช แบบทดสอบวัดทักษะการอ่าน วิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทย แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช	122
ภาคผนวก ค ตารางผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	150

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.....	16
ตารางที่ 2	โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	18
ตารางที่ 3	หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ภาคเรียนที่ 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.	19
ตารางที่ 4	ตารางรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช.....	84
ตารางที่ 5	ตารางวิเคราะห์ข้อสอบการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย.....	87
ตารางที่ 6	ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช.....	94
ตารางที่ 7	ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช.....	95
ตารางที่ 8	แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช	148
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1).....	152
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2).....	154
ตารางที่ 11	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3).....	156
ตารางที่ 12	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4).....	158
ตารางที่ 13	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5).....	160
ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย.....	162
ตารางที่ 15	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช.....	164

- ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย..... 166
- ตารางที่ 17 ผลคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยก่อนและหลัง
การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช..... 167

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบ Minds-On และการเรียนรู้แบบ Hands-On.....	45
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช.....	86
ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทย	89
ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการต่าง ๆ มากมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการค้นคว้า ค้นพบทฤษฎีความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา มนุษย์เราในฐานะสมาชิกของสังคมโลกควรติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ นี้ให้ทันการณ์ เพื่อจะได้เป็นผู้ที่ทันสมัย ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์เราเป็นคนทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลก็คือ การอ่าน (สนิท สัตโยภาส, 2542: 92) ซึ่งสอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 6) ที่กล่าวว่า การอ่านยังช่วยให้ผู้อ่านเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างแนบเนียนเป็นการตอบสนองความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นขยายความคิดของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ได้อย่างกว้างขวาง ดังที่ กิตติกาญจน์ อินทเกตุ (2557: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีสติปัญญาสูงขึ้นเกิดความคิดสร้างสรรค์พัฒนาด้านจิตใจให้เจริญงอกงาม พัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่รู้เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ยิ่งในยุคปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว วิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนมีการติดต่อสื่อสารและรับข่าวสารได้มากมายหลายรูปแบบ การอ่านเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่โลกกว้างเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างและพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้แล้วการอ่านยังมีความสำคัญดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่กล่าวไว้ในพิธีเปิดงานหนังสือแห่งชาติ 4 กุมภาพันธ์ 2515 ณ อาคารใหม่ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว (สนิท สัตโยภาส, 2542: 92)

หนังสือเปรียบเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราว ความรู้ ความคิดวิทยาการ ทุกด้านทุกอย่างซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ได้คิดอ่านและพากเพียรพยายามบันทึกรักษาไว้ ด้วยลายลักษณ์อักษรหนังสือแพร่ไปถึงที่ใด ความรู้ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือเป็นสิ่งที่มีความและมีประโยชน์ประมาณค่ามิได้ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้มนุษย์ หนังสือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทั้งกายทั้งอาชีพ ทั้งการค้นคว้าและในที่สุด

จากพระราชดำรัสข้างต้นสะท้อนถึงความสำคัญของการอ่านที่มีคุณประโยชน์มากมายกับชีวิต ทั้งการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา ให้ความบันเทิง เพลิดเพลินใจ และวิชาความรู้ อาจกล่าวได้ว่า การอ่านสามารถพัฒนาบุคคลได้อย่างรอบด้านทั้งวิชาการความรู้ และอารมณ์ อีกทั้งประโยชน์ของการเป็นผู้ที่อ่านอย่างสม่ำเสมอ ก็มักเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองที่ดี จึงส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ด้วยการอ่านอยู่เสมอสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านมาช่วยพัฒนาชีวิตแห่งตนและสังคมส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากความสำคัญของการอ่านดังกล่าวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ได้กล่าวถึงความสำคัญและแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมที่กำลังพัฒนาและก้าวเข้าสู่สังคมของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนต้องมีทักษะและกระบวนการทางด้านการวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นและปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่าน ดังในมาตรา 24 (2) และ (3) ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด จัดการและเผชิญกับปัญหาโดยนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหอย่างชาญฉลาด อีกทั้งผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดให้เป็น ทำเป็น และให้ปลูกฝังลักษณะนิสัยรักการอ่านและสนใจที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษา, 2545: 8) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 42) ได้กำหนดคุณภาพนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการอ่านไว้ว่า อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจัยจากเรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง และเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ฝั่งความคิด บันทึกย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน แม้ว่าหลักสูตรจะมุ่งส่งเสริมทักษะการอ่าน แต่ผลการสำรวจด้านการอ่านของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2561 พบว่า การอ่านของประชากรมีความแตกต่างกันตามวัย โดยวัยเยาวชนมีอัตราการอ่านสูงสุด (ร้อยละ 92.90) รองลงมาคือวัยเด็ก (ร้อยละ 89.70) วัยทำงาน (ร้อยละ 81.80) และต่ำสุดคือ วัยสูงอายุ (ร้อยละ 52.20) เมื่อเปรียบเทียบ ผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ปี 2561 การอ่านของประชากรในวัยเด็กและวัยสูงอายุมีอัตราการอ่านลดลงเล็กน้อย ในขณะที่วัยเยาวชน และวัยทำงานมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นจากปี 2558 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 16)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดให้มีคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 4 ว่าผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการประเมินการอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 34-35) การอ่านวิเคราะห์จึงมีความสำคัญกับชีวิตประจำวันในลักษณะที่ใช้เพื่อการศึกษาทำความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างเสริมให้เกิดเป็นทักษะหนึ่งของชีวิต เพื่อคนเราจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีความเข้าใจและเข้าถึงวิถีแห่งคุณค่า ทั้งสามารถป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิวากานท์ ปทุมสูติ, 2553: 83) นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์จึงได้กำหนดนโยบายและผลักดันการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จะต้องพัฒนานักเรียนให้ท่องจำในสิ่งที่ควรจำและนำสิ่งที่จำไปฝึกวิเคราะห์ แก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งปรับปรุงข้อสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลางในรูปแบบอัตนัยและปรนัยที่เน้นการอ่านวิเคราะห์ให้มากขึ้น การอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาข้อมูลและเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น วิพากษ์ วิจรรณ้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นการอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และช่วยทำให้การศึกษาเกิดการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมกับผู้ศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับจิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549: 40) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านหลาย ๆ ครั้งอย่างไตร่ตรอง พิจารณาอย่างถี่ถ้วน สามารถแยกแยะข้อความออกได้เป็น ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และสามารถสรุปได้ว่าสิ่งใดเป็นวิชาการและสิ่งใดเป็นการแสดงทรรศนะของผู้เขียน นอกจากนี้ จีรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556: 205) ได้ให้ความหมายของการอ่านวิเคราะห์ไว้ว่า การอ่านวิเคราะห์เป็นการอ่านงานเขียนในเชิงแยกหาองค์ประกอบให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ ผู้อ่านจะต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ตลอดจนจิตวิญญูณมาพิจารณา ไตร่ตรอง และแยกแยะข้อมูลอย่างมีเหตุผล เพื่อสรุปความเข้าใจและความคิดเกี่ยวกับงานเขียนนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นคนมีเหตุผล มีความรอบรู้ สามารถนำประโยชน์จากการอ่านไปใช้ดำเนินชีวิต

โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ PISA (Program for International Student Assessment) ที่ประเมินทักษะความสามารถด้านการอ่าน โดยวัดความรู้ที่มุ่งเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรของโรงเรียน ข้อสอบจะมีเนื้อความที่ซับซ้อนมาให้อ่านและให้นักเรียนพิจารณาถึงจุดมุ่งหมาย สำคัญ ซึ่งผลการทดสอบระดับชาติในปี 2018 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านของนักเรียนลดลง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) และการสอบ PISA ปี 2015 มีคะแนนเฉลี่ย 409 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนน

เฉลี่ยด้านการอ่าน พบว่า ด้านการอ่านมีคะแนนลดลง 16 คะแนน เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผลการประเมินด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลงระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอย่างเร่งด่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562: Online)

นอกจากนี้เมื่อศึกษาข้อมูลผลการอ่านระดับโรงเรียน พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Education Test) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธัญรัตน์ ปีการศึกษา 2561 สารผลการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐานการอ่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.06 อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เพราะยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดคือร้อยละ 60 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2562: Online) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการศึกษาที่เน้นให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนโดยประกาศนโยบาย “เดินหน้าและพัฒนาการอ่านออกเขียนได้” โดยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในวรรณคดีและวรรณกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4, 2562) จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในด้านวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ ผลปรากฏว่านักเรียนมีความเข้าใจด้านการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 7.30 ระดับดี ร้อยละ 33.80 ระดับพอใช้ ร้อยละ 48.84 ระดับปรับปรุง ร้อยละ 10.06 เมื่อวิเคราะห์ความเข้าใจด้านการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมแล้วถือได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ในด้านวรรณคดีและวรรณกรรม ขาดทักษะในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วิจารณ์ (โรงเรียนธัญรัตน์, 2562) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับปัญหาเรื่องการอ่าน (ชลธร ธรรมธรรม, สาวิตรี อดิศักดิ์สดี, และทิพวรรณ อิมวิเศษ, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2562) ทำให้ทราบว่า ปัญหาการอ่านวิเคราะห์ที่พบในโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี คือ นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก เบื่อหน่ายไม่สนใจในการอ่าน ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนวรรณคดี ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ขาดทักษะและวิธีการสอนใหม่ ๆ ครูส่วนใหญ่สอนบรรยายไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความคิดในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นและจัดบรรยากาศในชั้นเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ไม่มีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนเกิดผลเสีย จึงทำให้นักเรียนเห็นการอ่านวรรณคดีเป็นเรื่องไร้สาระและล้าสมัย เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวรรณคดี

สาเหตุและปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ ศิริรินทร์ (2548: 16) กล่าวว่า ครูมักจะสอนทักษะและกลวิธีการอ่านให้จบทันหลักสูตรในหนึ่งภาคเรียนจึงไม่มีโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เวลาอ่านมาก ๆ ครูบางคนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การถามรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นคำถามด้านความจำ กิจกรรมนี้นอกจากไม่ส่งเสริมการอ่านแล้วยังไม่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอีกด้วยเพราะจัดเป็นการทดสอบมากกว่าการอ่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำราต่าง ๆ พบว่ามีผู้นำวิธีสอนมาแก้ปัญหาคำอ่านวิเคราะห์ไว้หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบหมวก 6 ใบ เทคนิค SQ3R เทคนิค SQ4R เทคนิค KWL Plus และชิปปาโมเดล (CIPPA Model) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอมาข้างต้น ล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้ แต่วิธีที่น่าสนใจและสามารถนำมาปรับใช้กับการอ่านวิเคราะห์ วิจัยได้และมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 ดังที่ วิจารย์ พานิช (2555: 6) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและอาชีพบทบาทของครูอาจารย์ก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงครูต้องไม่เน้นการสอนแต่ต้องเน้นการออกแบบการสอนโดยใช้บทบาทการโค้ช ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ครูจัดให้แก่ศิษย์เปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนไปเป็นครูฝึก เป็นผู้กระตุ้นศักยภาพของผู้เรียนด้วยการสร้างแรงผลักดันแรงจูงใจภายในจินตนาการ กระบวนการคิด การชี้แนะ การแนะนำ การใช้พลังคำถาม อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562: 2-3) ที่กล่าวว่าสรุปได้ว่า ครูอาจารย์เปรียบเสมือนโค้ช (Coaching) คอยสร้างแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ชี้แนะให้นักเรียนใช้ศักยภาพของตนเอง เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการโค้ช (Coaching) จึงมีประโยชน์ที่สำคัญคือ ช่วยนักเรียนให้มีกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโตมีทักษะการคิด มีกระบวนการเรียนรู้ มีวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะการประเมิน ปรับปรุงและสามารถพัฒนาตนเองได้

จากความสำคัญและความเป็นมาที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะการอ่านการวิเคราะห์ วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เทคนิควิธีการสอนภาษาไทยรวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่บูรณาการทักษะเข้าในการสอนเนื้อหาหลักด้านวิชาการ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ไว้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การตรวจสอบสภาพจริง 3) การกำหนดทางเลือก 4) การตัดสินใจ และ 5) การประเมินผลการโค้ช ถ้านักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชนี้แล้วจะทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกความคิด แยกแยะ มีการพิจารณา

มีหลักเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาตัดสินใจที่ดี แสวงหาทางเลือกและลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีผู้สนใจนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชไปใช้ในการวิจัย เช่น พิศพรพรรณ เก่งการเรือ (2560) ได้วิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช เรื่อง จำนวนและการดำเนินการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนและการดำเนินการสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพรพิมล จันทาทอง อรสา จรุงธรรม และนิติกร อ่อนโยน (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษามโนทัศน์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการโค้ชและจิตตปัญญาศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการโค้ชและจิตตปัญญาศึกษาก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนมโนทัศน์ทางการ เรียนวิทยาศาสตร์หลังการเรียน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 8.60 คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.60 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 5.70 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.31 คะแนน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เสาวนีย์ คุณทา และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2562) เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการโค้ชเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า กิจกรรม PICPE มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.77/80.94 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ประสิทธิภาพของ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างเว็บไซต์ หลังการจัดการเรียนรู้สูง กว่าก่อนเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด จากผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการ เรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชสามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยให้เพิ่มสูงขึ้นได้

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นการจัดการ เรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำ การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68) มาพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้กำหนด กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช มีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ คือ การแยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เมื่อนำมารวมกับคำว่าอ่าน การอ่านวิเคราะห์ จึงหมายถึง การอ่านเพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน (สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์, 2548: 100) จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549: 40) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านหลาย ๆ ครั้งอย่างไตร่ตรอง พิจารณาอย่างถี่ถ้วน สามารถแยกแยะข้อความออกได้เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และสามารถสรุปได้ว่าสิ่งใดเป็นวิชาการและสิ่งใดเป็นการแสดงทรรศนะของผู้เขียน สอดคล้องกับ สนิท สัตโยภาส (2542: 115) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ คือ การใคร่ครวญ แยกแยะออกเป็นส่วน ๆ ถ้าเรื่องที่อ่านเป็นบันเทิงคดี องค์ประกอบที่นำมากล่าว คือ โครงเรื่อง แนวคิด ตัวละคร การใช้ภาษาหรือบทสนทนาและคุณค่าที่ได้รับ ถ้าเรื่องที่อ่านเป็นสารคดีหรือบทความ องค์ประกอบที่นำมากล่าว คือ จุดประสงค์การแต่ง รูปแบบการแต่ง ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น อารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้แต่ง การใช้ภาษาหรือคุณค่าที่ได้รับจากการอ่าน นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546: 10) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อความ เกิดทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของการอ่าน สามารถนำผลจากการอ่านมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นการฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียนโดยเน้นการใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเองเป็นลักษณะของการเรียนรู้ส่วนบุคคล บทบาทการโค้ชเน้นการชี้แนะผู้เรียนให้พัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่สอดคล้องกับธรรมชาติและระดับความสามารถของผู้เรียน ให้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ศิริวรรณ (2557: 13) ที่กล่าวว่า บทบาทการโค้ช หมายถึง กระบวนการและทักษะการสื่อสารเพื่อพัฒนาวิธีคิดของผู้รับโค้ช ให้เกิดความเข้าใจความเป็นจริงในปัจจุบัน เล็งเห็นเป้าหมายซึ่งนำไปสู่การแสวงหาทางเลือกและกำหนดวิธีการดำเนินการในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงด้วยตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนา หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในเชิงพฤติกรรม และผลลัพธ์ทั้งในส่วนของชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวของตนเอง นอกจากนี้ Mukherjee (2014: 6-7) อธิบายว่า บทบาทการโค้ชเป็นวิธีที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ผ่านการกระตุ้นความคิดของผู้ถูกโค้ช โดยผู้โค้ช จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อค้นพบและดึงศักยภาพของแต่ละบุคคลให้ไปถึงจุดสูงสุดจนนำไปสู่การพัฒนาตนเอง และสามารถบรรลุเป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนที่ยมุ่งหวัง

จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ตามแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68) โดยมีการปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง

2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูภาพ ฟังเพลง สนทนาที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

2.2 นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าจะต้องเพิ่มความรู้ประเด็นใดบ้าง

ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก

3.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบคละความสามารถ เก่ง-ปานกลาง-อ่อน ในอัตราส่วน 1:2:1

3.2 ครูเสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีพร้อมทั้งเสนอตัวอย่างคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดี

3.3 ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนหรือการให้กำลังใจ

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ

4.1 นักเรียนร่วมกันเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีแล้วตอบคำถามลงในใบงาน

4.2 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เวียนที่ละกลุ่มครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิด หรือให้คำแนะนำหรืออธิบายความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

4.3 นักเรียนเสนอผลการทำใบงาน นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูแก้ไขหรือให้คำแนะนำเพิ่มเติม

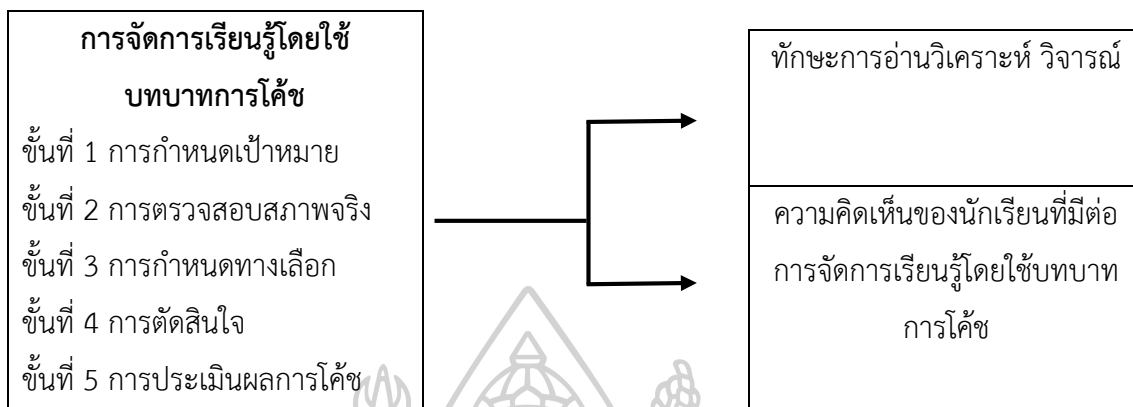
ขั้นที่ 5 การประเมินผลการโค้ช

5.1 นักเรียนบอกความรู้ที่ได้รับ

5.2 นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

5.3 ครูให้ข้อมูลสะท้อนกลับพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชได้นำแนวคิดทฤษฎีและขั้นตอนของ วิชัย วงษ์ใหญ่ มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงหลวง จังหวัดพทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 ห้อง รวมนักเรียนทั้งสิ้น 536 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงหลวง จังหวัดพทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

3. เนื้อหา

เนื้อหาของการวิจัย คือ ใช้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมมาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจัยวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และกำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ข้อ คือ 1) วิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น 2) วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต 3) วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ 4) สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เนื้อหาที่ใช้พัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย คือ วรรณคดีเรื่อง เวสสันดรชาดก กัณท์มัทรี

4. ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คาบละ 50 นาที รวม 8 คาบ ไม่รวมทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำศัพท์เฉพาะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนได้ตั้งศักยภาพของตนเองออกมาใช้ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยใช้การฟัง การถาม และการสะท้อนตนเอง เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งใช้ขั้นตอนตามของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68) โดยมีการปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนมีหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง

2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูภาพ ฟังเพลง สนทนาที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

2.2 นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าจะต้องเพิ่มความรู้ประเด็นใดบ้าง

ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก

3.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบคณะความสามารถ เก่ง-ปานกลาง-อ่อน ในอัตราส่วน 1:2:1

3.2 ครูเสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีพร้อมทั้งเสนอตัวอย่างคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดี

3.3 ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนหรือการให้กำลังใจ

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ

4.1 นักเรียนร่วมกันเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีแล้วตอบคำถามลงในใบงาน

4.2 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เวียนทีละกลุ่มครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดหรือให้คำแนะนำ หรืออธิบายความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

4.3 นักเรียนเสนอผลการทำใบงาน นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูแก้ไขหรือให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการโค้ช

- 5.1 นักเรียนบอกความรู้ที่ได้รับ
- 5.2 นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง
- 5.3 ครูให้ข้อมูลสะท้อนกลับพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

2. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการอ่านแล้วแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงหลังการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งวัดหรือทดสอบได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. วรรณคดีไทย หมายถึง หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี โดยใช้ศิลปะทางภาษาในการแต่งมีการใช้คำที่ไพเราะ ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพเกิดอารมณ์คล้อยตามกับผู้ประพันธ์รังสรรค์ขึ้นและได้รับความรู้แนวคิดที่ผู้ประพันธ์สอดแทรกไว้ในเรื่องด้วย สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความคิดเป็นแบบแผน ใช้ภาษาที่ไพเราะ เหมาะแก่การให้นักเรียนได้รับรู้ เพราะสามารถ ยกกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วรรณคดีไทย เรื่อง เวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี จากหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

4. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช โดยวัดจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย
2. ครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย
3. ครูสามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับรายวิชาพื้นฐานและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์
2. การอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์
 - 2.1 ความหมายของการอ่าน
 - 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
 - 2.4 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์
 - 2.5 หลักของการอ่านวิเคราะห์
 - 2.6 กระบวนการอ่านวิเคราะห์
 - 2.7 การจัดการเรียนการสอนการอ่านวิเคราะห์
 - 2.8 การประเมินผลการอ่านวิเคราะห์
 - 2.9 ความหมายของการวิจารณ์วรรณคดี
 - 2.10 หลักการวิจารณ์วรรณคดี
 - 2.11 ขั้นตอนการวิจารณ์วรรณคดี
 - 2.12 ความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดี
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช
 - 3.1 ความหมายของการโค้ช
 - 3.2 รูปแบบการโค้ช
 - 3.3 กระบวนการโค้ช
 - 3.4 วิธีการโค้ช
 - 3.5 ทักษะและความรู้ของโค้ช
4. วรรณคดี
 - 4.1 ความหมายของวรรณคดี
 - 4.2 ความสำคัญของวรรณคดี
 - 4.3 องค์ประกอบของวรรณคดี
 - 4.4 จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี

- 4.5 ความสำคัญของการสอนวรรณคดี
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ดังนี้

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ และรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการและการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส และบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย

วรรณคดี และวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 40) ได้กำหนดคุณภาพของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการอ่าน ว่า อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนอง เสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจ ดีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ จากเรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง และเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึก ย่อความ และเขียนรายงาน จากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังกำหนดเนื้อหาสาระการอ่านไว้ว่า นักเรียน ต้องอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้าง ความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดและสาระแกนกลางไว้แยกเป็นระดับชั้น ซึ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระแกนกลางของสาระที่ 1 การอ่าน ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 4-6	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้องไพเราะ และเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - บทร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ เช่น บทความ นวนิยาย และความเรียง - บทร้อยกรอง เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และลิลิต
	2. ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน 3. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล 4. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต 5. วิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับเรื่องที่อ่าน และเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล 6. ตอบคำถามจากการอ่าน ประเภทต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด 7. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิดผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ - สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน - บทความ - นิทาน - เรื่องสั้น - นวนิยาย - วรรณกรรมพื้นบ้าน - วรรณคดีในบทเรียน - บทโฆษณา - สารคดี - บันเทิงคดี - ปาฐกถา - พระบรมราโชวาท - เทศนา - คำบรรยาย - คำสอน - บทร้อยกรองร่วมสมัย - บทเพลง

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	8. สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ	- บทอาเศียรวาท - คำขวัญ
	9. มีมารยาทในการอ่าน	

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ, **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551)

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์

โรงเรียนธัญรัตน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีสติปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนธัญรัตน์, 2562: 12-20) มีรายละเอียดดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีและการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนธัญรัตน์ มุ่งจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ให้ความเป็นเลิศในทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดชีวิต ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในการพัฒนาตน พัฒนาคณะ และพัฒนางานให้เป็นไปตามที่สังคมไทย และสังคมโลกต้องการ บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และความพอเพียง

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระดับชั้น	ภาคเรียนที่ 1			ภาคเรียนที่ 2		
	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วย กิต (ชม.)	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต (ชม.)
มัธยมศึกษาปีที่ 4	ท31101	ภาษาไทย 1	1 (40)	ท31102	ภาษาไทย 2	1 (40)
มัธยมศึกษาปีที่ 5	ท32101	ภาษาไทย 3	1 (40)	ท32102	ภาษาไทย 4	1 (40)
มัธยมศึกษาปีที่ 6	ท33101	ภาษาไทย 5	1 (40)	ท33102	ภาษาไทย 6	1 (40)

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชา ท 32102

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 40 ชั่วโมง จำนวน 1.0 หน่วยกิต

ฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด การวิเคราะห์และประเมินค่า วรรณคดีและวรรณกรรม โดยศึกษาเกี่ยวกับการอ่านออกเสียง การประเมินคุณค่างานเขียน การเขียน รายงานเชิงวิชาการ การเขียนบันทึกความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการเลือกเรื่องที่ฟังและ ดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดในโอกาสต่าง ๆ การศึกษาธรรมชาติของภาษา ลักษณะของภาษา การใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค วิเคราะห์ อิทธิพลของภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น อธิบาย หลักการสร้างคำในภาษาไทย และการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยและฉันท์ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และ สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี บทละครพูด คำฉันท์ เรื่อง มัทนะพาธา คัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สังเคราะห์ ท่องจำและบอกคุณค่า บทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจโดยใช้กระบวนการอ่าน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต กระบวนการเขียน

เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการฟัง การดู และการพูด สามารถเลือกฟังและดู และพูดแสดงความรู้ความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา พลังภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่านำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ และมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

ตัวชี้วัด

ท 1.1 ม. 4-6/3 ม. 4-6/6

ท 2.1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6

ท 3.1 ม. 4-6/1 ม. 4-6/4 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6

ท 4.1 ม. 4-6/1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6

ท 5.1 ม. 5-6/1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/3 ม. 4-6/4 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6

รวม 19 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 3 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ภาคเรียนที่ 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (คาบ)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	เรียนรู้ภาษาไทยในกัณฑ์ มัทรี	<p><u>ท 1.1</u> ม. 4-6/3 ม. 4-6/6</p> <p><u>ท 4.1</u> ม. 4-6/1 ม. 4-6/2</p> <p><u>ท 5.1</u> ม. 4-6/1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/3 ม. 4-6/4 ม. 4-6/6</p>	<p>- วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล</p> <p>- มีมารยาทในการอ่าน</p> <p>- ธรรมชาติของภาษา ลักษณะของภาษา</p> <p>- การใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค</p> <p>- จุดมุ่งหมายของการแต่งวรรณคดีและวรรณกรรม</p> <p>- การพิจารณารูปแบบวรรณคดีและวรรณกรรม</p> <p>- การพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีในวรรณคดีและวรรณกรรม</p>	14	20

ตารางที่ 3 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ภาคเรียนที่ 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน (100)
			<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์และการวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรม - การวิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีและวรรณกรรมเกี่ยวกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต - การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมด้านวรรณศิลป์ด้านสังคมและวัฒนธรรม - บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า 		
2	มีทักษะพาธ แรงบันดาลใจสู่สารคดี	<u>ท 2.1</u> ม. 4-6/2 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6 <u>ท 4.1</u> ม. 4-6/5 ม. 4-6/6 <u>ท 5.1</u> ม. 4-6/1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/3 ม. 4-6/4 ม. 4-6/5	<ul style="list-style-type: none"> - การเขียนเรียงความ - การเขียนรายงานเชิงวิชาการ - การประเมินคุณค่างานเขียนด้านต่าง ๆ - อิทธิพลของภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น - หลักการสร้างคำในภาษาไทย - จุดมุ่งหมายของการแต่งวรรณคดีและวรรณกรรม - การพิจารณารูปแบบวรรณคดีและวรรณกรรม - การพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีในวรรณคดีและวรรณกรรม - การวิเคราะห์และการวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรม 	12	20

ตารางที่ 3 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ภาคเรียนที่ 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน (100)
			<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีและวรรณกรรมเกี่ยวกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต - การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมด้านวรรณศิลป์ด้านสังคมและวัฒนธรรม - บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า 		
3	คัมภีร์ ฉันทศาสตร์ นำภาษาสู่ ความรู้	<u>ท 3.1</u> ม. 4-6/1 ม. 4-6/4 ม. 4-6/5 ม. 4-6/6 <u>ท 5.1</u> ม. 4-6/1 ม. 4-6/2 ม. 4-6/3 ม. 4-6/4	<ul style="list-style-type: none"> - การสรุปแนวคิดและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู - การเลือกเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ - การพูดในโอกาสต่าง ๆ - มารยาทในการฟัง การดู และการพูด - จุดมุ่งหมายของการแต่งวรรณคดีและวรรณกรรม - การพิจารณารูปแบบวรรณคดีและวรรณกรรม - การพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีในวรรณคดีและวรรณกรรม - การวิเคราะห์และการวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรม 	12	20

ตารางที่ 3 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ภาคเรียนที่ 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (คาบ)	น้ำหนัก คะแนน (100)
			<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีและวรรณกรรมเกี่ยวกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต - การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมด้านวรรณศิลป์ด้านสังคมและวัฒนธรรม - การสังเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม 		
สอบกลางภาคและปลายภาค				2	40
รวมทั้งสิ้นตลอดภาคเรียน				40	100

ในการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช ผู้วิจัยใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ในการดำเนินการวิจัยและจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณคดีเรื่อง เวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีตัวชี้วัด ดังนี้ ท 5.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น ท 5.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต ท 5.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ท 5.1 ม.4-6/4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง จำนวน 4 ตัวชี้วัด เป็นเวลา 8 คาบ

การอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การอ่านเป็นกระบวนการอันซับซ้อน ดังนั้น นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2544: 121) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันและผู้อ่านสามารถนำความหมายนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 2) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการรับสารแล้วใช้ความคิดทำความเข้าใจความหมายจากตัวอักษร คำ กลุ่มคำ สัญลักษณ์ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการอ่านของแต่ละคนมาตัดสิน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1364) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง การอ่านตามตัวหนังสือ ถ้าอ่านออกเสียงด้วย เรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องอ่านออกเสียงเรียกว่า อ่านในใจ สังเกตหรือพินิจดูเพื่อให้เข้าใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 62) อธิบายว่า การอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนาการตีความระหว่างการอ่าน ผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ มีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่อ่านและใช้ประสบการณ์เดิมมาทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า การอ่าน คือ การอ่านตามตัวหนังสือ และความเข้าใจในการให้ความหมายแก่สัญลักษณ์ต่าง ๆ แปลความหมายของตัวอักษรออกมา สร้างความเข้าใจเรื่องที่อ่านร่วมกัน เป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนาการตีความระหว่างการอ่านเมื่อผู้อ่านได้อ่านข้อความต่าง ๆ จะรับเอาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนร่วมไปด้วย สามารถนำความรู้ ความคิด จากสาระที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันอาจกล่าวได้ว่าการอ่านสามารถพัฒนาบุคคลได้อย่างรอบด้านทั้งวิชาการความรู้ และอารมณ์ ผู้ที่อ่านอย่างสม่ำเสมอ ก็มักเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถ จึงส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานสูงกว่าผู้ที่ไม่ชอบอ่าน และหากสังคมใดมีประชากรที่มีความรอบรู้มากก็จะทำให้สังคม ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองตามไปด้วย ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

สุวดี ภูประดิษฐ์ (2546: 3) การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ คือ การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต ศีลธรรม จรรยาและค่านิยม การอ่านช่วยปรับปรุงชีวิตให้สดใสสมบูรณ์ จุดหมายปลายทางของการอ่าน คือการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดและสมบูรณ์ที่สุด

สมชาติ หอมยก (2550: 38) การอ่านช่วยพัฒนาความคิดและจิตใจ การอ่านมากจะทำให้รู้จักนำความรู้ความคิดประสบการณ์จากการอ่านมาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ เป็นอย่างดีการอ่านเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมความรู้ และความเข้าใจระหว่างมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ความสำคัญของการอ่านมีดังนี้

1. การอ่านช่วยเพิ่มเติมความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ทำให้มีความงอกงามทั้งสติปัญญา อารมณ์เป็นการพัฒนาจิตใจได้เป็นอย่างดี

2. การอ่านมากช่วยส่งเสริมวิจรรณญาณในการรับสาร

3. สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ของสังคมโลกได้

4. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดได้รับความเพลิดเพลิน

5. ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพ การอ่านมากทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล การที่เรารู้จักรับ

ข้อคิดเห็นจากผู้อื่นจะทำให้เรากลายเป็นผู้ที่มีเสน่ห์คนรอบ ๆ ข้างก็อยากอยู่ใกล้

อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550: 19-20) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

2. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้

3. การอ่านเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม

4. การอ่านเป็นเครื่องมือในการคลายเครียด

ฟองจันทร์ สุขยิ่งและคณะ (2551: 4) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านทำให้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทันความคิด หนังสือเป็นสื่อที่ดีที่สุดใ้ง่ายและมีราคาถูก บุคคลทั่วไปสามารถใช้เพื่อการศึกษาหาความรู้และความเพลิดเพลินได้ นอกจากนี้ การอ่านยังเป็นการฝึกกระบวนการคิด ผ่านสมองทำให้เกิดสมาธิ ดังนั้น หากมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดการพัฒนาและสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านเกิดความคิดและจินตนาการมีอิสระทางความคิดได้ดีกว่าสื่อชนิดอื่น

จากที่นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สามารถสรุปได้ว่า การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่มีสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มาก การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเกิดปัญญา เกิดความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาตนเองรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และผ่อนคลายความเครียด และเป็นเกราะป้องกันตัวเองจากปัญหาต่าง ๆ ถ้ารู้จักใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านไปวิเคราะห์สิ่งที่เป็นประโยชน์ การอ่านมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การอ่านช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านในแต่ละครั้ง ผู้อ่านย่อมมีจุดประสงค์ในการอ่านเสมอ เพียงแต่อาจแตกต่างกัน โอกาสและความต้องการ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ประเภทของการอ่านไว้หลากหลายความคิด ดังนี้

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2531: 11-12) โดยทั่วไปจุดมุ่งหมายของการอ่านสรุปได้ 3 ประการดังนี้

1. อ่านเพื่อให้รู้ มีลักษณะการอ่านดังนี้
 - 1.1 เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ เช่น อ่านคำแนะนำ อ่านข้อถามตอบปัญหาที่สงสัย
 - 1.2 เพื่อศึกษาหาความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งโดยย่อและโดยละเอียด
 - 1.3 เพื่อต้องการข่าวสารข้อเท็จจริง
 - 1.4 เพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เพื่อประมวลข้อมูลในการทำวิจัยเผยแพร่หรือตำรับตำรา

ต่าง ๆ

2. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงหรือเพลิดเพลิน

การอ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินนั้น เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากงานประจำได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้น หรือเรื่องใด ๆ ที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินหรือความสนุกสนาน

3. อ่านเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม

เป็นการอ่านเพื่อให้ผู้คนในสังคมยอมรับเพราะเป็นที่รู้จักกันทั่วไปแล้วว่า ผู้ที่รักการอ่านสามารถเข้ากับคนต่างชั้นต่างระดับได้ง่าย ยิ่งเป็นผู้ที่มีความรู้จริง ๆ จากการอ่านการฟังและไม่มีนิสัยเลวร้ายอยู่ในกมลสันดานแล้ว ยิ่งเป็นผู้ที่มีผู้คนนิยม เข้าไหนเข้าได้ไม่มีใครรังเกียจ การสนใจอ่านโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวจะทำให้มีความรู้กว้างขวางสามารถสื่อสารกับคนในสังคม มีทัศนคติที่ทันสมัยคุยกับใคร ๆ ก็รู้เรื่อง อาจแสดงความคิดเห็นให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ทำให้เป็นคนมีคุณค่าต่อหมู่คณะและสังคม การอ่านประเภทนี้เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านบทวิเคราะห์ วิจัยต่าง ๆ

สมชาย หอมยก (2550: 38) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้ เป็นการอ่านที่สำคัญและจำเป็นโดยเฉพาะในวัยศึกษาเล่าเรียน อาจจะเป็นการอ่านเพื่อหาความรู้ทั่วไปหรือความรู้เฉพาะด้านก็ได้
2. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านที่มุ่งผ่อนคลายอารมณ์ความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นในสภาวะแวดล้อมของสังคมยุคปัจจุบัน
3. อ่านเพื่อฆ่าเวลา เป็นการอ่านที่ไม่คาดหวังเรื่องความรู้ หรือเนื้อหาสาระมากนัก มุ่งอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. อ่านเพื่อหาคำตอบ เป็นการอ่านที่ต้องการคำตอบสั้น ๆ หรือสาระสำคัญเท่านั้นสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ ประโยชน์ที่ผู้อ่านต้องการจากการอ่านแต่ละครั้งซึ่งแบ่งออกเป็น อ่านเพื่อหาความรู้หาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ และอ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือเพื่อฆ่าเวลา

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2550: 30) กล่าวว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับการถ่ายทอดเป็น สื่อความคิด เจตนา หรือทำความเข้าใจให้มีความรู้ ความบันเทิง เกิดการพักผ่อน พัฒนาปรับเปลี่ยน บุคลิกภาพและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการอ่าน เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ให้สมบูรณ์และ ส่งเสริมให้มนุษย์ได้พบเจอกับแง่มุมของชีวิตที่หลากหลาย แสดงความคิดเห็นอย่างน่าเชื่อถือ มีความ บันเทิงใจ ความเพลิดเพลิน มีสาระความรู้และทางออกของชีวิต

ความหมายของการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์ เป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ต้องอาศัยกระบวนการทางความคิด มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านวิเคราะห์ ดังนี้

ลินจง จันทรวราหิตย์ (2542: 56) ให้ความหมายว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่าน อย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อให้ได้ความหมายบริบูรณ์แล้วจึงแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ ว่า ส่วนต่าง ๆ นั้น มีความหมายและความสำคัญอย่างไร และแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อย่างไร

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2545: 50-51) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ฝึกให้ นักเรียนรู้จักอ่านหนังสืออย่างมีวิจารณญาณ รู้จักแยกแยะความเหมาะสมขององค์ประกอบใน การเขียน ทั้งเนื้อหาและรูปแบบ เข้าใจจุดประสงค์และทัศนคติของผู้เขียน รวมทั้งวินิจฉัยได้ว่าเรื่องนั้น ควรอ่านหรือไม่ควรอ่านอย่างไร

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548: 100) ให้นิยามคำว่า การวิเคราะห์ ว่าหมายถึง แยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เมื่อนำมารวมกับคำว่า อ่าน การอ่าน วิเคราะห์ จึงหมายถึง การอ่านเพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549: 40) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านหลาย ๆ ครั้ง อย่างไตร่ตรอง พิจารณาอย่างถี่ถ้วน สามารถแยกแยะข้อความออกได้เป็น ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและ สามารถสรุปได้ว่าสิ่งใดเป็นวิชาการและสิ่งใดเป็นการแสดงทรรศนะของผู้เขียน

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การอ่านวิเคราะห์ เป็นการอ่านโดยการพิจารณา แยกแยะข้อมูล เนื้อหา รูปแบบ จุดประสงค์ บอกรายละเอียดของเรื่อง วิเคราะห์แนวคิด คุณค่าของเรื่อง ทัศนคติ ผู้อ่านวิเคราะห์ที่ต้องอ่านด้วยความระมัดระวังและควรจะอ่าน เข้าเพื่อเก็บรายละเอียดให้ครบถ้วน

หลักของการอ่านวิเคราะห์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักของการอ่านวิเคราะห์ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

พินิตนันท์ บุญพามี (2542: 105-110) แสดงความเห็นว่าการวิเคราะห์สามารถพิจารณาได้หลายส่วน ประกอบด้วย การวิเคราะห์คำ ประโยค ทักษะของผู้แต่ง และรสของวรรณกรรมซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์คำ การอ่านวิเคราะห์คำมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักแยกแยะถ้อยคำเป็นวลี ประโยคหรือข้อความต่าง ๆ สามารถบอกได้ว่าคำใดใช้อย่างไร ใช้ผิดความหมาย ผิดหน้าที่ไม่เหมาะสมไม่ชัดเจนอย่างไร และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรจึงจะสามารถใช้ได้ถูกต้อง

2. การวิเคราะห์ประโยค การอ่านวิเคราะห์ประโยค มีจุดมุ่งหมายเพื่อแยกแยะประโยคต่าง ๆ ว่าเป็นประโยคที่ต้องชัดเจนหรือไม่ ใช้ประโยคผิดไปจากแบบแผนของภาษาอย่างไร เป็นประโยคที่ต้องสมบูรณ์หรือไม่ มีหน่วยความในประโยคขาดเกินหรือเปล่า เรียงลำดับความในประโยคถูกต้องชัดเจนหรือไม่เมื่อพบข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้

3. การวิเคราะห์ทักษะของผู้แต่ง หลังจากอ่านจบแล้วลองตั้งคำถามตนเองว่า มีความคิดเห็นตรงกับผู้เขียนหรือไม่ ความคิดของผู้เขียนเลื่อนลอย ไร้สาระ หรือมีเหตุผลข้อเท็จจริงน่าเชื่อถือเพียงใด การกระทำเช่นนี้จะช่วยให้มองเห็นทักษะของผู้เขียนได้ชัดเจนว่า เขาเป็นคนมองโลกในแง่ใดและอย่างไร จำเป็นด้วยหรือไม่ที่เราต้องมีความคิดเห็นสอดคล้อง เมื่อผู้อ่านมีความคิดไม่สอดคล้องด้วย ผู้อ่านมีความเห็นส่วนตัวอย่างไร ซึ่งตอนนี้จะทำให้การวิเคราะห์ทักษะของผู้เขียนแจ่มชัดมากขึ้นทีเดียว

4. การวิเคราะห์รส หมายถึง ความซาบซึ้งประทับใจที่เกิดขึ้นหลังจากสนใจหรือติดตามอ่านเรื่องมามาก

4.1 รสของกาพย์กลอนไทย มี 4 รสด้วยกันคือ

4.1.1 เสาวรจนี (รสชมโฉม) คือ การกล่าวชมความงามของตัวละคร ธรรมชาติ สถานที่ต่าง ๆ

4.1.2 นารีปราโมทย์ (รสของบทเกี่ยวไ้อัโลม) คือ รสในการแสดงความรักใคร่พูดไ้อัโลม บทเกี่ยว

4.1.3 พิโรธวาหัง (รสของบทโกรธ) คือ บทโกรธ แค้นใจ เสียดสี ตัดพ้อ ต่อว่าด้วยความโกรธ

4.1.4 สัลลาปังคพิสัย (รสของบทโศก) คือ บทพรรณนาความโศกเศร้า คร่ำครวญ ตัดพ้อด้วยความน้อยใจ

4.2 รสของงานเขียนอื่น ๆ นอกจากรสของกาพย์กลอนวรรณคดีแล้ว ในงานเขียนประเภทต่าง ๆ ก็สามารถพิจารณารสของงานเขียนนั้นได้ ได้แก่

4.2.1 รสเสียง หมายถึง การได้ยินเสียงในขณะที่อ่าน ด้วยการใช้จินตนาการหรือการเลียนเสียงธรรมชาติ

4.2.2 รสภาพ หมายถึง การที่ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจเรื่องราวได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้เข้าใจงานเขียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพจากการเรียบเรียงถ้อยคำ

4.2.3 รสความ หมายถึง รสที่ผู้อ่านได้จากความไพเราะของเนื้อความบทประพันธ์หรือหนังสือที่มีคุณค่าด้านความหมาย ในทำนองเปรียบเทียบ หรือพรรณนา และมีคุณค่าทางด้านความคิด

4.2.4 รสคำ หรือรสอันเกิดจากการใช้คำของบทประพันธ์ โดยเฉพาะบทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ผู้แต่งจะพิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้คำเหล่านั้นมีเสียงเสนาะมีเสียงสัมผัสเป็นจังหวะไพเราะกว่าภาษาพูด หรือภาษาเขียนแบบร้อยแก้วธรรมดา

กรมวิชาการ (2546: 189-208) อธิบายถึงหลักการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า เป็นทักษะการอ่านที่สูงขึ้นกว่าการอ่านทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นเพียงการอ่านเพื่อความรู้ และเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้นแต่ต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียน เขียนในด้านต่าง ๆ ด้วย เพื่อนำไปสู่ความรู้ ความคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาและการสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

1. การวิเคราะห์การอ่าน

1.1 การวิเคราะห์การอ่านประกอบด้วย

1.1.1 รูปแบบ

1.1.2 กลวิธีในการประพันธ์

1.1.3 เนื้อหาหรือเนื้อเรื่อง

1.1.4 สำนวนภาษา

2. หลักการวิเคราะห์การอ่าน มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

2.1 โครงสร้างของงานประพันธ์ว่าใช้รูปแบบใด อาจเป็นนิทาน บทละคร นวนิยาย เรื่องสั้น บทร้อยกรองหรือบทความจากหนังสือพิมพ์

2.2 แยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร

2.3 แยกพิจารณาแต่ละส่วนให้ละเอียดลงไปว่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.4 พิจารณาให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้กลวิธีเสนอเรื่องอย่างไร

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548: 103) กล่าวถึงการอ่านวิเคราะห์ว่า สามารถแบ่งการอ่านวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. การอ่านวิเคราะห์คำ เป็นการอ่านเพื่อให้ผู้อ่านแยกแยะถ้อยคำในวลี ประโยคหรือข้อความต่าง ๆ โดยสามารถบอกได้ว่าคำใดใช้อย่างไร ใช้ผิดความหมาย ผิดหน้าที่ไม่เหมาะสมไม่ชัดเจนอย่างไร ควรจะค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2. การอ่านวิเคราะห์ประโยค เป็นการอ่านเพื่อแยกแยะประโยคต่าง ๆ ว่าเป็นประโยคที่ถูกต้องชัดเจนหรือไม่ ใช้ประโยคผิดไปจากแบบแผนของภาษาอย่างไร เป็นประโยคที่ต้องสมบูรณ์เพียงใด มีหน่วยความคิดขาดเกินหรือไม่ เรียงลำดับความในประโยคถูกต้องหรือไม่ เมื่อพบข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วก็สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้

3. การอ่านวิเคราะห์ทัศนคติของผู้แต่ง ผู้อ่านต้องพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบว่าผู้เขียนเสนอทัศนคติ มีเหตุผลประกอบข้อเท็จจริงน่าเชื่อถือเพียงใด เป็นคนมองโลกในแง่ไหน

4. การวิเคราะห์รส เป็นการอ่านอย่างพิจารณาถึงความประทับใจที่ได้จาก การอ่าน คือการวิเคราะห์รสของเสียงและรสของภาพ

4.1 ด้านรสของเสียง ผู้อ่านจะรู้สึกได้ชัดจากการอ่านออกเสียงดัง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านปกติหรือใส่ทำนองเสนาะก็ตาม จะช่วยให้รู้สึกถึงความไพเราะของจังหวะและความเคลื่อนไหวที่แฝงอยู่

4.2 ด้านรสของภาพ เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความเข้าใจเรื่อง ในขณะเดียวกันทำให้เห็นภาพด้วย จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย เกิดภาพขึ้นในใจ

จากที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการอ่านวิเคราะห์ประกอบด้วย การพิจารณารูปแบบของงานเขียน การพิจารณากลวิธีในการเขียนและการใช้ภาษา พิจารณาเนื้อเรื่อง ความงามทางด้านวรรณศิลป์ พิจารณารสของงานเขียน พิจารณาจุดประสงค์ในการเขียน และยังเห็นว่าการวิเคราะห์ทัศนคติของเจ้าของผลงานก็มีผลต่อความเข้าใจเนื้อหา หรือแนวคิดของสารที่อ่านได้อย่างลึกซึ้ง

กระบวนการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่จะต้องสามารถแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ ให้ละเอียดและมีกระบวนการ ขั้นตอนในการอ่าน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการของการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 92) กล่าวถึงกระบวนการอ่านวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. จัดประเภทหนังสือตามชนิดและเนื้อหา หนังสือแต่ละประเภท มีวิธีอ่านต่างกัน ก่อนอ่านต้องวิเคราะห์รู้ว่า หนังสือเล่มนั้นอยู่ในประเภทใด การแบ่งประเภท จะดูแต่ชื่อเรื่องหรือลักษณะภายนอกเพียงอย่างเดียวไม่ได้ต้องสำรวจเนื้อหาด้วย อย่างไรก็ตาม ชื่อเรื่องเป็นสิ่งแรกที่ใช้เป็นแนวทางได้ เพราะผู้เขียนย่อมต้องพยายามตั้งชื่อเรื่องให้ตรงแนวเขียนหรือจุดมุ่งหมายในการเขียนของตนให้มากที่สุด

2. สรุปให้สั้นที่สุดว่าหนังสือนั้นกล่าวถึงอะไร หนังสือที่ดีทุกเล่ม ต้องมีเอกภาพ มีการจัดองค์ประกอบของส่วนย่อยอย่างมีระเบียบ ผู้อ่านต้องพยายามสรุปเอกภาพดังกล่าวออกมาเพียง 1-2

ประโยคว่า หนังสือเล่มนั้นมีอะไรเป็นจุดสำคัญหรือเป็นแก่นเรื่อง แล้วจึงหาความสัมพันธ์กับส่วนสำคัญต่อไป

3. กำหนดโครงสร้างของหนังสือ เมื่ออ่านต้องตั้งประเด็นด้วยว่า จากเอกภาพของหนังสือเล่มนั้นมีส่วนประกอบใดสำคัญบ้าง ส่วนที่สำคัญ ๆ สัมพันธ์กันโดยตลอดหรือไม่ และแต่ละส่วนก็มีหน้าที่ของตน สนับสนุนซึ่งกันและกันหรือไม่

4. กำหนดปัญหาที่ผู้เขียนต้องการแก้ ผู้อ่านควรพยายามอ่านและค้นพบว่าผู้เขียนเสนอปัญหาอะไร อย่างไร มีปัญหาย่อยอะไร และให้คำตอบไว้ตรง ๆ หรือไม่ การตั้งปัญหาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจเรื่องแจ่มแจ้ง ยิ่งตั้งปัญหาได้กว้างขวางลึกซึ้งเพียงใด ยิ่งเข้าใจได้เพิ่มขึ้นเพียงนั้น

5. การตีความเนื้อหาของหนังสือ เป็นสิ่งที่ผู้อ่านทำความเข้าใจ ความคิดของผู้เขียน พิจารณาวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ซึ่งบางครั้งผู้เขียนไม่ได้บอกความหมายหรือนัยของข้อความที่เขียนออกมาตรง ๆ แต่ผู้อ่านต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจบริบทของเรื่องเป็นอย่างดี จึงจะตีความได้ถูกต้อง การทำความเข้าใจความคิดของผู้เขียนนั้น ไม่ว่าจะตีความได้ถูกต้องหรือไม่ เราจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตามแต่การพยายามเข้าใจเช่นนั้นทำให้เราวิจารณ์ผู้เขียนอย่างไม่ยุติธรรม แต่จะพิจารณาทั้งข้อดี ข้อบกพร่องของงานเขียนกันอย่างแจ่มแจ้ง การตีความเนื้อหาของหนังสือมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ตีความหมายของคำสำคัญ และค้นหาประโยคสำคัญที่สุด ผู้อ่านต้อง พยายามเข้าใจคำสำคัญ และเข้าใจประเด็นที่สำคัญที่ผู้เขียนเสนอ เพื่อเข้าใจความคิดของผู้เขียน

5.2 สรุปความคิดสำคัญของผู้เขียน โดยพิจารณาว่าประโยคใดเป็นเหตุ ประโยคใดเป็นผล ประโยคใดเป็นข้อสรุป ซึ่งบางครั้งผู้เขียนไม่ได้สรุปความคิดออกมาให้เห็น ชัดเจน แต่ผู้อ่านต้องพยายามสรุปออกมาให้ได้

5.3 ตัดสินว่าอะไรคือการแก้ปัญหของผู้เขียน เมื่อผู้อ่านตีความสำคัญให้ตรงกับผู้เขียน เข้าใจความคิดสำคัญของผู้เขียน และสรุปความคิดของผู้เขียนได้แล้ว ผู้อ่านก็จะวิเคราะห์หรือตัดสินได้ว่าจากเรื่องราวหรือเหตุผลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมาเสนอนั้นมีความสมเหตุสมผลหนักแน่น น่าเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปสู่การวิจารณ์หนังสือเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

วินิดา พรหมเขต (2559: 42) ให้หลักเกณฑ์กระบวนการอ่านอย่างกว้าง ๆ ในการพิจารณารูปแบบของงานเขียนกลวิธีในการเขียนและการใช้ภาษาดังนี้

1. การพิจารณารูปแบบของงานเขียน กลวิธีในการเขียนและการใช้ภาษา เช่น สารที่อ่านเป็นร้อยกรองประเภทใด ร้อยแก้วประเภทใด มีกลวิธีและการใช้ภาษาอย่างไร หากเป็นบันเทิงคดีประเภทที่มีการดำเนินเรื่อง มีตัวละคร เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย และวรรณคดีบางเรื่อง อาจพิจารณาลักษณะตัวละคร ฉาก บรรยากาศ หรือสถานที่ในเรื่องด้วย

2. การพิจารณาเนื้อเรื่อง เช่น ถ้าเป็นงานวิชาการและสารคดีพิจารณาว่าสาระที่ได้คืออะไร มีการอ้างอิงและความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ถ้าเป็นบทความผู้อ่านก็ควรได้ความคิดเห็นของผู้เขียนที่มักแสดงไว้อย่างสมเหตุสมผล แต่ถ้าเป็นบันเทิงคดีผู้อ่านต้องพิจารณาว่าแก่นเรื่องหรือแนวความคิดของเรื่องคืออะไร

3. การพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียน การพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียนมีผลต่อความเข้าใจสิ่งที่อ่านอย่างยิ่ง เพราะการทราบจุดประสงค์ของผู้เขียนจะทำให้ผู้อ่านตีความและได้ประเด็นจากการอ่านตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อความ จุดประสงค์ของผู้เขียนอาจมีได้หลากหลายเช่นต้องการให้ความรู้ ให้ข้อคิด สั่งสอน ตีเตียน เสียดสี ผ่อนคลายอารมณ์ สะท้อนสังคมให้ปฏิบัติตาม เป็นต้น ดังนั้นถ้าผู้อ่านทราบว่าผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อการสั่งสอน สาระที่ได้จากการอ่านย่อมเป็นข้อคิด คำสอน หรือหากผู้อ่านมีจุดประสงค์เพื่อตีเตียนสิ่งที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านย่อมเป็นการเสนอข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นตามทัศนะและมุมมองของผู้เขียน

4. การพิจารณาประวัติของผู้เขียน ผู้อ่านที่รู้จักประวัติชีวิตของผู้เขียน เช่น ประวัติการศึกษา การทำงาน ประสบการณ์ ถิ่นที่อยู่ ความสนใจหรือความสามารถพิเศษ รวมถึงผลงานที่ผ่านมาของผู้เขียนจะทำให้เห็นมุมมองของผู้เขียนต่อสังคม เพราะประสบการณ์จะเป็นเครื่องหล่อหลอมความคิดและบุคลิกของคน ดังนั้นผู้ที่มีความถนัด มีความเชี่ยวชาญ ใกล้ชิดกับสิ่งใด ก็ย่อมมีผลต่อความคิดและสามารถถ่ายทอดเป็นงานเขียนได้ดี เช่น ผู้เขียนมีภูมิลำเนาอยู่ภาคอีสาน ได้เห็นความแห้งแล้งและความขาดแคลนของคนอีสานผู้เขียนก็สามารถถ่ายทอดความอดอยากและการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจได้ดี หรือผู้เขียนรักในการเดินทางเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับชีวิตก็ย่อมเห็นคุณค่าของการเดินทางและถ่ายทอดคุณค่าของการเดินทางให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญตามไปด้วย เป็นต้น

จากกระบวนการอ่านวิเคราะห์ที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านพิจารณารูปแบบ แนวคิดของผู้เขียน วิเคราะห์เนื้อหา กลวิธีในการนำเสนอ การดำเนินเรื่อง สำนวนภาษา การเสนอความคิดเห็น ตีความ ประเมินค่า สังเคราะห์ความรู้ รูปแบบประเภทของหนังสือ ความมีเอกภาพ รวมไปถึงประวัติผู้เขียนด้วย

การจัดการเรียนการสอนการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์เป็นการอ่านที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งจะต้องใช้ความคิดควบคู่ไปพร้อม ๆ กับการอ่าน จึงมีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีสอนอ่านวิเคราะห์ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 21) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านวิเคราะห์ ดังนี้ ขั้นที่ 1 รวบรวมข้อมูล คือ รับรู้เรื่องราวและเข้าใจความหมายจากการสังเกต สนทนาซักถามเล่าเรื่อง บรรยายท่าทาง จากข่าวสาร ข้อมูลจากหนังสือต่าง ๆ ขั้นที่ 2 วิเคราะห์คือ คิดวิเคราะห์ จำแนก และจับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่า ใคร ทำอะไรกับใคร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร ขั้นที่

3 สรุป คือ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปประเมินความน่าจะเป็น น่าเชื่อถือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมหาหลักฐานประกอบการตัดสินใจเชิงเหตุเชิงผล ชั้นที่ 4 ประยุกต์และนำไปใช้คือ นำผลจากการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงเลือกอย่างเหมาะสมแล้วนำไปใช้

กรมวิชาการ (2546: 251) กล่าวว่า การสอนอ่านวิเคราะห์ ครูควรเตรียมเรื่องราว เนื้อหา หรือข้อความต่าง ๆ โดยจัดเตรียมเองหรือมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาหรือรวบรวมก็ได้ แต่สิ่งที่สำคัญคือเนื้อหาหรือเรื่องราวที่จะนำมาวิเคราะห์นั้น ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วย

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2550: 36) กล่าวถึงวิธีการสอนอ่านวิเคราะห์ว่า เป็นการอ่านและการคิดระดับสูงซึ่งมีกลวิธีดังนี้

1. กลวิธีนำการอ่าน (Directed Reading Activity) เป็นกลวิธีสอนทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ การอ่านโดยตั้งคำถามจากเรื่องที่จะให้นักเรียนอ่านแล้วให้นักเรียนอ่านเพื่อหาคำตอบของคำถามดังกล่าว

2. กลวิธีฝึกอ่าน SQ3R (Survey, Question, Read, Recite, Review) เป็นกลวิธีฝึกอ่านที่เริ่มจากการให้ผู้อ่านสำรวจเรื่องที่จะอ่านแล้วตั้งคำถามต่าง ๆ จากนั้นให้อ่านเรื่องเพื่อหาคำตอบเมื่ออ่านจบให้สรุปหรือทบทวนเรื่องที่อ่านอีกครั้งเพื่อให้เข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

3. กลวิธีนำการอ่านและการคิด (Reading Thinking Guide) เป็นกลวิธีที่พัฒนาการอ่านของนักเรียน โดยการใช้คำถามชี้แนะให้นักเรียนใช้บริบทหรือข้อความเพื่อทำนายเนื้อหาของเรื่องที่จะอ่าน จากนั้นให้นักเรียนอ่านแล้วตรวจสอบว่าคำทำนายถูกต้องหรือไม่พร้อมทั้งให้เชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์ส่วนตัวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการวัดและประเมินผล การอ่านวิเคราะห์

จากวิธีการสอนอ่านวิเคราะห์ที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่ละรูปแบบมีข้อดีที่แตกต่างกันไปตามจุดเน้นของแต่ละแบบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนอ่านวิเคราะห์จะต้องเตรียมเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ฝึกให้ผู้อ่านใช้ความคิด รู้จักการวิเคราะห์ และประเมินผลความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

การประเมินผลการอ่านวิเคราะห์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

กรมวิชาการ (2546: 209) มีแนวการวัดและประเมินผลการอ่านวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านนิทานและสรุปความจากเรื่องให้ถูกต้องชัดเจนตามแบบที่กำหนดให้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงเรื่อง นิสัยของตัวละคร ข้อคิดที่ได้จากการอ่านแล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ให้นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในแง่การใช้สำนวนภาษาการสื่อความหมายและความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ แล้วอ่านรายละเอียดของข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์แล้วสรุปใจความสำคัญของข่าวขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็น ข้อเท็จจริงและข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนหรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน แล้ววิเคราะห์ข่าวนั้นมีการนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงหรือมีความคิดเห็นของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วยพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าความคิดเห็นของผู้เขียนน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด ข้อคิดที่ได้จากการอ่านข่าวนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

3. ให้นักเรียนตัดข้อความโฆษณาจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ แล้วแสดงความคิดเห็นเชิงตัดสินใจซื้อสินค้า

4. ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์วิจารณ์บทความ 1 เรื่อง ในเรื่องรูปแบบการนำเสนอ กลวิธีการแต่งเนื้อหาและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา

5. ให้นักเรียนอ่านสารคดีแล้วประเมินค่าของเรื่องมีอ่านทั้งจุดดี และจุดด้อยโดยใช้เหตุผลประกอบทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ คุณค่าทางวรรณคดีและสังคม ส่วนการวัดและการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ถูกต้อง

6. ให้นักเรียนเลือกอ่านบทร้อยกรองที่นักเรียนชอบแล้วสรุปความเป็นร้อยแก้วโดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่ายวิเคราะห์วิจารณ์บทที่อ่านในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์เนื้อหาของบทร้อยกรองให้อารมณ์ความรู้สึกสอดคล้องกับเนื้อหาของบทร้อยกรองหรือไม่อย่างไรนักเรียนมีความซาบซึ้งประทับใจกับบทร้อยกรองที่อ่านหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณาความสามารถและผลการทำงานด้วยการวัดผลความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาการสรุปความการวิเคราะห์วิจารณ์บทร้อยกรอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551ก: 216-217) อธิบายแนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่าอาจใช้วิธีการดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมในการวิเคราะห์คำ วลีหรือประโยคจากนั้นควรวัดผลด้านเหตุผลการวิเคราะห์ทัศนะของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่าน ตลอดจนประเมินผลจากความตั้งใจ สนใจ และผลงานที่ได้รับมอบหมาย

2. ให้นักเรียนเลือกอ่านบทร้อยกรองที่นักเรียนชอบ แล้วสรุปความเป็นร้อยแก้วโดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย

3. ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรอง แล้ววิเคราะห์วิจารณ์บทอ่านในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ ความคิดและเนื้อหาสาระในบทร้อยกรองกลวิธีในการแต่งของบทร้อยกรองและสิ่งที่ผู้เขียนฝากไว้ในบทร้อยกรอง

4. ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองแล้ววิเคราะห์ว่าเนื้อหาของบทร้อยกรองให้อารมณ์ความรู้สึก สอดคล้องกับเนื้อหาของบทร้อยกรองหรือไม่ อย่างไร นักเรียนมีความซาบซึ้งประทับใจกับบทร้อยกรองที่อ่านหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณาความสามารถและผลการทำงานด้วยการวัดผล ความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา การสรุปความ การวิเคราะห์วิจารณ์บทร้อยกรอง และความตั้งใจในการทำกิจกรรม

5. ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วสรุปความให้ถูกต้องชัดเจนตามแบบที่กำหนดให้ ดังตัวอย่าง แบบสรุปความ

ใคร.....

ทำอะไร.....

เมื่อไร.....

อย่างไร.....

ผลเป็นอย่างไร.....

สรุปความ.....

6. ให้นักเรียนอ่านเรื่องและสรุปความจากเรื่อง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

7. ให้นักเรียนอ่านข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์แล้วขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นของผู้เขียนด้วยสีหรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน

8. ให้นักเรียนตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์แล้ววิเคราะห์ว่าข่าวนั้นมีการนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริง หรือมีความคิดเห็นของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าความคิดเห็นของผู้เขียน น่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด

9. ให้นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในแง่การใช้สำนวน ภาษาการสื่อความหมายและความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

10. ให้นักเรียนตัดข้อความโฆษณาจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ แล้วแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ในด้านความน่าเชื่อถือการใช้สำนวนภาษาความน่าสนใจของการนำเสนอ

11. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วตีความเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เขียน แล้วสรุปความคิดเห็นของผู้เขียน พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือเล่มนั้น

12. ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์ วิเคราะห์บทความ 1 เรื่อง ในเรื่องรูปแบบการนำเสนอ กลวิธีการแต่ง เนื้อหา และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา

13. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วประเมินค่าของเรื่องทั้งจุดดีและจุดด้อยโดยใช้เหตุผลประกอบ ทั้งในด้านเนื้อหารูปแบบ และคุณค่าทางวรรณคดีและสังคม

จากที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านบทอ่านแล้วสามารถบอกความเหมือนและแตกต่าง อ่านประโยคได้อย่างเข้าใจ ความหมายสามารถบอกเรื่องราว เหตุการณ์ มีความสอดคล้องกันหรือไม่ สามารถตอบคำถามได้ ถูกต้อง เข้าใจความหมาย และสามารถประเมินเนื้อหาต่าง ๆ ได้ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินผลการอ่านวิเคราะห์โดยใช้การสังเกต การตอบคำถาม และการทดสอบ

ความหมายของการวิจารณ์วรรณคดี

การวิจารณ์วรรณคดีคือ การศึกษา การประเมิน และการตีความว่าวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างไรทั้งนี้ในการวิจารณ์วรรณคดีจะต้องมีหลักเกณฑ์และเป้าหมายในการวิจารณ์ว่าจะวิจารณ์วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ในแนวใด เช่นวิจารณ์แนวประวัติศาสตร์ วิจารณ์แนวจิตวิทยา เป็นต้น การวิจารณ์วรรณคดีเป็นการมองวรรณคดีในมุมมองพิเศษที่เป็นจุดเด่นของวรรณคดีเรื่องนั้น ด้วยความคิดแห่งความเป็นปัจเจกของผู้วิจารณ์แต่ละคน ซึ่งในวรรณคดีเรื่องเดียวกันผู้วิจารณ์แต่ละคนอาจวินิจฉัยต่างกันได้ นักวิชาการด้านการศึกษาก็ให้ความหมายของการวิจารณ์วรรณคดีไว้มากมาย ดังนี้

วิภา กงกะนันท์ (2556: 11) กล่าวว่า การวิจารณ์วรรณคดี คือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีโดยทั่วไปมนุษย์ธรรมดาที่มีพัฒนาการทางสมองเป็นปกติ มักแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้สัมผัสอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสัมผัสด้วยหู จมูก ลิ้น ผิวกาย จิตใจ หรือปัญญาก็ตาม ผู้สัมผัสวรรณคดีก็เช่นกัน คงจะได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่ตนได้ฟังหรือได้อ่านอยู่บ้าง การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์ ทัศนियม และเจตนาารมณ์ บางคนอาจนิยมอิเหนาที่เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยว่าเป็นผลงานศิลปะอันวิจิตร บางคนอาจเหยียดหยาม และเห็นว่าเป็นผลงานที่สมควรถูกทำลาย เพราะให้ทรศนะที่ผิดแก่ผู้อ่าน บางคนอาจนิยมผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ด้วยเหตุผลที่ว่าตัวหนังสือมีชีวิตและรงค์เป็นเจ้าของสำนวนโวหารอันเต็มไปด้วยพลังทางศิลปะ ส่วนบางคนอาจมองผลงานของนักเขียนคนเดียวกันนี้ด้วยสายตาที่แสดงความรังเกียจ ด้วยเหตุผลที่ว่าเรื่องที่เขียนมักเป็นเรื่องของกามารมณ์

สุขาร์ตน์ ศศิพัฒน์พงษ์ (2557: 47) การวิจารณ์วรรณคดี หมายถึง หลักความเห็นพิจารณาหรือตัดสินคุณภาพของข้อเขียนถึงข้อดีข้อเสียโดยอาศัยความซาบซึ้งและความรู้ความเข้าใจทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีต้องพิจารณาลักษณะของบทประพันธ์ แยกแยะส่วนประกอบสำคัญ อธิบายให้เห็นเหตุผลสนับสนุนทุกแง่มุม แล้วประเมินค่าโดยปราศจากอคติ

จิตต์นิภา ศรีไสย์ ถนอม วิบูลย์พันธ์ และสนอง คำสิทธิ์ (2559: 8) การวิจารณ์วรรณคดี คือ การให้คำตัดสินว่าวรรณคดีนั้นมีคุณค่าหรือบกพร่องอย่างไร ซึ่งการวิจารณ์ควรพิจารณาเนื้อเรื่องว่าเหมาะสมหรือไม่ หากวิจารณ์คำประพันธ์ประเภทร้อยกรองควรพิจารณาเรื่องรูปแบบคำประพันธ์ การใช้คำให้เกิดความงามด้านเสียงและความหมาย

สรุปได้ว่า การวิจารณ์วรรณคดี คือ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีโดยใช้หลักความเห็น พิจารณาตัดสิน ข้อดี ข้อเสีย และประเมินคุณค่า พิจารณาไตร่ตรอง การประเมินคุณค่าของวรรณคดีในด้านต่าง ๆ นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์และเป้าหมายในการวิจารณ์ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์

หลักการวิจารณ์วรรณคดี

หลักการวิจารณ์วรรณคดี การวิจารณ์วรรณคดีมีหลักการปฏิบัติอย่างกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมงานเขียนทุกประเภท แต่ละประเภทผู้วิจารณ์ต้องนำแนวการวิจารณ์ไปปรับใช้ ให้เหมาะสมกับงานเขียนแต่ละชิ้นงาน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517: 5-10) ได้ให้หลักการสำหรับวรรณคดีวิจารณ์เป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ คือ แยกแยะส่วนต่าง ๆ พิจารณางานเขียนแยกแยะไปตามรูปแบบของงานนั้น

2. วินิจฉัย คือ การตีความ ต้องทำความเข้าใจขอบประเพณีเชิงวรรณกรรม ประวัติของเรื่อง พิจารณาตามความเป็นไปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังสือเรื่องนั้น ๆ นำความรู้ต่าง ๆ มาประมวลเข้าแล้วจึงตีความจะได้รสของวรรณคดีนั้นอย่างเต็มที่

3. วิจารณ์ คือ พิจารณาถ้อยคำของผู้แต่ง

4. วิพากษ์ คือ การวินิจฉัยเหตุผลหลายด้านแล้วนำมาตัดสิน ในการพิจารณาวรรณคดีนี้ขึ้นอยู่ที่ถ้อยคำมากกว่าเนื้อหาหรือสาร ฉะนั้นการวิจารณ์วรรณคดีจึงเป็นกิจสำคัญในการศึกษาวรรณคดี การวิเคราะห์วินิจฉัยและวิจารณ์เป็นปรัวิสัย คือ วิทยาการที่ชี้แจงบอกกล่าวกันได้ แต่ขั้นวิพากษ์เป็นอัตวิสัย คือ เรื่องของบุคคลที่จะให้เหตุผลวินิจฉัย

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2522: 144-146) ได้เสนอหลักการวิจารณ์วรรณคดีไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิจารณ์วรรณคดีประเภทเรื่องเล่า

1.1 การวิจารณ์เต็มรูปแบบ คือ การวิจารณ์วรรณคดีทั้งเรื่อง และมีกระบวนการของการวิจารณ์เต็มที คือ

1.1.1 เล่าเรื่องให้เป็นที่เข้าใจ

1.1.2 บอกประเภทวรรณคดี

1.1.3 วิเคราะห์เนื้อเรื่องวรรณคดีเรื่องนั้น เช่น โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก กลวิธีแต่ง ท่วงทำนองแต่ง ทางเสียง และบรรยากาศ

1.1.4 กล่าวถึงข้อมูลแวดล้อมต่าง ๆ ภายนอกเนื้อเรื่องของวรรณคดี เรื่องนั้นเช่น เรื่องเกี่ยวกับผู้แต่ง และประวัติการแต่ง

1.1.5 ประเมินคุณค่า แสดงข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจารณ์ตามเกณฑ์การประเมิน

1.2 การวิจารณ์เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของวรรณคดี

1.2.1 เล่าเรื่องโดยย่อที่สุด

1.2.2 บอกประเภทอย่างสั้น ๆ

1.2.3 วิเคราะห์ส่วนที่ต้องการวิจารณ์นั้น เช่นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องหรืออาจกล่าวถึงข้อมูลประกอบอื่น ๆ ตามความจำเป็น

1.2.4 ประเมินคุณค่า ทำนองสรุปความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจารณ์ตามเกณฑ์การประเมิน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิจารณ์วรรณคดีประเภทร้อยกรอง

2.1 เนื้อเรื่องสำคัญ ถ้าเป็นเรื่องเล่าก็ดำเนินการวิจารณ์เหมือนประเภทเรื่องเล่าธรรมดา

2.2 รูปแบบการประพันธ์ (ลักษณะการแต่ง) หรือฉันทลักษณ์

2.3 แรงงามของร้อยกรอง หรือศิลปะการแต่ง ได้แก่

2.3.1 เสียงและลีลาจังหวะ

2.3.2 กวีโวหารด้านภาพพจน์และจินตนาการ

2.4 ประเมินคุณค่า สรุปความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ตามเกณฑ์การประเมิน

ประพนธ์ เรื่องณรงค์และคณะ (2545: 128) ได้ให้หลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ดังนี้

1. ความเป็นมาหรือประวัติของหนังสือและผู้แต่ง เพื่อช่วยให้วิเคราะห์ในส่วนอื่น ๆ

2. ลักษณะคำประพันธ์

3. เรื่องย่อ

4. เนื้อเรื่อง ให้วิเคราะห์เรื่องในหัวข้อต่อไปนี้อย่างละเอียด โดยบางหัวข้ออาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ตามความจำเป็น เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก วิธีการแต่ง ลักษณะการเดินเรื่อง การใช้ถ้อยคำสำนวน ในเรื่องท่วงทำนองการแต่ง วิชิตศรสร้างสรรคัทศนะหรือมุมมองของผู้เขียน เป็นต้น

5. แนวคิด จุดมุ่งหมาย เจตนาของผู้เขียนที่ฝากไว้ในเรื่อง ซึ่งต้องวิเคราะห์ออกมา

6. คุณค่าของวรรณกรรม โดยปกติแบ่งออกเป็น 5 ด้านใหญ่ ๆ และกว้าง เพื่อครอบคลุมในทุกประเด็น ซึ่งผู้วิเคราะห์ต้องไปแยกหัวข้อย่อยให้สอดคล้องกับลักษณะของหนังสือที่จะวิเคราะห์นั้น ๆ ตามความเหมาะสม

7. การวิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการวิจารณ์วรรณคดี ผู้วิจารณ์จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักเกณฑ์การวิจารณ์ วิจารณ์เนื้อเรื่อง รูปแบบ ลักษณะคำประพันธ์และวรรณศิลป์ สามารถอธิบายลักษณะของวรรณคดี ลำดับขั้นตอนการวิจารณ์ แยกแยะ ตีความ วิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีลำดับขั้นตอน วิจารณ์โดยเป็นกลางปราศจากอคติและอธิบายได้อย่างมีเหตุผล

ขั้นตอนการวิจารณ์วรรณคดี

ขั้นตอนการวิจารณ์งานประพันธ์ การที่จะวิจารณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จำเป็นต้องเริ่มวิเคราะห์ องค์ประกอบต่าง ๆ ให้เข้าใจ ชัดเจนเสียก่อนแล้วจึงวิจารณ์แสดงความเห็นออกมาอย่างมีเหตุผล

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2522: 98-99) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วนักวิจารณ์ลำดับขั้นตอนของการวิจารณ์วรรณคดีไว้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การอธิบายลักษณะวิเคราะห์วรรณคดีนั้น ๆ และการประเมินคุณค่าหรือตัดสินคุณค่า

1. การวิเคราะห์วรรณคดี คือ การแยกวรรณคดีที่เป็นรูปสำเร็จอยู่แล้วนั้น ออกเป็นส่วนย่อยต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ผู้ฝึกฝนการวิจารณ์ควรจะได้คำนึงถึงหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การแบ่งส่วนย่อยต่าง ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นรูปวรรณคดีฉบับนั้น ๆ เช่น โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก กลวิธีแต่งและสไตล์ในการแต่ง เป็นต้น

1.2 การอธิบายลักษณะของส่วนย่อยต่าง ๆ ส่วนใดมีความเด่นหรือด้อยซึ่งจะส่งผลให้ วรรณคดีเรื่องนั้นมีความดีหรือความด้อยเพราะส่วนใด

1.3 พิจารณาให้เห็นจุดประสงค์สำคัญ หลักการหรือกลวิธีหรือวิธีการสำคัญที่ผู้แต่ง นำมาใช้

1.4 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในวรรณคดีเรื่องนั้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกลมกลืน ความแตกต่าง หรือความขัดแย้งระหว่างส่วนเหล่านั้น

2. การประเมินคุณค่า อาจทำได้ทั้งภายในเนื้อเรื่องวรรณคดีเรื่องนั้นเอง หรืออาจนำไปเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องอื่นที่เหมาะสม ควรที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้เห็นลักษณะและคุณค่าที่เด่นชัดขึ้น โดยทั่วไปการประเมินคุณค่าในขั้นสุดท้ายอาจทำให้ได้ในหัวข้อดังนี้

2.1 ประเมินคุณค่าจากความถูกต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงบางประการ หรือเกี่ยวกับหลักการ หรือความสมเหตุสมผล

2.2 ประเมินค่า โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในวรรณคดีเรื่องนั้นเพื่อแสดงให้เห็นความเหมาะสม ความสอดคล้องตลอดจนความแตกต่างหรือความสอดคล้องกัน

2.3 ประเมินคุณค่าในด้านเอกภาพของวรรณคดีเรื่องนั้น ว่ามีลักษณะเป็นบูรณภาพเพียงใดมีตอนใด ส่วนใดแตกแยกออกไป ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของวรรณคดีเรื่องนั้นหรือไม่

2.4 ประเมินคุณค่าของประสิทธิภาพในการใช้กลวิธีและท่วงทำนองของผู้แต่งว่าดีเด่นหรืออ่อน ไม่เหมาะสมในส่วนใดตอนใด

2.5 ประเมินคุณค่าด้วยการเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องอื่นเพื่อเน้นให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีที่วิจารณ์นั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

เถลิง พันธุ์เถลิงอมร (2528: 284-285) กล่าวว่า เนื่องจากการวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไม่มีหลักการและแนวปฏิบัติตายตัวเสมอไป จึงควรยึดหลักการและแนวปฏิบัติพื้นฐานสำหรับการวิจารณ์ ซึ่งแบ่งเป็นการวิจารณ์สองด้าน คือ ด้านเนื้อหาและรูปแบบการวิจารณ์ ด้านเนื้อหานั้นเป็นการพิจารณาด้านการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ลักษณะนิสัยตัวละคร การดำเนินเรื่อง และแก่นเรื่อง ส่วนด้านรูปแบบมีการพิจารณาองค์ประกอบ จังหวะลีลา การเสนอภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การใช้ภาษา ท่วงทำนองการเขียน และประดิษฐ์การ

ประคอง เจริญจิตรกรรม (2539: 74-76) แบ่งขั้นตอนในการวิจารณ์ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การสรุปแนวคิดและสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจารณ์ต้องถามตนเองว่าอะไร คือสิ่งที่นักเขียนต้องการให้เราทราบ การตอบคำถามนี้จะกระทำได้ เมื่ออ่านงานเขียนที่วิจารณ์อย่างน้อย 1 ครั้ง หรือบางครั้งต้องมากกว่านั้น เพราะเราสามารถทราบความเป็นไปของเนื้อเรื่องทั้งหมดและสามารถจัดแนวความคิดตลอดจนสาระของเรื่องได้อย่างคร่าว ๆ พอที่จะเขียนลงในงานวิจารณ์ได้เป็นขั้นตอนแรก การจับสาระของเรื่อง ผู้วิจารณ์ต้องคำนึงว่าไม่ใช่การย่อความ เพราะสามารถนำข้อความและคำพูดของตัวละครในเรื่อง มาเขียนประกอบไว้ในสาระของเรื่องได้ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจยิ่งขึ้น ส่วนแนวคิดของเรื่องคือแก่นหรือจุดสำคัญของเรื่องซึ่งเป็นหลักเป็นแกนกลางของเรื่องนั้น เราสามารถจะหาได้จากการศึกษา ส่วนประกอบอื่น ๆ ของเรื่อง เช่นโครงเรื่อง ภาษา ฉาก ตัวละคร บทสนทนา เป็นต้น

2. การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง

ขั้นตอนที่ 2 นักวิจารณ์ต้องถามตนเองต่อไปว่า นักเขียนสามารถสื่อความคิดและจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านทราบได้อย่างไร การจะตอบคำถามนี้ได้ จำเป็นต้องวิเคราะห์กลวิธีการแต่งอย่างละเอียดลออพอสมควร กลวิธีการแต่งคือเทคนิคและศิลปะอันเป็นความรู้และฝีมือที่ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความรู้และอารมณ์สะท้อนใจมาสู่ผู้อ่าน เทคนิคหรือศิลปะ พอจะแยกออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ 1) ศิลปะการใช้ภาษา 2) ศิลปะการสร้างเรื่อง

3. การประเมินค่า

ขั้นตอนที่ 3 เป็นด่านสุดท้ายของการวิจารณ์ที่ผู้วิจารณ์จะสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลได้อย่างเต็มที่ เพื่อประเมินคุณค่าของงานเขียน แบ่งออกเป็น 1) การประเมินคุณค่าทางด้านความคิดริเริ่ม 2) การประเมินคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ 3) การประเมินคุณค่างานเขียนที่มีต่อสังคม

ประพนธ์ เรื่องณรงค์และคณะ (2545: 130) ได้อธิบายการวิเคราะห์และวิจารณ์ งานประพันธ์พิจารณากว้าง ๆ 4 ประเด็น ดังนี้

1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คือ ความไพเราะของบทประพันธ์ ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกและจินตนาการตามรส ความหมายของถ้อยคำ และภาษาที่ผู้แต่งเลือกใช้เพื่อให้ความหมายกระทบใจผู้อ่าน

2. คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ แนวความคิดและกลวิธีนำเสนอทั้ง 2 ประเด็นนี้ จะอธิบายและยกตัวอย่างประกอบพอเข้าใจ โดยจะกล่าวควบกันไปทั้งการวิเคราะห์และการวิจารณ์

3. คุณค่าด้านสังคม วรรณคดีและวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมและวรรณคดีที่ดีสามารถจรรโลงสังคมได้อีกด้วย

4. การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดและประสบการณ์จากเรื่องทีอ่านไปประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

พัฒจิรา จันทร์ดำ (2554: 86) กล่าวว่า การวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นกิจกรรมของผู้รู้และผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะการอ่านของนักวิจารณ์กับการอ่านของคนทั่วไปมีความแตกต่างกัน การอ่านเพื่อวิจารณ์จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการอ่านซ้ำหลาย ๆ ครั้งอย่างใคร่ครวญ สังเกต วิเคราะห์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการวิจารณ์คือการเพิ่มเวลาในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณนั่นเอง

2. การอ่านเพื่อวิจารณ์ต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องทีอ่าน รวมถึงการวิเคราะห์ จัดระเบียบ และเปรียบเทียบการอ่านในลักษณะนี้เองที่แยกนักวิจารณ์ออกจากนักอ่านโดยทั่ว ๆ ไป

3. การอ่านเพื่อวิจารณ์เป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องไม่ปล่อยตัวไปกับตัวบทวรรณคดีหรือวรรณกรรมจนถูกครอบงำและถูกชักจูงจากอำนาจของวรรณคดีหรือวรรณกรรมจนเกินไป ซึ่งการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมมี 2 ลักษณะ คือ ทอดตัวทอดใจลงไปจับงานนั้น กับ การอ่านถอยออกมา

เพ่งพินิจ การอ่านในลักษณะแรกขึ้นอยู่กับความชอบหรือไม่ชอบเป็นสำคัญเป็นการอ่านที่ขึ้นอยู่กับรสนิยมส่วนตัวและมักปล่อยใจเคลิบเคลิ้มไปกับตัวบท จนอาจอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า ตกหลุมพรางแห่งความเวทนา กล่าวคือ การอ่านที่ผู้อ่านเอาตนเองเข้าไปผูกพันกับตัวละครหรือเนื้อเรื่อง จนเกิดความหลงใหลและขาดความเป็นกลาง ทำให้การวิจารณ์ขาดความเที่ยงธรรม การอ่านเพื่อการวิจารณ์จึงต้องเป็นการอ่านในอีกลักษณะหนึ่ง คือ การถอยห่างออกมาเพ่งพิศ เป็นการอ่านที่วางใจเป็นกลางและนำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เข้ามาประกอบการพิจารณา ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของนักวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรม

อลงกรณ์ พลอยแก้ว (2563: Online) กล่าวถึงขั้นตอนการวิจารณ์วรรณคดีไว้ดังนี้

1. อ่านอย่างช้า ๆ ละเอียดถี่ถ้วน ถ้าเป็นบทร้อยกรอง ควรอ่านออกเสียง เพื่อรับรสคำ และพยายามใส่ความรู้สึกนึกคิดลงไปในการอ่านด้วย
2. ค้นหาความหมายของคำศัพท์ เพื่อหาความหมายที่ซ่อนเร้น
3. ศึกษากลวิธีในการแต่ง ว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง เช่น การใช้คำที่แฝงนัยหลายความหมาย การเล่นคำ สัมผัสอักษร สัมผัสสระ ทำให้เกิดความไพเราะ การใช้อุปมาโวหาร หรือการเปรียบเทียบให้เห็นภาพ การใช้พรรณนาโวหาร และอติพจน์ เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ความรู้สึก

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการวิจารณ์วรรณคดีนั้น ผู้วิจารณ์จะต้องยึดหลักการและแนวปฏิบัติพื้นฐานสำหรับการวิจารณ์วรรณคดีสามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านเนื้อหา และรูปแบบการวิจารณ์ ด้านเนื้อหาจะต้องวิเคราะห์โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และกลวิธีในการแต่ง ด้านรูปแบบ พิจารณาองค์ประกอบ จังหวะลีลา การใช้ภาษา การเสนอภาพพจน์ และประเมินคุณค่าในด้านต่าง ๆ ได้

ความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดี

การวิจารณ์วรรณคดีมีประโยชน์ต่อผู้อ่านวรรณคดี ช่วยให้ผู้อ่านวรรณคดีเข้าใจหนังสือได้ชัดเจนขึ้นและเห็นความสำคัญของหนังสือที่อ่าน ได้เห็นในเบื้องต้นว่าหนังสือนั้นมีลักษณะอย่างไร และมีคุณค่าอย่างไร ทั้งนี้ผู้อ่านบทวิจารณ์วรรณคดีอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับความรู้และความคิดเห็นของผู้อ่านวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ

วิทยากร เชียงกุล (2513: 21) ที่ได้กล่าวถึงงานวิจารณ์ไว้ว่า งานวิจารณ์นั้นในสังคมที่เจริญด้วยศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นงานที่มีคุณค่า ควบคู่ไปกับงานเขียน อาจจะไม่ดีเท่า แต่ก็ไม่ใช่ต่างกันอย่างถึงขนาดที่นักเขียนจะหมิ่นนักวิจารณ์ได้ มีงานวิจารณ์ดี ๆ มากมายซึ่งเป็นที่ยกย่อง และอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และไม่น่าแปลกใจเลยที่ว่าเป็นความจริงอย่างยิ่ง นักวิจารณ์ผู้มีความสามารถบางคนสามารถมองงานบางชิ้นได้ลึกซึ้ง และอธิบายออกมาได้ดีกว่าผู้สร้างงานนั้นเองเสียอีก และนี่เองคือหัวใจและค่าแท้ ๆ ของงานวิจารณ์ ซึ่งมีขึ้นเพื่อจะจรรโลง และสร้างสรรค์ ไม่ทำลาย

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2517: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดี ไว้ดังนี้ เมื่อวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ และเราสนใจกับชีวิตมนุษย์ก็ต้องศึกษาวรรณคดี แต่เราจะได้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์จากวรรณคดี โดยใช้วิธีการอย่างไรเราจะใช้ระเบียบวิธีอันใดเรียนวรรณคดี ศึกษาวรรณคดีวิจารณ์นั่นเองเป็นคำตอบ

รัฐจวน อินทรกำแหง (2518: 8) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดีไว้ดังนี้ งานเขียนและงานวิจารณ์มีประโยชน์ต่อวงการวรรณกรรมอย่างยิ่ง มีงานเขียนแต่ไม่มีงานวิจารณ์ก็เหมือนกับการปลูกต้นไม้โดยไม่ใส่ปุ๋ย งานวิจารณ์ที่ดีจะส่งเสริมงานเขียนให้พัฒนา และงดงามยิ่งขึ้น

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541: 294) กล่าวว่า การวิจารณ์มีประโยชน์แก่เรามากในฐานะที่ให้ความรู้เราเกี่ยวกับวรรณคดีที่เราไม่มีโอกาสจะอ่านโดยตรง ชีวิตมนุษย์สั้นมากและในชั่ววันหนึ่ง ๆ เราต้องหมกมุ่นกับการหาใส่ปากใส่ท้องเสียเกือบตลอดเวลา ไม่มีเวลามาเอาใจใส่กับสิ่งที่อยู่นอกวงงานอาชีพที่ชั่วโมง เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะมีวิธีใดที่จะอ่านหนังสือเล่มโต ๆ หรือที่ยาก ๆ ต้องการเวลามากให้ได้ผล

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2543: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์ไว้ว่า วรรณคดีดำรงอยู่ในระบบชีวิตของทุกสังคมทุกยุคทุกสมัย เนื้อหาของวรรณคดีและศิลปกรรมมาจากชีวิตมนุษย์ ผู้สนใจชีวิต ก็ต้องศึกษาวรรณคดี นี้เอง คือความจำเป็นของกิจกรรมที่เรียกว่า วรรณคดีวิจารณ์

ดวงมน จิตรจรรย์ (2556: 189) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์ไว้ว่า การแสดงความคิดเห็นในเชิงประเมินคุณค่าเกิดขึ้นอยู่เป็นปกติในชีวิตของคน แต่การวิจารณ์อย่างเป็นระบบ และมีเหตุผลรองรับอย่างหนักแน่น มิใช่จะกระทำได้โดยไม่ต้องฝึกฝน ก่อนอื่นเราควรทำความเข้าใจว่าการวิจารณ์มีคุณค่าอย่างไร จึงจะเข้าใจว่าทำไมต้องฝึกฝนทักษะด้านนี้ให้ใช้ได้

ประคอง เจริญจิตรกรรม (2556: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์วรรณคดีไว้ดังนี้ วรรณกรรม วรรณคดี ก็เหมือนมนุษย์ มีคุณค่ามากน้อยต่างกัน ฉะนั้นการเขียนวิจารณ์จึงเป็นการวิเคราะห์ ทั้งข้อดีและข้อด้อยของวรรณคดี วรรณกรรมนั้น ๆ โดยมุ่งเสนอมุมมองหลายด้าน แก่ผู้อ่านบทวิจารณ์ อย่างไรก็ตามการวิจารณ์ที่ดีจะต้องกระทำบนพื้นฐานของเหตุผล ไม่มีอคติด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า การเขียนวิจารณ์คือการเสนอความคิดเห็นบางประการของผู้วิจารณ์ อธิบายชักชวนด้วยเหตุผล เพื่อให้ผู้อ่านเกิดคิดความคล้อยตามความคิดของผู้วิจารณ์

สรุปได้ว่า การวิจารณ์วรรณคดีมีประโยชน์ต่อก่อนอ่าน ช่วยให้ก่อนอ่านเข้าใจหนังสือได้ชัดเจนขึ้น และเห็นความสำคัญของหนังสือที่อ่าน การวิจารณ์วรรณคดีมีประโยชน์ต่อนักเขียนที่จะได้พัฒนาการเขียนของตนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการวิจารณ์วรรณคดียังมีประโยชน์ต่อผู้วิจารณ์เอง คือ ได้พัฒนาความรู้ และได้บริหารความคิดที่เป็นของตนเอง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ความหมายของการโค้ช

คำว่า Coach มีรากศัพท์มาจากคำว่า Kocs ภาษาฮังการี แปลว่า รถม้าขนาดใหญ่ และต่อมาคำนี้ได้ใช้อย่างแพร่หลายในยุโรป โดยมีความหมายว่า การเคลื่อนย้ายจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง ด้วยความไวที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยวิธีที่ดีที่สุด ต่อมามีการใช้คำว่า Coach ในมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด เพื่อหมายถึง ตัวเตอร หรือผู้ช่วยให้นักศึกษาสอบผ่าน ในปัจจุบันการโค้ชทางการศึกษา เป็นแนวคิดในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนครูให้มีทักษะ ความสามารถ เป็นอีกวิธีการหนึ่งของครูในการพัฒนาศักยภาพและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน มีผู้ให้ความหมายของโค้ชไว้หลากหลาย ดังนี้

Vincent (2004: 17) กล่าวว่า การโค้ช หมายถึง การชี้ให้เห็นแนวทางและการเรียนรู้ร่วมกันของบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาส่งเสริม สนับสนุนต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ หรือการจัดองค์กร หรือการพัฒนาวิชาชีพมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้ค้นพบวิธีแก้ปัญหาของตนเอง เน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

Blanchard & Thacker (2004: 268) การโค้ช หมายถึง กระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งทางความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน ปกติมักใช้กับผู้ที่มีความสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์ และเป็นวิธีการในการกระตุ้นให้พัฒนาการทำงาน

ทัศนีย์ จารุสมบัติ (2556: 33) ให้ความหมายของโค้ชว่า คือกระบวนการทำงานที่มีโค้ชและผู้รับโค้ชร่วมงานกันโดยมีจุดมุ่งหมายสนับสนุนเติมเต็มความฝันส่วนบุคคล ให้มีสุขภาพดี มีสมดุลในชีวิต โค้ชและผู้รับโค้ชจะต้องมีสัมพันธ์ที่ดีต่อเนื่องกัน โค้ชได้รับการฝึกให้รับฟัง สังเกต และปรับวิธีการให้เข้ากับความต้องการของผู้รับการโค้ชแต่ละคน เพราะแต่ละคนมีศักยภาพในตนเองที่จะค้นพบหนทาง และลงมือปฏิบัติตามที่ตนเองเลือก

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2557: 2) ให้ความหมายของการโค้ชว่า การเป็นคู่คิดของผู้ได้รับการโค้ชในกระบวนการพัฒนาที่สร้างสรรค์ และกระตุ้นให้ผู้ได้รับการโค้ชได้นำศักยภาพของตนเองออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ทั้งชีวิตส่วนตัวและอาชีพการโค้ชเน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงด้านดีที่เป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560: 13) ให้ความหมายของการโค้ชว่า กระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของพนักงาน โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ กระตุ้นความเข้าใจ ฝึกฝนทักษะและปรับเปลี่ยนทัศนคติ รวมเรียกสั้น ๆ ว่า KUSA ซึ่งมาจาก K Knowledge เสริมสร้างความรู้ U Understand กระตุ้นความเข้าใจ S Skill ฝึกฝนทักษะ A Attitude ปรับเปลี่ยนทัศนคติ

สรุปได้ว่า การโค้ช เป็นกระบวนการชี้แนะหรือกระตุ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้ทำหน้าที่โค้ช และผู้รับการโค้ชได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกฝนทักษะ ให้เกิดการพัฒนาที่ดี โดยผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้ควบคุมกำกับติดตามและประเมินผลให้การพัฒนาสำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด

รูปแบบการโค้ช

การโค้ชคือศิลปะในการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีผลงานดีขึ้นได้เรียนรู้และได้พัฒนาผู้ได้รับการโค้ช ต้องได้รับการโค้ชตามรูปแบบที่เหมาะสมตามความสามารถมีผู้แบ่งรูปแบบการโค้ชไว้ดังนี้

Costa and Garmston (2002: 9) กล่าวว่า การโค้ชทางปัญญาเป็นการมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ของโค้ชด้วยการสร้างความรู้และพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปฏิสัมพันธ์ระหว่างโค้ชและผู้รับการโค้ชเป็นสื่อกลางในการคิด การพัฒนา และการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตนเอง จุดเด่นการโค้ชทางปัญญา คือ พัฒนาสติ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

วัชราน เล่าเรียนตี (2553: 298) กล่าวว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกระบวนการโค้ชที่เพื่อนครู 2 คน รวมกลุ่มกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนรูปแบบใดแบบหนึ่งที่เหมาะสมส่งผลต่อพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการสังเกตให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กัน

เกรียงศักดิ์ นิรติพัฒนาศัย (2555: 15) ได้แบ่งรูปแบบการโค้ชไว้ดังนี้

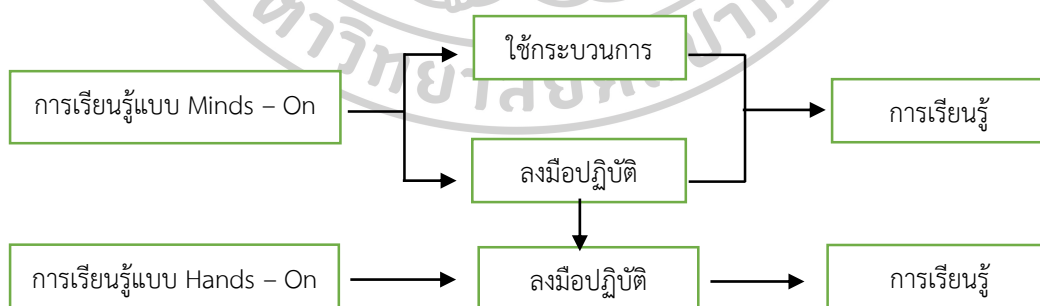
1. รูปแบบการโค้ช แบบ 4Is ต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ 1) Individualization ว่ามีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร มีคุณสมบัติอะไร ความเชื่อ ศักยภาพ แนวทางการเรียนรู้อย่างไร เพื่อประเมินจริต Coachee ในการเรียนรู้หรือการรับบริการ Coach เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ เมื่อประเมินจริต Coachee แล้ว Coach จะเลือกจะใช้วิธีใดในกระบวนการ Coaching 2) Instruct หรือการสอน เป็นวิธีที่ช่วยให้ Coachee เรียนรู้ด้วยการบอก สอน หรือสั่ง จะใช้ในกรณีที่ Coach มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มากกว่า Coachee เช่นวิธีการทำงานเฉพาะอย่าง 3) Inspire เป็นวิธีสอนทางอ้อม เพื่อให้ Coachee เกิดแรงบันดาลใจ หรือ คิดได้ว่าจะทำอะไรต่อสิ่งที่เขาต้องการเปลี่ยนแปลง วิธีที่ใช้ได้คือการเล่าเรื่อง การแชร์ประสบการณ์ส่วนตัว การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง 4) Inquire เป็นการโค้ชโดยใช้คำถามเพื่อให้ Coachee คิดได้ตีมากยิ่งขึ้น ผู้ที่ถูกถามสามารถค้นหาคำตอบได้จากคำถามที่ดีและเหมาะสม นอกจากนี้การค้นพบคำตอบด้วยตนเองยังเป็นการเสริมความเชื่อมั่นให้เขามากขึ้นด้วย

2. รูปแบบการโค้ช แบบ เดอะโค้ช การ Coach มีความจริงใจที่จะสนับสนุน Coachee ให้มีความก้าวหน้าตามต้องการ ผ่านกระบวนการ Coaching และ Coach จะต้องมีความตั้งใจและมีสมาธิในกระบวนการ Coaching และต้องบทวน Coachee เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจตรงกัน

3. รูปแบบการโค้ช แบบ โกรว์น รูปแบบที่ได้รับความนิยมในกระบวนการ Coaching คือ GROW Model ซึ่งมาจาก Coaching for Performance ของ Sir John Whitmore เป็นลำดับ การสนทนา ตั้งแต่กำหนดเป้าหมาย ค้นหาความจริง ไปจนถึงทางเลือก และแผนการที่จะลงมือทำ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68-69) การโค้ชเพื่อการรู้คิด เป็นการโค้ชที่เป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิดของผู้เรียน การใคร่ครวญตรวจสอบตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการอบรมสั่งสอนโดยตรง แต่เป็นการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถามการให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การให้หลักคิด วิธีการคิด วิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (inspiration) และนำไปสู่การแสวงหาความรู้การฝึกฝนทักษะ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการคิดและการเรียนรู้จากกระบวนการโค้ชที่หลากหลายสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนรายบุคคล

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2560: 3) การโค้ชแบบ Hands-On และ Minds-On เป็นการเรียนรู้ที่เน้นมิติทางด้านจิตใจ ความคิดและสติปัญญา การลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิ โดยให้ความสำคัญกับคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทางความคิด และแก่นของความรู้หรือสาระสำคัญ (core concepts) การเรียนรู้แบบ Minds-On ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการคิด จิตใจจดจ่ออยู่กับการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมส่วน การเรียนรู้แบบ Hands-On มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งการเรียนรู้ทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบ Minds-On และการเรียนรู้แบบ Hands-On

ที่มา: วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2560: 5)

เอกสิทธิ์ กอบคำ (2561: 24-26) อธิบายรูปแบบของการโค้ชไว้ดังนี้

1. การโค้ชเพื่อการรู้หนังสือและการอ่าน (Literacy Coaching or Reading Coaching) คำว่า Literacy Coaching คือ การโค้ชเพื่อช่วยให้มีความรู้ความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การโค้ชเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน Reading Coaching ซึ่งสองคำนี้มีการนำไปใช้แพร่หลายในโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งในด้านการศึกษา Literacy Coaching อาจหมายถึง การปฏิบัติงานหลายอย่าง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในหลายวิชา ๆ เป็นต้น

2. การโค้ชที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Student Centered Coaching) คือ เป็นอีกแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ความสำคัญกับนักเรียนและยึดนักเรียนเป็นสำคัญก่อนเป็นอันดับแรก การโค้ชรูปแบบนี้เกิดจากแนวคิดของ Diane Sweeney โดยโค้ชมีวัตถุประสงค์พัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งต้องวัดได้และประเมินผลได้ชัดเจน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562: 12) อธิบายรูปแบบของการโค้ชไว้ดังนี้

1. การโค้ชที่เสริมสร้างสมรรถนะ คือ การโค้ชรูปแบบหนึ่งที่เป็นจุดเน้นสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน ผู้เรียนที่มีสมรรถนะจะมีโอกาสก้าวหน้าในการประกอบอาชีพและสร้างสรรค์นวัตกรรมในอาชีพได้ การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ด้วยการโค้ชของผู้สอนเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะและเกิด Growth mindset ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และใช้การประเมินตนเองเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นพัฒนาการของสมรรถนะของตนเองและวางแผนพัฒนาต่อไป

2. การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะ Digital Transformation คือ การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะ Digital Transformation เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างหลากหลายและบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลมาสู่การเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมซึ่งเป็นจุดเน้นของการศึกษาในปัจจุบันผู้สอนในฐานะที่เป็นโค้ชพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพในอนาคต รวมถึงการดำเนินชีวิตในโลกที่เต็มไปด้วย Digital Transformation ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยการทำงาน (work habits) ที่เป็นผู้ผลิตมากกว่าการเป็นผู้บริโภค และมีจริยธรรมในการทำงาน (work ethics) ในยุค Digital Transformation

รูปแบบการโค้ชถูกพัฒนาขึ้นตามความเหมาะสมเพื่อพัฒนานักเรียนซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะการโค้ช หรือเรื่องที่พัฒนา ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการโค้ชได้ดังนี้ การโค้ชทางปัญญา การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชแบบ 4Is การโค้ชแบบเดอะโค้ช การโค้ชแบบโกรว์น การโค้ชเพื่อการรู้คิด การโค้ชแบบ Hands-On และ Minds-On การโค้ชเพื่อการรู้หนังสือและการอ่าน การโค้ชที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การโค้ชที่เสริมสร้างสมรรถนะ และการโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะ Digital Transformation ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการโค้ชเพื่อ

การรู้หนังสือและการอ่าน และการโค้ชที่เสริมสร้างสมรรถนะ ซึ่งรูปแบบการโค้ชทั้งสองนั้นเป็นเทคนิควิธีการที่ผู้โค้ชเลือกใช้สำหรับการโค้ชเพื่อช่วยให้บุคคลคนหนึ่งสามารถเพิ่มพูนและใช้ความรู้ พัฒนาทักษะการอ่าน ทักษะความสามารถในการทำงานหรือการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาสมรรถนะ และผลการปฏิบัติงานหรือตัวของเนื้องานเป็นสำคัญ

กระบวนการโค้ช

กระบวนการโค้ชเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอกระบวนการโค้ชไว้หลากหลาย

Costa and Garmston (2002: 26) กำหนดขั้นตอนของการโค้ชแบบใช้การสืบเสาะเป็นฐานและการชี้แนะทางปัญญา 4 ขั้นตอนได้แก่

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่โค้ชแนะนำให้ครูทำความเข้าใจความกระจ่างกับเป้าหมาย มีการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จวางแผนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เลือกวิธีการหรือกลยุทธ์ในการติดตามความสำเร็จ ตลอดจนระบุความต้องการในการเรียนรู้และวิธีการประเมินตนเอง
2. การติดตามดูแลให้คำปรึกษา (Monitoring) เป็นการดูแลและสนับสนุนเพื่อให้บรรลุผลตามตัวชี้วัด
3. การวิเคราะห์ (Analysis) โค้ชช่วยให้ครูสรุปทบทวนข้อมูล เปรียบเทียบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลต่าง ๆ
4. การประยุกต์ใช้ (Applying) โค้ชช่วยเหลือครูให้สามารถสร้างความรู้ใหม่และนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการสะท้อนและปรับปรุงกระบวนการชี้แนะ

Knight (2009: 23) ได้เสนอขั้นตอนการโค้ช ตามรูปแบบการโค้ชตามโครงการแคนซัส ดังนี้

1. ระบุเป้าหมาย (Identify) โค้ชร่วมกันกำหนดเป้าหมายและเลือกกลยุทธ์การสอนที่ควรนำมาใช้โดยเป้าหมายที่กำหนดนั้นควรเน้นผลที่เกิดกับนักเรียน
2. เรียนรู้ (Learn) โค้ชตั้งเป้าหมายและเลือกกลวิธีสอนแล้วครูต้องเรียนรู้วิธีการใช้ ส่วนผู้โค้ชหมายถึง การอธิบายและเป็นแบบให้ครูในการใช้กลวิธีสอนนั้น
3. ปรับปรุง (Improve) โค้ชจะติดตามว่าครูนำกลวิธีสอนไปใช้อย่างไรและนักเรียนบรรลุเป้าหมายหรือไม่

Sweeney and Harris (2017: 2-3) ได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. จัดระบบการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีขั้นตอนการโค้ช 4 ขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ครูและผู้โค้ชร่วมกันกำหนดเป้าหมายสำหรับนักเรียนโดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวขับเคลื่อน
 - 1.2 ครูและผู้โค้ชประเมินนักเรียนก่อนเรียนและออกแบบการสอนตามสภาพปัญหาและความต้องการ
 - 1.3 ครูและผู้โค้ชนำแผนการสอนไปใช้ในห้องเรียน และปรับปรุงแผนเมื่อนักเรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
 - 1.4 ครูและผู้โค้ชประเมินนักเรียนหลังเรียนเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียน
2. กำหนดเป้าหมายของการโค้ชที่เน้นผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ เป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของนักเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน จากนั้นจึงเลือกเป้าหมายที่เริ่มต้นด้วย “นักเรียนจะ ...”
3. เป้าหมายแท้จริงของการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร
4. ใช้ร่องรอยหลักฐานการเรียนรู้ของนักเรียนในการวางแผนการสอนร่วมกัน
5. ผู้โค้ชเป็นผู้สอนร่วมกับครูอาจกำหนดบทบาทในชั้นเรียน เช่น ผู้สอน-ผู้สังเกต ผู้สอน-ผู้ช่วยสอน สอนแบบคู่ขนาน สอนเป็นฐาน และสอนหลากหลายวิธีตามที่ตนถนัด
6. การวัดและประเมินผลเป็นการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนและครู
7. ผู้โค้ชเป็นพันธมิตรกับผู้นำโรงเรียนมีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อขอความคิดเห็นสำหรับวางแผนการพัฒนาวิชาชีพ

เกรียงศักดิ์ นิรัติพัฒนะศัย (2555: 20) ได้อธิบายขั้นตอนของ The Coach Pattern ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก และ 20 ขั้นตอนย่อยในกระบวนการ Coaching ดังนี้

ขั้น Introduction

1.Coach เริ่มต้นกระบวนการโดยแจ้งให้ทราบว่าใช้เวลาเท่าไรในกระบวนการ Coaching ในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการ Coach บนจุดแข็งของ Coachee และจะใช้วิธีตั้งคำถามเป็นส่วนมากเพื่อให้ Coachee คิดได้ดีขึ้น

ขั้น Clarify Needs

2. ค้นหาเป้าหมายที่ต้องการจากการ Coaching ในครั้งนี้ โดยใช้คำถาม เช่น

- 2.1 เมื่อจบการ Coaching ในครั้งนี้ คุณอยากเห็นผลลัพธ์อะไร
- 2.2 อะไรคือสิ่งที่สำคัญที่สุดที่คุณต้องการจะพูดคุยในครั้งนี้
- 2.3 คุณต้องการแลกเปลี่ยนมุมมองเรื่องอะไรกับผมในครั้งนี้

อย่างไรก็ตาม การถามเพื่อให้คนคิดนั้น โค้ชต้องสร้างบรรยากาศการสนทนาที่ดี ไม่เหมือนกับการสอบสวนให้โค้ชรู้สึกสบายใจ หากไม่แน่ใจในประเด็นที่คุยกัน โค้ชอาจใช้คำถามว่า “ช่วยขยายความในเรื่องนี้หน่อยครับ” หรือ อาจพูดว่า “เรามาช่วยกันระดมความคิด ไม่มีผิดถูกครับ ช่วยกันคิดดี ๆ ”

3. ค้นหากรอบหรือขอบเขตที่ต้องการในการ Coaching ครั้งนี้ เพื่อให้การ Coaching นั้น เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น ด้านพฤติกรรม ด้านกิจกรรม หรือด้านผลลัพธ์ หรือเป็นกิจกรรมเพื่อผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น คุณเอง ต้องการเลื่อนอันดับผลงานให้สูงขึ้น และเลือกที่จะพูดคุย เรื่องกิจกรรมที่จะทำให้คุณเองสามารถเลื่อนอันดับผลงานได้

4. ทำการยืนยันขอบเขตและเป้าหมายที่ต้องการ โดย Coach ใช้ประโยคคำถามว่า

- 4.1 ผมขอทวนเป้าหมายและขอบเขตที่เราจะพูดคุยกันนะครับ
- 4.2 เรื่องที่คุณสนใจจะแลกเปลี่ยนมุมมองในครั้งนี่คือ.....

5. Coach กล่าวถึงความคาดหวังจากผลลัพธ์ของการ coaching ครั้งนี้ เช่น

5.1 ครั้งนี้เรามีเวลาเพียง 60 นาที ผมไม่แน่ใจว่าเราจะได้คำตอบในทุกเรื่อง ผมจะพยายามใช้เวลาที่มีให้คุ้มค่าที่สุดครับ

ขั้น Finding Information

6. เนื้อหา สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นข้อเท็จจริงสำหรับการ Coaching

- 6.1 เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น
- 6.2 ความยุ่งยากคืออะไร
- 6.3 คุณได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง
- 6.4 อะไรคืออุปสรรคที่ทำให้คุณไปต่อไม่ได้
- 6.5 อะไรที่คุณทำได้ดี
- 6.6 ทำไมเรื่องนี้ทำให้คุณยุ่งยาก
- 6.7 คุณใช้ Criteria อะไรในการเลือกวิธีการนี้

7. สอบถามถึงผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์หรือปัญหานั้น

- 7.1 ผลที่เกิดจากเหตุการณ์นี้คืออะไร
- 7.2 มีอะไรเป็นสัญญาณว่าคุณได้รับผลกระทบจากเรื่องนี้

8. สอบถามถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคล องค์กร
 - 8.1 มีใครช่วยคุณคิดในเรื่องนี้บ้าง
 - 8.2 คุณเคยขอความคิดเห็นจากใครบ้างหรือเปล่า
 - 8.3 ใครเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนี้บ้าง
 - 8.4 จริง ๆ แล้วคุณทำเรื่องนี้เพื่อใคร
 - 8.5 เจ้านาย / ลูกน้องของคุณ ทราบเรื่องนี้บ้างหรือเปล่า เขาคิดอย่างไร
 - 8.6 เรื่องนี้มีผลกระทบต่อธุรกิจอื่น ๆ ของคุณมากน้อยเพียงไร
 - 8.7 คุณเตรียมแผนสำรองไว้หรือไม่
9. สอบถามถึงความสำเร็จที่ผ่านมา
 - 9.1 คุณได้ลองวิธีไหนไปแล้วบ้าง
 - 9.2 ในอดีตที่ผ่านมา คุณได้ทำอะไรไปบ้างที่ทำให้คุณประสบความสำเร็จ
10. ใช้กรอบเวลาเป็นตัวเชื่อมโยงประสบการณ์ และให้ Coachee ได้มองย้อนไปในอดีตหรือมองย้อนกลับมาจากอนาคต
 - 10.1 ที่ผ่านมา คุณได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง
 - 10.2 ถ้าคุณกลับไปเหตุการณ์นั้นได้ คุณจะทำอะไรให้ดีขึ้น
 - 10.3 ถ้ามีโอกาสทำใหม่อีกครั้งหนึ่ง คุณจะทำอะไรให้ต่างไปจากเดิม
 - 10.4 เมื่อคุณอายุ 60 ปี คุณมองย้อนกลับมาตอนนี้ คุณจะแนะนำตัวคุณเองว่าอย่างไร
 - 10.5 คุณวางเป้าหมายในอนาคตไว้อย่างไร
 - 10.6 คุณจะทำอะไรบ้าง ถ้าไม่มีอะไรเป็นอุปสรรค
11. สอบถามแนวคิด หรือทางเลือก
 - 11.1 ถ้าใช้ความรู้สึก คุณจะเลือกแบบไหน
 - 11.2 ถ้าใช้เหตุผล คุณจะเลือกทางไหน
 - 11.3 ถ้าคุณแนรมิตได้ คุณจะเลือกแนรมิตอะไร
12. เสนอให้คิดจากมุมมองคนอื่น
 - 12.1 ถ้าคุณเป็นเจ้านาย คุณคิดว่า เจ้านายของคุณจะทำอย่างไรกับเหตุการณ์นี้
13. ยกตัวอย่าง เพื่อเชื่อมโยงให้ Coachee คิดได้ หรือเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
 - 13.1 ผมมีเรื่องจะเล่าให้ฟัง.....คุณได้อะไรจากเรื่องนี้บ้าง
 - 13.2 ถ้าเปรียบเทียบเรื่องของคุณกับประสบการณ์ในอดีต คุณจะทำอย่างไรกับ

เรื่องนี้

14. ช่วยค้นหาทางเลือกเพื่อจัดการกับปัญหา
 - 14.1 สิ่งที่ได้ในขณะนี้คืออะไร
 - 14.2 คุณมีทางเลือกอะไรบ้าง
 - 14.3 ทางเลือกใดที่เหมาะสมที่สุดขณะนี้
 15. ทบทวนทางเลือกให้ Coachee ฟังโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการ Coaching
 16. หากยังไม่แน่ใจ ให้ช่วยค้นหาต่อด้วยการใช้คำถาม
 - 16.1 ดูเหมือนว่าในทางเลือกที่ 3 นี้มีอะไรที่ Inspire คุณอยู่ ถ้าจะทำให้เป็นรูปเป็นร่าง คุณต้องทำอะไรบ้าง
 17. เพื่อให้การพูดคุยในกระบวนการ Coaching นี้เป็นรูปธรรมมากขึ้น Coach จะให้ Coachee วางแผนลงมือทำ
 - 17.1 จากแผนที่คิดมาทั้งหมดคุณคิดว่าคุณเลือกจะทำอะไรบ้าง
 - 17.2 คุณสามารถเริ่มได้เมื่อไร
 - 17.3 คุณต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนอะไรบ้าง
 - 17.4 คุณมีความมั่นใจในทางเลือกใดที่สุด
 - 17.5 ถ้ามีหลายขั้นตอน คุณจะเลือกทำขั้นตอนใดก่อน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้
 18. ตรวจสอบความมั่นใจของ Coachee และตัวชี้วัดความก้าวหน้า
 - 18.1 คุณจะรู้ได้อย่างไรว่าคุณบรรลุเป้าหมายที่วางไว้
 - ขั้น Conclusions
 19. สรุป เพื่อทบทวนเนื้อหาในการ Coaching และ Coach อาจเพิ่มการเน้นย้ำได้ด้วยประโยคคำถาม เช่น
 - 19.1 เราได้ข้อสรุปแล้ว คราวหน้าเราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง
 - 19.2 หลังจากวันนี้ จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง
 20. นัดหมายเพื่อการ coaching ในครั้งต่อไป
- วัชรา เล่าเรียนดี (2556: 323) ได้อธิบายขั้นตอนการโค้ชที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญดังนี้
1. ร่วมกันระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้
 2. วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนเรียน โดยเปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 3. จัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน
 4. วัดและประเมินผลหลังเรียนเพื่อตรวจสอบตัดสินว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558: 68) อธิบายขั้นตอนของการโค้ชที่จะบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

- 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การตรวจสอบสภาพจริง 3) การกำหนดทางเลือก 4) การตัดสินใจ และ 5) การประเมินผล

1. การกำหนดเป้าหมาย (goal) การกำหนดเป้าหมายของการโค้ชผู้เรียนแต่ละบุคคล มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้คิด ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิธีการตั้งเป้าหมายควรกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ในลักษณะที่เป็นรูปธรรม สามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ การกำหนดเป้าหมายของการโค้ชที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมสำหรับผู้เรียนแต่ละคน จะช่วยทำให้การโค้ชมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือทำให้ผู้โค้ชที่ทำหน้าที่โค้ชมองเห็นเป้าหมายในการโค้ชของตนเองด้วย อีกทั้งยังช่วยทำให้การประเมินผลการโค้ชทำได้ง่ายและตรงประเด็น

2. การตรวจสอบสภาพจริง (reality) การทบทวนสภาพจริงเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ว่าเป็นอย่างไร มีความต้องการพัฒนาหรือต้องได้รับการโค้ชในประเด็นใด ซึ่งวิธีการตรวจสอบอาจเป็นการพิจารณาผลการเรียนรู้ที่ผ่านมา พฤติกรรมการเรียนรู้ที่สังเกตพบ หรือใช้วิธีการซักถามแบบไม่เป็นทางการ ผลของการตรวจสอบสภาพจริงจะเป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับการกำหนดทางเลือกวิธีการโค้ช อีกทั้งการตรวจสอบสภาพจริงช่วยยืนยันความถูกต้องของเป้าหมายการโค้ชได้อีกด้วย

3. การกำหนดทางเลือก (option) การกำหนดเทคนิควิธีการโค้ชบนพื้นฐานของสภาพจริง และตอบสนองเป้าหมายของการโค้ช เช่น การเลือกใช้เทคนิคสร้างความไว้วางใจ ด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใส พูดด้วยคำสุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน หรือเทคนิคการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แสวงหาคำตอบค้นหาทางเลือก การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา เป็นต้น การกำหนดทางเลือกในการโค้ช ควรมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการได้รับการโค้ชของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ตลอดจนถึงสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สภาพอารมณ์ในขณะนั้น (จริตในการเรียนรู้ หรือลีลาการเรียนรู้) การกำหนดทางเลือกของการโค้ชที่ถูกต้อง ช่วยสนับสนุนให้การโค้ชประสบความสำเร็จ คือ การเรียนรู้และการคิดของผู้เรียน

4. การตัดสินใจ (will, way, forward)

will คือ การตั้งเป้าหมาย การมุ่งมั่นในการโค้ชเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

way คือ แนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และกำหนดขั้นตอนการประสบความสำเร็จ (mind stone) ที่จะบรรลุในแต่ละขั้น

forward คือ การทบทวนผลการปฏิบัติ รวมทั้งการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอด การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการโค้ช และลงมือปฏิบัติการโค้ชเพื่อการบรรลุเป้าหมาย คือ การเรียนรู้และการคิดของผู้เรียน เกณฑ์การตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดมีดังนี้

1. เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
2. ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจ
4. โค้ชแล้วผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้
5. โค้ชแล้วผู้เรียนเกิดกำลังใจและพลังการเรียนรู้

5. การประเมินผลการโค้ช (evaluation) การประเมินผลการโค้ช มีแนวคิดเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนที่ได้รับการโค้ช มีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง เป็นรายบุคคล เช่น การทดสอบ การซักถาม การประเมินผลงาน การสังเกตพฤติกรรม การสอบถามจากเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน เป็นต้น แล้วนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปกระบวนการโค้ช คือ กระบวนการที่โค้ชกระตุ้นให้ผู้รับโค้ชเกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและแสดงศักยภาพที่ซ่อนอยู่ผ่านการเรียนรู้หาคำตอบ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงทางความคิดให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหาด้วยตนเองของผู้รับการโค้ช ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ของ วิชัย วงษ์ใหญ่ โดยปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับชั้นเรียน (2558: 68) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง

2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูภาพ ฟังเพลง สนทนาที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

2.2 นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าจะต้องเพิ่มความรู้ประเด็นใดบ้าง

ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก

3.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบคณะกรรมการ เก่ง-ปานกลาง-อ่อน ในอัตราส่วน 1:2:1

3.2 ครูเสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณัวรรณคดีพร้อมทั้งเสนอตัวอย่างคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณัวรรณคดี

3.3 ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนหรือการให้กำลังใจ

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ

4.1 นักเรียนร่วมกันเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีแล้วตอบคำถามลงในใบงาน

4.2 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เวียนทีละกลุ่มครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดหรือให้คำแนะนำ หรืออธิบายความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

4.3 นักเรียนเสนอผลการทำใบงานนักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูแก้ไขหรือให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการโค้ช

5.1 นักเรียนบอกความรู้ที่ได้รับ

5.2 นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

5.3 ครูให้ข้อมูลสะท้อนกลับพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

วิธีการโค้ช

วิธีการโค้ชมีหลากหลายวิธี ควรเลือกใช้โค้ชที่เหมาะสมกับผู้รับโค้ชโดยคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ดังนี้

Knight (2009: 34-35) ผู้โค้ชการสอนเรียนรู้และการปรับตัวในการมีส่วนร่วมกับครูโดยใช้วิธีการหลักคือ ทางเลือก (choice) การสนทนา (dialogue) และความรู้ในการปฏิบัติ (knowledge in action)

ทางเลือก (choice) วิธีที่ดีที่สุดในการทำงานกับครู คือ ครูได้รับทางเลือกในการทำงานร่วมกับผู้ชี้แนะ ครูมีความคิดที่ดีเกี่ยวกับสิ่งที่เขาารู้และสิ่งที่เขาต้องการ ถ้าผู้โค้ชไม่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของครู ครูก็ย่อมไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้โค้ชเช่นกัน จากประสบการณ์ชี้ให้เห็นว่าวิธีการที่ประสบความสำเร็จน้อยที่สุด คือการสั่งให้ทำ

การสนทนา (dialogue) ผู้โค้ชการสอนและครูใช้เวลาในการพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่เป็นการให้ข้อมูล ยังช่วยแก้ปัญหาเป็นทั้งฝ่ายที่รับและให้ไปพร้อมกัน

ความรู้ในการปฏิบัติ (knowledge in action) ผู้โค้ชแบ่งปันความคิดกับครูระหว่างการประชุมช่วงเวลาที่ว่างจากการสอน หรือการเป็นแบบอย่างการสอนในชั้นเรียน

Patty McManus (2009: 62) กล่าวว่า คนแต่ละคนต่างก็มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของเขา บางคนอาจจะหัวไวสอนเพียงครั้งเดียวก็สามารถเข้าใจและลงมือปฏิบัติได้เลยแต่บางคนอาจต้องใช้เวลาเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำความเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของผู้รับโค้ช จะช่วยให้การโค้ชนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่นขึ้น ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดก็คือ

การถามเขาโดยตรงเพราะเขาเป็นคนเดียวที่รู้ว่าวิธีไหนเหมาะสมกับเขาที่สุด ในสถานการณ์ที่แตกต่าง กันหรือต้องเผชิญหน้ากับบุคคลหลากหลาย โค้ชอาจต้องใช้การสอนที่แตกต่าง บางครั้งโค้ชอาจจะใช้ วิธีการสอนตรงโดยเฉพาะ เวลาที่ต้องทำงานกับผู้ไม่มีประสบการณ์ หรือผู้ที่ต้องการปรับปรุง ผลการปฏิบัติงาน หรือถ้าเป็นกรณีที่ง่ายกว่านั้น สิ่งที่ต้องทำ อาจจะเป็นเพียงแค่การเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้ชี้แนะก็ได้เป็นการโค้ชแบบสนับสนุน

ประคัลภ์ ปัทมพลังกูร (2557: ออนไลน์) ได้สรุปแนวทางการโค้ชไว้ดังนี้

1. บอกเล่าวิธีการอย่างละเอียด วิธีการ Coach แบบนี้จะเหมาะสำหรับพนักงานที่ไม่เคยรู้ เรื่องนั้น ๆ มาก่อนเลย หรือเรียกได้ว่าเป็นมือใหม่สำหรับเรื่องนั้น ๆ เลยก็ได้ ด้วยความที่ไม่รู้ ดังนั้น วิธีการ coach ที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การบอกเล่าวิธีการ การให้หลักการ อย่างละเอียด เป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะตามด้วยการให้คำแนะนำ และการสาธิตให้ดู เพื่อให้พนักงานเกิดความเข้าใจ มากขึ้น

2. การให้คำแนะนำ วิธีการ Coach แบบนี้ พนักงานคนนั้นอาจจะพอมีความรู้มาบ้าง และอาจจะเคยผ่านประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ มาก่อน พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ มาบ้าง แต่ก็ยังมี สิ่งที่ต้องพัฒนาอีก ลักษณะนี้การให้คำแนะนำในเรื่องนั้น ๆ ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เพื่อให้พนักงาน คนนั้นมีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น

3. การสาธิต วิธีการ Coach แบบนี้ก็จะ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะใช้สำหรับพนักงานที่ยังไม่มี ความชำนาญในเรื่องนั้นมากนัก ก็จะเป็นลักษณะของการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และให้ลองทำจริง ๆ ดูว่าเป็นอย่างไรทำตามสิ่งที่ผู้ Coach ทำให้ดู ทั้งนี้เพื่อให้เกิดพฤติกรรม และวิธีการทำงานที่ถูกต้องได้ มาตรฐานที่กำหนดไว้

4. การให้แนวทางกว้าง ๆ ลักษณะการ Coach แบบนี้จะใช้สำหรับพนักงานที่มีความรู้ และ ทักษะในเรื่องนั้น ๆ ดีอยู่ แล้วเราต้องการจะเสริมในบางจุด หรืออาจจะเป็นการเสริมจุดแข็งของ พนักงานก็ได้

5. การใช้คำถาม ก็เป็นการ Coach อีกวิธีหนึ่งซึ่งเน้นให้พนักงานคิดเอง โดยผู้ Coach จะเป็นผู้ใช้คำถาม ถามไปเรื่อย ๆ (ตามหลัก GROW Model) คนที่ coach ด้วยวิธีการนี้จะต้องเป็น คนที่ชำนาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องที่จะ Coach เพราะถ้าไม่ชำนาญจริง ๆ ก็คงจะตั้งคำถามได้ ยากเพราะคำถามเหล่านี้จะต้องเป็นคำถามที่นำผู้ถูก coach ให้สามารถคิดต่อยอดในเรื่องนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562: 6-7) ได้อธิบายขั้นตอนวิธีการโค้ชแบบการกระตุ้นสมรรถนะผู้เรียนและการโค้ชผู้เรียนให้เกิด Concept ไว้ดังนี้

1. วิธีการโค้ชแบบการกระตุ้นสมรรถนะผู้เรียน

1.1 อย่าทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพราะจะทำให้ผู้เรียนคิดฟุ้งฟิงผู้สอน แทนการฟังหาความสามารถของตนเอง และไม่คิดในสิ่งที่แตกต่างจากความคิดของผู้สอน การทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญของผู้สอนจะส่งผลทำให้ผู้เรียนไม่ใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง และอาจจะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในระยะยาว

1.2 อย่าขัดจังหวะโดยไม่จำเป็น เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่อาศัยความต่อเนื่องของการคิดและการลงมือปฏิบัติกิจกรรม หากผู้เรียนมีจิตใจจดจ่ออยู่กับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะหรือรบกวนสมาธิของผู้เรียน

1.3 ใช้พลังคำถาม (power questions) เพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดและพฤติกรรมการเรียนรู้ หากพบว่าผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน (misconception) หรือขาดคุณลักษณะในการเรียนรู้การใช้พลังคำถามจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ

1.4 ชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้องและให้กำลังใจ หากพบว่าผู้เรียนปฏิบัติงานหรือกิจกรรมไม่ถูกต้องให้ผู้สอนให้กำลังใจในความมุ่งมั่นพยายามของผู้เรียนก่อน แล้วชี้แนะแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป และผู้สอนต้องยึดหลักการว่า “ทำให้คุณเป็นตัวอย่างได้ แต่จะไม่ทำแทน” เพราะการทำแทนเป็นการทำลายโอกาสการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

1.5 ชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าตนเองสามารถพัฒนาสมรรถนะได้ด้วยความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้เรียนรับรู้ความสามารถของตนเอง มี Growth mindset ต่อการพัฒนาตนเอง

1.6 ชื่นชมในความมุ่งมั่นพยายาม แทนการยกย่องผลงานมากเกินไป เพราะความมุ่งมั่นพยายามเป็นแก่นสาระของการเสริมสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. วิธีการโค้ชผู้เรียนให้เกิด Concept

วิธีการโค้ชผู้เรียนให้เกิด Concept ผู้เรียนจะมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (deep understanding) ในสิ่งที่เรียน และสามารถ Generalization เชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ จนท้ายที่สุดจะสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ ซึ่งผู้สอนสามารถโค้ชให้ผู้เรียนเกิด Concept ได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

2.1 กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลและทำความเข้าใจใน Concept ที่เรียน และสรุปเป็นความเข้าใจของตนเองแทนการท่องจำเพื่อให้จดจำได้เท่านั้น

2.2 อธิบาย Concept ที่เป็นนามธรรมสูงให้เป็นรูปธรรม และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียนโดยการเชื่อมโยง Concept กับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ Concept ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

2.3 ใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสื่อดิจิทัลแต่มีข้อควรระวังคือ สื่อที่ใช้ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ Concept ได้อย่างถูกต้อง

2.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำ Concept ที่เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายในชีวิตจริงเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน Generalization Concept ที่เรียนรู้ทำให้เกิดความแม่นยำยิ่งขึ้น

2.5 ให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจที่ลึกซึ้ง (deep understanding) ของตนเองที่มีต่อ Concept ที่เรียนแล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนต่างชั้นเรียนผู้สอน หรือบุคคลในชุมชน

2.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำ Concept ที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และถอดบทเรียนประสบการณ์ที่ได้รับจะทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของ Concept ที่เรียนและทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า วิธีการโค้ชมีหลากหลายวิธี ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับโค้ช จะทำให้การรับโค้ชนั้นประสบความสำเร็จ ส่งผลให้ผู้รับโค้ชมีความสามารถ มีพัฒนาการ มีผลของการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นและมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง และโค้ชจะต้องพิจารณาเลือกใช้โค้ชให้เหมาะสมทั้งนี้เพื่อการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งวิธีการรับโค้ชนั้น ผู้โค้ชต้องมีการกำหนดทางเลือก ใช้การสนทนา พูดคุย การบอกเล่า การให้คำแนะนำ การสาธิต การใช้พลังคำถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนหาเหตุผล อาจมีการใช้สื่อประกอบในการโค้ชเพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ทักษะและความรู้ของโค้ช

ทักษะการโค้ช (Coaching Skill) เป็นทักษะที่สำคัญของผู้โค้ชที่ผู้โค้ชต้องมีเพราะจะช่วยให้ผู้โค้ชสามารถดึงศักยภาพและประสิทธิภาพจากผู้รับการโค้ช โดยได้มีผู้อธิบายไว้ดังนี้

Feger, Woleck and Hickman (2004: 14) ศึกษาเรื่องการชี้แนะ (Coach) กล่าวว่า ผู้โค้ชทำงานควบคู่ไปกับครู โดยใช้คำถามเพื่อทบทวนการสอนเรียนรู้ทักษะ ยุทธวิธี และการส่งเสริมผู้รับการโค้ชให้ประสบความสำเร็จ ขณะที่ผู้โค้ชเข้าไปทำงานกับครูแบบตัวต่อตัวเพื่อส่งเสริมการสอนชั้นเรียนผู้โค้ชต้องการใช้ทักษะและความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะ ได้แก่

1. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal skills) การสื่อสารและการสร้างความไว้วางใจให้แก่ครู ผู้ที่พยายามเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนเอง จำเป็นต้องไวต่อความกลัว ความสับสนได้ ผู้โค้ชต้องมีความสามารถที่จะสังเกตเห็นและให้การสะท้อนกลับที่เหมาะสมเกี่ยวกับการทำงานอย่างให้เกียรติและร่วมแรงร่วมใจเป็นสื่อกลางระหว่างครูกับผู้บริหาร แก่ต่างครูในขณะที่ทำงานกับผู้บริหารที่ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายทั้งสร้างชุมชนแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา (content knowledge) ผู้โค้ชต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาอย่างลึกซึ้งซึ่งประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา โดยหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ประสบการณ์จากโค้ชในระดับประถมศึกษาชี้ให้เห็นว่าระดับความกระจ่างและความชำนาญในเนื้อหาจำเป็นสำหรับการโค้ชแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้โค้ชในการร่วมงานและความสัมพันธ์แบบไตร่ตรองกับครูนั้น จะไม่บอกสิ่งที่ครูควรทำ แต่จะส่งเสริมแทนและแหล่งเรียนรู้และเป็นสื่อกลางในการช่วยให้ครูทบทวนการทำงาน

3. ความรู้เกี่ยวกับครุศึกษา (pedagogical knowledge) ในการเป็นผู้นำ ผู้โค้ชจำเป็นต้องเข้าใจวิธีที่เด็กเรียน รวมทั้งความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับงาน วิธีการใช้คำถาม และโครงสร้างของชั้นเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนา

4. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร (knowledge of the curriculum) ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญ ได้แก่ ความคิดที่อยู่เบื้องหลังหลักสูตรและวิธีการที่แนวคิดเหล่านั้นมาสัมพันธ์กับระดับการศึกษาการตระหนักเกี่ยวกับแหล่งของการโค้ช (awareness of coaching resources) ผู้โค้ชต้องการความรู้เฉพาะเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ครูเข้าใจวิธีการสอน

5. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์โค้ช (knowledge of the practice of coaching) สรุปรู้ว่าโค้ชจำเป็นต้องรู้ยุทธวิธีและโครงสร้างของการโค้ช เช่น การประชุมก่อน และหลังการสอน บทบาทการใช้คำถาม วิธีการปฏิบัติการณ์สอน ทั้งด้านวัสดุ หลักสูตร งานของนักเรียน บทสนทนาในชั้นเรียน การให้คำแนะนำ ดิชม แผนการสอน ผู้โค้ชต้องเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ในการโค้ชในห้องเรียน ตัวอย่างเช่น ผู้โค้ชสามารถวางแผนบทเรียนร่วมกันกับครูได้ การสอนคู่กันกับครู หรือบันทึกการอภิปรายในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึก (training) หรือ กระบวนการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน (individual) ให้มีความรู้ความสามารถ การคิด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งแตกต่างจากการสอนวิธีปกติ ที่ผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งชั้นเรียน ด้วยวิธีการเดียวกันภายในระยะเวลาที่เท่ากัน ซึ่งการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะห้องสี่เหลี่ยม การเรียนรู้มีอยู่รอบตัว เกิดที่ชุมชนหรือที่บ้าน สามารถปรับใช้กับชีวิตจริงได้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560: 26-33) ได้อธิบายทักษะสำคัญของผู้สอน (Coach) ไว้ดังนี้

1. ทักษะการฟังและเข้าใจผู้อื่น

การเป็นผู้ฟังที่ดีต้องแสดงความสนใจและใส่ใจในรายละเอียดของพนักงานทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นพวกเดียวกัน ด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใสแววตาเป็นมิตรมีความจริงใจและปรารถนาดีต่อคู่สนทนา ตั้งคำถามในเรื่องที่เขาสนใจ เขาใจผู้อื่น เห็นใจ ให้กำลังใจผู้พูด จดบันทึกรายละเอียดมีความใจเย็น และอดทนฟัง

2. ทักษะการใช้คำถาม

1. ปัญหาที่เกิดจากการใช้คำถามส่วนใหญ่ คือ การใช้คำถามเชิงลบในการกระตุ้นพนักงาน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พนักงานไม่อยากคุยกับหัวหน้า เพราะรู้สึกว่ายิ่งคุยยิ่งผิด ทำอะไรไม่เคยถูกเลย แต่หัวหน้ามีเจตนาที่ดี ต้องการให้พนักงานได้ฝึกคิด ฝึกวิเคราะห์ ฝึกไตร่ตรอง แต่เหตุใด เจตนาที่ดีนั้น กลับร้ายทั้งหัวหน้าและลูกน้อง ตัวอย่างคำถามเชิงลบ เอ็ม.....คิดได้แค่นี้หรือ ? ใครจะรับผิดชอบปัญหานี้.....? คุณพยายามได้แค่นี้หรือ.....? เป็นต้น

1.1 การตั้งคำถามเพื่อช่วยในการพัฒนาแนวคิด เช่น

1.1.1 น้องทำงานได้ดีทีเดียว แต่พี่อยากให้น้องช่วยคิดว่าจะทำอะไรเพิ่มเติมให้งานที่ดีอยู่แล้วดีขึ้นกว่าเดิม ?

1.1.2 น้องครับ ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อวาน อยากให้น้อง ๆ ช่วยกันระดมความคิดว่าจะวางแผนป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร ?

1.2 การตั้งคำถามช่วยคิดหาทางเลือกที่เป็นไปได้ เช่น

1.2.1 แผนป้องกันปัญหา ขอให้คิดเพื่อไว้ 3-4 แผนนะครับ

1.2.2 บริษัทเรามีนโยบายบริการประทับใจ ขอให้น้องช่วยหาวิธีเพิ่มการบริการให้ลูกค้าประทับใจ

1.3 การตั้งคำถามกระตุ้นให้คิดผ่านวิธีการ/เครื่องมือต่าง ๆ เช่น

1.3.1 น้องครับที่มีวิธีทำงานแบบใหม่ ทำให้ทำงานเร็วและได้คุณภาพมากขึ้นมา ช่วยลองกับพี่ดูสิว่าจะได้ผลจริงไหม

1.3.2 เครื่องมือใหม่นี้จะช่วยเพิ่มผลงานให้ฝ่ายเราเยอะมาก แต่ช่วงแรกอาจไม่ถนัดน้องลองฝึกดูก่อนนะครับ

1.4 การตั้งคำถามแบบสร้างแรงจูงใจให้ลูกน้องมั่นใจว่า เขาสามารถทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ เช่น

1.4.1 วันนี้พลาดไม่เป็นไรนะ น้องตั้งใจมาก ๆ พี่ประทับใจ พี่เชื่อว่าพรุ่งนี้น้องจะเก่งขึ้นแน่ ๆ

1.4.2 พี่ภูมิใจในตัวน้องมาก

1.4.3 พี่ดีใจที่น้องตั้งใจศึกษาที่ซ่อนเร้นออกมาได้ดีมาก

1.5 การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดผลทางบวก เช่น

1.5.1 น้องอยากเห็นผลลัพธ์ออกมาเป็นอย่างไร

1.5.2 พี่อยากให้น้องช่วยคิดว่า ฝ่ายเรามีอะไรที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมบ้าง

1.5.3 เยี่ยม น้องทำขั้นตอนนี้ได้ดีมาก แล้วน้องจะทำอะไรในขั้นตอนถัดไป

1.6 การสะท้อนผลกลับเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะการ Feedback จะทำให้ รู้จักตัวเองมากขึ้น เห็นข้อดี ข้อด้อยของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา มีความรักและศรัทธาในหัวหน้าที่คอยสนับสนุนส่งเสริมและทำให้เกิดความรักภักดีในงานที่ทำ เพราะจะรู้สึกว่าคุณเองนั้นเป็นคนสำคัญในองค์กร บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น มีความสัมพันธ์ที่ดี ลดช่องว่างระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง แต่ในทางกลับกันหากผู้สอนงานมีทักษะการ Feedback ที่ไม่ดี หรือเป็นเชิงลบก็สร้างปัญหาได้มโหฬาร เช่นกัน เช่น พนักงานเกิดความเข้าใจผิดต่อหัวหน้า พนักงานไม่เกิดการเรียนรู้และพัฒนา แต่กลับรู้สึกว่าคุณจ้องจับผิด ทำให้ไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ บรรยากาศและความสัมพันธ์จะบั่นทอน พนักงานจะขาดขวัญและกำลังใจ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเวลาจะสื่อสารควรคิดให้รอบคอบ โดยใช้หลักการ Think

T: Is it true ? (มันเป็นความจริงหรือเปล่า)

H: Is it Helpful ? (มันช่วยน้องให้เก่งขึ้นหรือเปล่า)

I: Is it Inspired ? (มันช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้น้องได้หรือเปล่า)

N: Is it Necessary ? (มันจำเป็นที่ต้องถามไหม)

K: Is it Kindness ? (มีความเมตตากรุณาไหม)

ผู้นำที่ครองใจคนนอกจากจะเป็นคนดีและมีคุณธรรมแล้วมักจะเป็นคนที่มีทักษะในการสื่อสารเชิงบวก แต่เป็นที่น่าเสียดายสำหรับผู้นำจำนวนไม่น้อยที่ทั้งเก่งและดี แต่ขาดทักษะการสื่อสารเชิงบวก มักจะส่งคำพูด กิริยาท่าทางเชิงลบทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น ผู้นำเหล่านี้จึงได้รับผลลัพธ์เชิงลบกลับมามากมาย ดังนั้นหน้าที่สำคัญของผู้สอนงาน (Coach) คือ ผู้ที่พยายามพัฒนาพนักงานด้วยการขยายพื้นที่ในส่วนที่เปิดเผยในชีวิตของเขาให้มากขึ้น ด้วยการ Feedback ด้วยการสื่อสารในเชิงบวก เพื่อให้พนักงานเข้าใจตนเองและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ทักษะการสร้างแรงจูงใจ

ทักษะนี้เป็นทักษะที่สำคัญมากในการสอนงาน (Coaching) เพราะว่า การพัฒนาคนนั้นแม้เราจะมีการรับฟังที่ดี มีการตั้งคำถามที่ยอดเยียม มีความสามารถ Feedback ด้วยคำพูดเชิงบวก แต่หากหัวหน้าไม่มีทักษะการสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจในการทำงาน พนักงานรู้ว่าตัวเองต้องยังทำไม่ดีพอ และอาจขาดพลังงานเชิงบวกในการพัฒนาต่อไป การสร้างแรงจูงใจ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. Fear Motivation: แรงจูงใจเกิดจาก “ความกลัว”

- 1.1 ชีวิตในการทำงานคิดแบบเดิม ๆ ทำด้วยวิธีเดิม ๆ ซินอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ
- 1.2 เคยฝึกให้ทำอะไรก็ทำอย่างนั้น
- 1.3 การลงโทษให้เกิดความกลัวจะสร้างแรงบันดาลใจให้ลงมือทำเพราะเห็นผลทันที
- 1.4 ทำเพราะกลัวจึงจำเป็นต้องทำ ไม่ทำไม่ได้ ต้องทำให้กลัวจึงจะกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง

2. Incentive Motivation: แรงจูงใจเกิดจาก “รางวัลตอบแทน”

- 2.1 ใช้ได้ผลดีกับคนที่พร้อมจะทำงานหนักมากขึ้น
- 2.2 อยากได้ อยากลอง อยากเปลี่ยนแปลง
- 2.3 ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการกระตุ้น
- 2.4 ต้องมีการให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา

3. Attitude Motivation: แรงจูงใจเกิดจาก “ทัศนคติเชิงบวก”

- 3.1 แรงบันดาลใจเกิดจากทัศนคติ เกิดขึ้นบนพื้นฐานของทัศนคติที่ดีทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ความหวัง ต่อเรื่องที่ทำถึงแม้ยังไม่สำเร็จ
- 3.2 มองไม่เห็นฝั่งก็ยังพยายาม
- 3.3 มองความสำคัญของความสำเร็จเป็นที่ตั้ง และมุ่งมั่นเพื่อบัน
- 3.4 เข้าใจลึกซึ้งว่า ความสำเร็จ หมายถึงอะไร

ศศิมา สุขสว่าง (2562: Online) อธิบายทักษะการโค้ชไว้ดังนี้

1. ทักษะการสร้างความสัมพันธ์เพื่อสร้างความไว้วางใจและความศรัทธา (Rapport Building for Coaching) การสร้างความสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นกระบวนการแรกที่จะทำให้ คนสองคนไว้วางใจกัน แล้วมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างคน 2 คน การสร้างความสัมพันธ์ในทางการโค้ชนั้นมีเทคนิคและโมเดลมากมาย เช่น VAKAD model, Matching and Mirroring model, lotus model, Pace Pace lead เป็นต้น จุดประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัย ให้กับผู้ที่พูดคุยด้วย พร้อมเชื่อใจและเปิดใจให้ความร่วมมือในการโค้ช การคิด หรือการพูดคุยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพูดคุย

2. ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening skill for Coach) การฟัง เป็นทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการทำงานในปัจจุบัน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรในปัจจุบันอย่างหนึ่ง คือ หัวหน้าไม่ฟังลูกน้อง หรือฟังแล้วนำไปตีความหรือสื่อสารกันผิด ๆ เป็นต้น เช่น ลูกน้อง: เนื่องงานเยอะมากเลย จะทำไหวได้อย่างไร หัวหน้าฟังแล้วอารมณ์ขึ้น: “ถ้าทำไม่ไหว ก็ลาออกไป” หรือ “ถ้าทำไม่ไหว เดี่ยวจะหาคนทำไหวมาทำ” ประชดไปอีก หัวหน้าฟังอย่างลึกซึ้ง ตัดอารมณ์ของตัวเองและอารมณ์ลูกน้องออก: “แล้วต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างไหม” หรือ “ตรงไหนติดปัญหา ให้ช่วยเหลือไหม” การฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะในกระบวนการโค้ชนั้น โค้ชจะใช้เวลาในการฟังถึง 80% (อีก 20 % สำหรับการถาม, feedback ฯ) การฟังแบบโค้ชจะแตกต่างจากการฟังแบบทั่วไป การฟังแบบทั่วไปจะได้ยินสิ่งที่แสดงออกมา สิ่งที่เขาต้องการให้รู้ในเนื้อหา (Content) แต่การฟังแบบโค้ช ต้องฟังให้ถึงความรู้สึก ความเชื่อ ความคิด สามารถจับประเด็นและได้ยินในสิ่งที่ผู้รับการโค้ชไม่ได้พูดและทวนออกมาได้ (Context) เหมือนกับเป็นกระจกสะท้อนผู้รับการโค้ชได้ ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง นั้นต้องฝึกสติ (Mindfulness) เพื่ออยู่กับโค้ชชี่ในทุกขณะปัจจุบัน การฝึกสติ ต้องฝึกฝนและทำอย่างต่อเนื่อง เพราะ เวลาเราเป็นโค้ช บางครั้งเราจะเผลอ เข้าไปอยู่กับเรื่องราวของโค้ชชี่จนมีอารมณ์ร่วมไปด้วย หรือบางทีเผลอคิดว่าจะถามอะไรต่อไปดี หรือไม่อยู่กับโค้ชชี่ ณ ขณะนั้น เพราะการฟังอย่างลึกซึ้งนั้น เราไม่ได้ฟังแค่เสียงของโค้ชชี่เท่านั้น แต่เรายังฟังภาษาร่างกาย และเสียงที่ไม่ได้พูดอีกด้วย

3. ทักษะการถาม (Questioning skill for coach) การถามทำให้เกิดกระบวนการคิด ตรรกะตรง และค้นหาคำตอบ การถามจึงเป็นการกระตุ้นความคิด เมื่อเกิดการฝึกฝนคิดบ่อย ๆ เข้าผู้ที่ถูกถามจะสามารถคิด และแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง คำถามที่ดีควรเป็นคำถามปลายเปิด (Open Question) เพื่อให้ผู้ถูกถามได้แสดงความคิดเห็น เช่น ถามว่า ในเรื่องนี้คุณคิดว่า ควรแก้ไขอย่างไรบ้าง ? คำถามนี้สามารถดึงความคิดเห็นออกมาได้ แต่ถ้าเป็นคำถามปลายปิด (Close question) จะทำให้จำกัดความคิด ของโค้ชชี่ได้

ตัวอย่างคำถามปลายปิด

หัวหน้า: ผมคิดว่าจากปัญหาที่เกิดขึ้นควรแก้ไขโดยวิธี...(ความคิดของหัวหน้า)...คุณเห็นด้วยหรือไม่

ลูกน้อง: (ตอบคำถามปลายปิด) “จะตอบอะไรได้ นอกจากว่า “เห็นด้วย” ทั้งที่ในใจอาจจะมึวิธีอื่นที่คิดว่าดีกว่า

ตัวอย่างคำถามปลายเปิด

หัวหน้า: จากปัญหาที่เกิดขึ้นควรแก้ไขโดย คุณคิดว่ามีวิธีการแก้ไขแก้ไขอย่างไรบ้าง?

ลูกน้อง: ผม/ดิฉัน คิดว่า น่าจะแก้ไขดังนี้ค่ะ 1..., 2....3....

คำถามปลายเปิด คนเป็นหัวหน้า อาจจะได้คำตอบที่ให้วิธีการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ นอกเหนือจากความรู้ความสามารถของตัวเองก็ได้ ลูกน้องก็จะได้ลงมือทำในสิ่งที่ตัวเองคิด และได้รับการยอมรับจากหัวหน้าด้วย

4. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือ feedback นั้น ไม่ใช่การตำหนิหรือบ่นแต่อย่างใด แต่เป็นการให้ข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานหรือลูกน้องให้มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น หลักการให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น จะมีส่วนประกอบ ที่สำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนของพฤติกรรม ส่วนของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และส่วนที่ต้องการให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงหรือชื่นชม

วนิดา พลเดช (2560: 132) ได้อธิบายคุณสมบัติของผู้รับโค้ชไว้ดังนี้ สัญลักษณ์ของโค้ชวิถีไทยคือ “เปลวเทียนละลายแท่ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ” หมายถึงการเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของการเป็นผู้ให้และผู้มีอึดใจตัวตนต่ำ คุณสมบัติหลักที่สำคัญของโค้ชวิถีไทย คือ กัลยาณมิตรธรรม คือ มิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนเป็นมิตรที่หวังดีมีสิ่งดี ๆ ให้กันด้วยความจริงใจ ซึ่งกัลยาณมิตรธรรมประกอบด้วย 1) ปิโย น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ใต้อาถ 2) ครุ น่าเคารพ ในฐานะประพาศิสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย 3) ภาวนีโย น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ่ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ 4) วตตจ รุจักพูดให้ได้ผล รุจักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี 5) วจนกขโม อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำ วิพากษ์ วิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว 6) คมกิริณจก ถกถตา แถลงเรื่องล้าลึกได้สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อนให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป และ 7) โน จภูฐานะ นิโยชเย ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย โค้ชวิถีไทยต้องรุจักและเข้าใจพรสวรรค์หรือศักยภาพที่แท้จริงของตน เพื่อจะได้รุ้ว่าโค้ชจะนำความสามารถพิเศษของโค้ชนั้นมาช่วยผู้รับการโค้ชได้อย่างไร

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปทักษะและความรู้ของโค้ชได้วิธีการดังนี้ โค้ชต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักสูตร วิธีการสอน การวัดและการประเมินผล ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการใช้แรงจูงใจ ทักษะในด้านการสื่อสารที่ดีเยี่ยม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ รวมไปถึงการสร้างความรักและความอบอุ่นให้กับผู้รับการโค้ช สร้างความสัมพันธ์อันดีที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจ โค้ชคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

วรรณคดีไทย

ความหมายของวรรณคดี

วรรณคดีคืองานเขียนที่ใช้กลวิธีในการแต่งที่ประกอบด้วยเชิงชั้นของวรรณศิลป์ ให้ผสมกลมกลืนกับเนื้อหาที่น่าเสนอ และการแสดงแนวคิดของกวี วรรณคดีจึงเป็นดั่งกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นถึง สภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และความเป็นประชาชาติ โดยวรรณคดีนั้นมีทั้งวรรณคดีที่เป็นมุขปาฐะและวรรณคดีลายลักษณ์

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิมลฉัตร (2534: 4) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า “วรรณคดี คือหนังสือที่มีลักษณะเรียบเรียงถ้อยคำ กลัวยิ่งกล่า เพราสพริ้ว มีรสปลุกมโนคติ (Imagination) ให้เปลิดเปล็น กระทบกระเทือนอารมณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามอารมณ์ของผู้ประพันธ์”

เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ (2551: 2) ให้ความหมายของ “วรรณคดี” หมายถึง หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีหรือเป็นวรรณคดี มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ กัน เช่น พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งวรรณคดีสโมสร กล่าวว่า 1) เป็นหนังสือดี กล่าวคือ เป็นเรื่องที่สมควรซึ่งสาธารณชนจะอ่านได้โดยไม่เสียประโยชน์ คือ ไม่เป็นเรื่องทฤาษิต หรือเป็นเรื่องที่ชักจูงผู้อ่านไปในทางอันไม่เป็นแก่นสาร 2) เป็นหนังสือแต่งดี ใช้วิธีเรียบเรียงแบบใด ๆ ก็ตามแต่ต้องให้เป็นภาษาไทยอันดีถูกต้องตามเอียงที่ใช้ในโบราณกาลหรือปัจจุบันกาลก็ได้ ไม่ใช่ภาษาที่เลียนแบบภาษาต่างประเทศ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสรได้กำหนดประเภทวรรณคดีและพิจารณาหนังสือที่เป็นยอดแห่งวรรณคดี แต่ละประเภทไว้ดังนี้ 1) กวีนิพนธ์ คือ เรื่องที่แต่งเป็น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน 2) ละครไทย คือ เรื่องที่แต่งเป็นกลอนแปด มีกำหนดหน้าพาทย์ 3) นิทาน คือ เรื่องราวที่ผูกขึ้นและแต่งเป็นร้อยแก้ว 4) ละครพูด คือ เรื่องราวที่เขียนเพื่อใช้แสดงบนเวที 5) อธิบาย (Essay หรือ Pamphlet) คือ การแสดงด้วยศิลปวิทยาหรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่ตำราหรือแบบเรียน

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2553: 4-5) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้เป็น 2 นัย คือ ความหมายอย่างกว้าง และความหมายอย่างแคบ วรรณคดีในความหมายอย่างกว้างหรือความหมายทั่วไป หมายถึง เอกสารทั่วไปที่เขียนขึ้น เพื่อแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือสื่อความเข้าใจและอธิบายสิ่งต่าง ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึง หนังสือและข้อเขียนทุกประเภทวรรณคดีในความหมายอย่างแคบหรือความหมายทางวิชาการ หมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการแต่ง มีความหมายเหมาะสมกลมกลืน ทั้งรูปแบบและเนื้อหามีการวางโครงเรื่องที่ดี เลือกใช้คำประพันธ์ที่สอดคล้องกับเนื้อความ มีท่วงทำนอง การเขียนที่ประกอบกันให้เกิดสุนทรียรสในการอ่าน ชวนให้ติดตาม เป็นหนังสือที่สร้างความบันเทิง เรืองอารมณ์ ก่อให้เกิดความนึกคิด และจินตนาการ ด้วยภาพพจน์ด้วยการยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบกับกวีโวหารอุปมา อุปไมย ฯลฯ ทำให้ตระหนักถึงคุณค่า

ของความงาม และยังให้ความรู้ให้ข้อคิดอันเป็นคุณประโยชน์ หรือเป็นเครื่องสังวรให้เห็นโทษ ทั้งยังเป็นภาพสะท้อนให้ผู้อ่านได้รู้จักลักษณะชีวิตและสังคมหลายแง่หลายมุม

ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1100) ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

จากความหมายวรรณคดีข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดีมีความหมายสองประการ ประการแรกคือ ความหมายแคบ คือ เรื่องที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการแต่ง มีความหมายเฉพาะเจาะจงกลมกลืนทั้งรูปแบบ เนื้อหา และการวางโครงเรื่อง ใช้คำประพันธ์ที่สอดคล้องกับเนื้อความ มีท่วงทำนองให้ข้อคิดอันเป็นคุณประโยชน์ สะท้อนลักษณะชีวิตและสังคม และประการที่สอง ความหมายทั่วไปคือ หนังสือและข้อเขียนทุกประเภทวรรณคดี เอกสารทั่วไปที่เขียนขึ้น เพื่อแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือสื่อความเข้าใจอธิบายต่าง ๆ

ความสำคัญของวรรณคดีไทย

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไทยไว้ดังนี้

พิทยา ว่องกุล (2540: 1) วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ชาติที่เจริญแล้วทุกชาติจะต้องมีวรรณกรรมเป็นของตนเอง และวรรณกรรมจะมีมากหรือน้อย ดีหรือเลว ก็แล้วแต่ความเจริญงอกงามแห่งจิตใจของชนในชาตินั้น ๆ วรรณกรรมเป็นเครื่องชี้ให้รู้ว่าชาติใดมีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงแค่ไหนและยุคใดมีความเจริญสูงสุด ยุคใดมีความเสื่อมทรามลงเพราะฉะนั้นวรรณกรรมแต่ละชาติ จึงเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่า ยุคใดจิตใจของประชาชนในชาติ มีความเจริญหรือเสื่อมอย่างไร

กระทรวงศึกษาธิการ (2555: 64) วรรณคดีเป็นสิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ มนุษย์สร้างและสื่อสารเรื่องราวของชีวิตวัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นมนุษย์ ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ซึ่งมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย วรรณคดีมีความสำคัญทางด้านการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคน การสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรม กวีเรียบเรียงคำสอน และเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีให้เกิดในกลุ่มชน และให้ความจรรโลงใจ นอกจากนี้จะให้คุณค่าในด้านอรรถรสของถ้อยคำให้ผู้อ่านเห็นความงดงามของภาษาแล้วยังมีคุณค่าทางสติปัญญาและศีลธรรมอีกด้วย วรรณคดีจึงมีคุณค่าแก่ผู้อ่าน 2 ประการคือ 1) คุณค่าทางสุนทรียภาพหรือความงาม สุนทรียภาพหรือความงามทางภาษาเป็นหัวใจของวรรณคดี เช่น ศิลปะของการแต่งทั้งการบรรยาย การเปรียบเทียบ การเลือกสรรถ้อยคำให้มีความหมายเหมาะสม กระบอบอารมณ์ผู้อ่านมีสัมผัสให้เกิดเสียงไพเราะ เป็นต้น 2) คุณค่าทางสารประโยชน์ เป็นคุณค่าทางสติปัญญาและสังคม

ตามปกติวรรณคดีจะเขียนตามความเป็นจริงของชีวิต ให้คติสอนใจแก่ผู้อ่าน สอดแทรกสภาพของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ทำให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์เข้าใจโลกได้กว้างขึ้น

พระยาอนุมานราชชน (2562: Online) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดี ไว้ดังนี้ โลกจะเจริญก้าวหน้ามาได้ไกลก็เพราะวิทยาศาสตร์ แต่ลำพังวิทยาศาสตร์เท่านั้นไม่ครอบคลุมไปถึงความเป็นไปในชีวิตที่มีอารยธรรม และวัฒนธรรมสูง เราต้องมีศาสนา เราต้องมีปรัชญา เราต้องมีศิลปะ และเราต้องมีวรรณคดีด้วย สิ่งเหล่านี้ย่อมนำมาแต่ความดีงาม นำความบันเทิงใจมาให้แก่จิตใจ ให้เราคิดงาม เห็นงาม ประพฤติดีงาม มีความงามเป็นเจ้าเรือน แบบสนิทอยู่ในสันดาน ศิลปะ และวรรณคดีนี้คือ ดินแดนแห่งความเพลิดเพลินใจ ทำให้มีใจสูงเหนือใจแข่งกระด้าง เป็นแดนที่ทำให้ความแข่งกระด้างต้องละลายสูญหาย กลายเป็นมีใจงามละมุนละม่อม เพียบพร้อมไปด้วยคุณงามความดี วรรณคดีมีความสำคัญทางด้านการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคน การสืบทอด และการอนุรักษ์วัฒนธรรม กฎระเบียบ คำสอน และเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีให้เกิดในกลุ่มชน และให้ความจริงใจ นอกจากจะให้คุณค่าในด้านอรรถรสของถ้อยคำ ให้ผู้อ่านเห็นความงามของภาษาแล้วยังมีคุณค่าทางสติปัญญาและศีลธรรมอีกด้วย

จากความสำคัญที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วรรณคดีมีความสำคัญในการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นกระจกสะท้อนชีวิตและสังคม ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินรวมถึงช่วยผดุงศีลธรรมในสังคมอีกด้วย

องค์ประกอบของวรรณคดีไทย

วรรณคดีมีลักษณะเฉพาะที่แสดงให้เห็นเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้คำอธิบายองค์ประกอบของวรรณคดีไว้ดังนี้

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2525: 35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบวรรณคดี สรุปได้ว่าวรรณคดีมีองค์ประกอบหลักคือ

1. ภาษา มีทั้งการใช้ถ้อยคำและระดับของภาษา
2. รูปแบบ ซึ่งหมายถึงวิธีการเขียนของแต่ละบุคคล ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ รูปแบบของลักษณะการประพันธ์ และรูปแบบซึ่งเป็นขนบนิยมในการดำเนินเรื่อง
3. สารัตถะหรือแนวคิดของเรื่อง ก็คือลักษณะอันเป็นวิสัยธรรมดารวมชาติของโลกและมนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็น และมุ่งหมายจะแสดงลักษณะนั้นออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อ่าน สารัตถะของเรื่องจึงเป็นสารที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่าน แสดงให้เข้าใจว่าวิถีทางแห่งโลกเป็นเช่นนี้
4. กลวิธีทางศิลปะจะทำให้วรรณคดีมีชีวิตชีวา มีความถูกต้องและสมจริงและมีความเป็นตัวของตัวเอง

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2533: 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีว่ามีอยู่ 3 ส่วน ดังนี้

1. ภาษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิด อารมณ์และจินตนาการทำให้ผู้อ่านวรรณคดีเข้าใจและเกิดความซาบซึ้ง
2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละคร ฉาก และทัศนระของผู้แต่ง
3. รูปแบบ แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง และรูปแบบอื่น ซึ่งจัดเข้าประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองไม่ได้

ล้อม เพ็งแก้ว (2549: 16-17) กล่าวถึงส่วนประกอบของวรรณคดี ดังนี้ 1) รูปแบบ เป็นที่ตั้งหรือเป็นส่วนรองรับเนื้อหา หากเทียบกับคนก็คือ กาย มี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบการดำเนินเรื่อง อาจเรียกว่าขนบนิยมก็ได้ เช่น นิราศคำโคลงเริ่มด้วยร้อย 1 บท ลิลิตเริ่มด้วยร้อยยอยศ คำฉันท์เริ่มด้วยประณามบท หรือเมื่อดำเนินเรื่องถึงฉากป่าก็มีบทชมไม้ ชมนก รูปแบบลักษณะคำประพันธ์ แบ่งอย่างกว้าง ๆ เป็นร้อยแก้วกับร้อยกรอง แต่ละรูปแบบก็แบ่งย่อยละเอียดออกไปอีก 2) ศิลปะการประพันธ์ คือส่วนที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือสะท้อนอารมณ์ เป็นตัวพลังที่ทำให้รูปแบบและเนื้อหาปรากฏเด่นชัดออกมา หากเทียบกับคน ก็คือ จิต ได้แก่ การเลือกเฟ้นถ้อยคำ การเรียบเรียงถ้อยคำ การปลูกอารมณ์ การใช้โวหาร 3) เนื้อหา คือตัวสื่อที่ผู้ประพันธ์ประสงค์ให้ผู้ประพันธ์ได้ทราบจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุด รูปแบบและศิลปะการประพันธ์นั้นเป็นเสมือนสะพานหรือพาหะหรือตัวนำสื่อเท่านั้นเอง หากเทียบกับคนเนื้อหาก็คือ พฤติกรรมทั้งปวงที่มนุษย์แสดงออกและมีผลกระทบต่อตนเองและสังคม

วิภา กงกะนันทน์ (2556: 5-6) องค์ประกอบของวรรณคดีนั้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. เนื้อหา คือ เรื่องราวที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมา โดยมีคนหรือตัวละครปรากฏในเรื่อง อาจเป็นได้ทั้งคนจริงคือคนที่มีตัวตนอยู่จริง หรือ ตัวละครคือคนสมมติที่ผู้เขียนคิดขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียน นอกจากนี้การที่เนื้อหาคจะสมบูรณ์จะต้องมีฉาก ซึ่งก็คือ เวลาและสถานที่ ผู้เขียนจะสร้างฉากให้สมจริง และกลมกลืนไปกับเรื่องราว เพื่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่าน ในส่วนของเนื้อหา จะปรากฏพรรณนาของผู้เขียนอยู่ทุกเรื่อง เนื่องจากวรรณคดีทุกเรื่องจะเปรียบดั่งตัวแทนของผู้เขียน ผู้เขียนจะแทรกเรื่องราวหรือพรรณนาของตนเองในเรื่องอยู่เสมอ หากผู้อ่านไม่ทันสังเกตจะไม่พบส่วนนี้ ดังนั้นการศึกษาองค์ประกอบในส่วนเนื้อหา ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความละเอียดถี่ถ้วน

2. ภาษาที่ใช้ ภาษาคือเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวหรือเนื้อหาข้างต้น ดังนั้นการใช้ภาษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญ ผู้เขียนจะรังสรรค์ถ้อยคำ เรียบเรียงภาษา เพื่อให้สามารถร้อยเรียงเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์ การใช้ภาษาจะต้องสมจริงและเหมาะสมกับเรื่องราว จึงจะทำให้เรื่องราวสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อ่านได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน การศึกษาภาษานั้น ผู้อ่านสามารถศึกษาได้ทั้งการใช้คำ และการใช้โวหาร เนื่องจากทั้งสองส่วนสัมพันธ์กัน ถ้าผู้เขียนใช้คำ

เพียงอย่างเดียว แต่ปราศจากโวหาร งานเขียนนั้นจะไม่สามารถสร้างอารมณ์สให้เกิดกับผู้อ่านได้ การใช้โวหารจึงเปรียบเหมือนการเติมเครื่องปรุง ให้งานเขียนมีสีสัน หรือมีรสชาติที่น่าทานมากยิ่งขึ้น

3.รูปแบบงานประพันธ์ คือการที่ผู้เขียนสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอผลงานให้มีลักษณะที่หลากหลาย ทำให้เกิดรูปแบบของงานประพันธ์ขึ้น ถ้าหากที่ผู้เรียนมีความรู้เรื่ององค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน จะสามารถช่วยในการศึกษาวรรณคดีได้ครอบคลุมและครบถ้วน

เสนีย์ วิลาวรรณและคณะ (2559: 3) กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดี ประกอบด้วย 3 อย่างที่สัมพันธ์กัน คือ เนื้อหา รูปแบบ และภาษา 1) เนื้อหา หมายถึง ใจความสำคัญ เนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรมมีส่วนสำคัญที่มาประกอบกัน คือ เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก 2) รูปแบบ หมายถึง ลักษณะงานประพันธ์ที่ผู้แต่งแสดงออกมา วรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละประเภทมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น วรรณคดีและวรรณกรรมประเภทกวีนิพนธ์ ใช้รูปแบบกลอน นิราศ บทเห่ ประเภทบทละครใช้รูปแบบละครไทย ละครพูด ละครเพลง ประเภทบันเทิงคดีใช้รูปแบบนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมปัจจุบันมีรูปแบบคำประพันธ์ของงานประพันธ์ใหม่ ๆ ต่างจากที่เคยพบ เช่น เขียนนวนิยายโดยใช้รูปแบบจดหมาย การพิจารณา รูปแบบ ต้องพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับรูปแบบ รูปแบบงานประพันธ์บางประเภทไม่เหมาะสมกับเนื้อหาของงานประพันธ์บางประเภท เช่น ตำราเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่เหมาะสมกับรูปแบบงานประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เพราะทำให้ผู้อ่านเข้าใจยาก 3) ภาษา หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงเรื่องราว เหตุการณ์ ความรู้ เพื่อสื่อมายังผู้รับสาร ภาษาในวรรณคดีและวรรณกรรมมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน คือ ภาษาพูดในวรรณคดีและวรรณกรรมมุขปาฐะ และภาษาเขียนในวรรณคดีและวรรณกรรมลายลักษณ์อักษร วรรณคดีและวรรณกรรมจะมีความไพเราะหรือไม่ขึ้นอยู่กับการใช้ศิลปะทางภาษา

ศานติ ภัคดีคำ และพอล สุกใส (2563: 4-5) อธิบายถึง องค์ประกอบของวรรณคดี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) วรรณศิลป์ ลักษณะเด่นของวรรณคดีไทยจะเน้นคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ผ่านศิลปะการประพันธ์ ด้วยการตกแต่งภาษาให้มีความไพเราะ จากการใช้ถ้อยคำ การเล่นคำ เล่นเสียง และสร้างจินตนาการเน้นอารมณ์สจากการใช้ภาษาเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวปรากฏชัดเจนในบทพรรณนาธรรมชาติ ซึ่งมีได้พรรณนาตามความเป็นจริง รวมถึงการสร้างฉากและบรรยากาศในเรื่องเป็นการสร้างตามจินตนาการ มุ่งถ่ายทอดอารมณ์ส ซึ่งก่อให้เกิดจินตนาภาพและความไพเราะเป็นสำคัญ 2) เนื้อหาและแนวคิด วรรณคดีแต่เดิมมักได้รับอิทธิพลมาจากวรรณคดีสันสกฤตหรือวรรณคดีพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาซึ่งถือเป็นแกนกลางของวัฒนธรรมไทย ส่งผลต่อกระบวนการสร้างสรรค์วรรณคดีในด้านเนื้อหาและแนวคิด อาทิ การเวียนว่ายตายเกิดทำให้กวีมีความปรารถนาที่จะแต่งวรรณคดีเพื่อเป็นพุทธบูชา ตลอดจนความเชื่อกฎแห่งกรรม รวมถึงหลักคำสอนเรื่องความไม่เที่ยงแท้ ทุกสิ่งล้วนเป็นอนัตตา คือ ความไม่มี

ตัวตน จึงทำให้กวีไทยเน้นสร้างวรรณคดีเพื่อความบันเทิงมากกว่าการขบคิดเกี่ยวกับปรัชญาชีวิต

3) รูปแบบการประพันธ์ วรรณคดีไทยมีรูปแบบที่ถือเป็นขนบในการประพันธ์ เช่น บทประณามพจน์ ซึ่งเป็นการเริ่มเนื้อหาของวรรณคดีด้วยการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การนมัสการพระรัตนตรัย การไหว้เทพเจ้า การยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ การไหว้ครู สะท้อนคติความเชื่อที่กวีแต่ละยุคสมัยนับถือและให้ความสำคัญแตกต่างกันไป รวมถึงการไม่ระบุชื่อผู้แต่งในบทประพันธ์ยังถือเป็นขนบนิยมในการประพันธ์ของกวีไทยโบราณ เพราะส่วนใหญ่มักเป็นการแต่งถวายเจ้านาย หรือเพื่ออรรถาธิบาย หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การแสดงความถ่อมตนของกวีที่ยอมให้ผู้อ่านวิจารณ์บทประพันธ์โดยไม่ต้องกลัวว่าจะก่อให้เกิดความหมางใจกัน นอกจากนี้กวีไทยโบราณยังนิยมแต่งบทร้อยกรองขนาดยาวในการเล่าเรื่อง และพรรณนาเรื่องราวในลักษณะนิทานและนิยายอีกด้วย

จากองค์ประกอบของวรรณคดีที่นักวิชาการกล่าวถึง สรุปได้ว่า องค์ประกอบของวรรณคดีนั้นประกอบด้วย ภาษา เนื้อหาและรูปแบบ โดยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิดอารมณ์ และจินตนาการ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและซาบซึ้ง เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละครฉากและทัศนคติที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่าน และรูปแบบ หมายถึง ลักษณะของการประพันธ์ แบ่งออกเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรองและรูปแบบอื่นซึ่งจัดเข้าประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองไม่ได้

จุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีไทย

ในการเรียนสอนวรรณคดีให้ได้ผลนั้น ครูต้องทราบจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้รู้และนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

อัจฉิมา เกิดผล (2536: 87-89) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่า ควรให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวรรณคดีทั้งในด้านประโยชน์ตน และประโยชน์ส่วนรวมรู้จักรูปแบบท่วงทำนอง และลีลาของวรรณคดี รู้จักสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องแล้วเปรียบเทียบกับชีวิตจริงสามารถนำส่วนดีไปใช้และไม่ทำตามในส่วนที่ไม่ดี

พวงเล็ก อุดระ (2539: 6) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีเพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีและงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะเป็นวัฒนธรรมของชาติ คือให้เกิดความซาบซึ้งในรสแห่งความไพเราะของวรรณคดี อันประกอบด้วย เสียง รสของคำ รสของความเข้าใจภาษาที่ใช้ในวรรณคดีซึ่งเป็นภาษาที่กวีเลือกสรรคำที่ไพเราะและมีอำนาจ

สุดาพร ไชยะ (2552: 126) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสอนวรรณคดีไทยไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหมายของวรรณคดี
2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจลักษณะของหนังสือที่เป็นวรรณคดี
3. เพื่อฝึกทักษะการอ่านออกเสียง อ่านทำนองเสนาะ ทำนองพูดได้ไพเราะถูกต้อง

4. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของวรรณคดีรูปแบบต่าง ๆ
5. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเนื้อเรื่อง การวิเคราะห์ความหมายและคำศัพท์ได้ถูกต้อง
6. เพื่อฝึกทักษะการอ่านในใจได้ถูกต้องและมีค่านิยมที่ดีในการอ่าน
7. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจากเรื่องที่อ่าน
8. เพื่อให้นักเรียนศึกษาลักษณะข้อบังคับต่าง ๆ ของคำประพันธ์ที่ใช้ในวรรณคดีได้ถูกต้อง
9. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดจินตนาการจากวรรณคดีไทย
10. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทยโดยเข้าถึงอรรถรสของวรรณคดี และจดจำถ้อยคำหรือวรรคทองที่ไพเราะได้

11. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ลักษณะของตัวละครอย่างเป็นธรรมชาติ

12. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย

อิงอร สุพันธุ์วนิช และคณะ (2554: 109-110) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทยไว้ สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทยมีหลายประการ เช่น การสอนเพื่อให้ผู้อ่านเอาความบันเทิง อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ อ่านเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เพราะวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่ที่สำคัญที่สุด คือการสอนวรรณคดีเพื่อให้นักเรียนเข้าใจชีวิต เพราะกวีเป็นผู้ที่เห็นภาพชีวิตอย่างกว้างขวางที่สุด มีความรู้สึกอย่างลึกซึ้งที่สุด และการเรียนการสอนจึงทำให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจชีวิตของมนุษย์ด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 46) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่า การเรียนการสอนวรรณคดีครูผู้สอนและผู้เรียน ต้องรับรู้ร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนและเป้าหมายของการศึกษาวรรณคดี ครูต้องชี้แจงและสร้างความเข้าใจที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนของประเทศควรรับทราบประวัติวรรณคดีของตน ประวัตินี้สอนให้รู้วามรรณคดีของชาติมีลักษณะอย่างไร วิวัฒนาการมาอย่างไร มีงานชิ้นเอกที่บรรพบุรุษยกย่องคืออะไร คนรุ่นหลังควรภูมิใจเช่นเดียวกับบรรพบุรุษหรือไม่เพราะเหตุใด บางเรื่องคนรุ่นใหม่จะเห็นถึงความหย่อนคุณภาพในบางอย่างตามทรศนะของคนรุ่นใหม่ คนรุ่นหลังย่อมมีความรู้ ความคิดมากกว่าคนรุ่นก่อน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ย่อมต้องรับความจริงว่าถ้าคนรุ่นก่อนไม่เริ่มอะไรไว้ คนรุ่นหลังก็ต้องเริ่มซึ่งก็ทำให้พัฒนาการของชาติเข้าไปคนรุ่นก่อนทำไว้แล้วคนรุ่นใหม่ก็ควรทำให้ดีกว่าเก่า

2. นักเรียนต้องได้เรียนตัววรรณคดี เช่นเดียวกับนักเรียนกฎหมายต้องเรียนตัวกฎหมาย วรรณคดีที่คัดมาให้ให้นักเรียนนั้นก็ควรมีหลายแบบหลายประเภทเพื่อที่จะได้เข้าใจอย่างกว้างขวาง

3. ต้องมีวัสดุสำหรับฝึกการเรียนวรรณคดี เช่นเดียวกับการเรียนวิชาทั้งหลายในปัจจุบัน แบบฝึกหัดที่ดีที่สุดสำหรับการสอนวรรณคดี คือ วรรณกรรมที่ใช้เปรียบเทียบกับวรรณศิลป์

เราต้องการให้นักเรียนเข้าถึง เช่น ถ้าจะให้ให้นักเรียนเข้าถึงวรรณคดีร้อยกรองที่ตีพิมพ์ก็ควรให้ได้อ่าน ร้อยกรองที่ไม่ค่อยดีบ้าง เพื่อให้นักเรียนหาที่ติได้เองง่าย ๆ และวรรณคดีร้อยแก้วก็เช่นเดียวกัน

4. เพื่อผลทางสุนทรียภาพ ศึกษาความงามของวรรณศิลป์ โดยเฉพาะทางอารมณ์ความรู้สึก รสนิยมด้านภาษา ความสะเทือนใจหัวใจวันไหนไปตามบทบาทของเรื่อง ซึ่งเป็นผลของศิลปะที่กวีหรือ ผู้ประพันธ์แต่งสร้างขึ้น เมื่อได้รับแล้วควรวินิจฉัย วิจาร์ณ และนำผลนั้นมาให้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต

5. เพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับมนุษยชาติในอดีต เปรียบเทียบให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เนื่องจากวรรณคดีสะท้อนสภาพทางสังคมของแต่ละยุคสมัย แต่ละท้องถิ่น

6. เพื่อสนองความประสงค์ในทางสร้างสรรค์ ผู้ศึกษายึดถือวรรณคดีเป็นแบบอย่างในการ สร้างวรรณคดีซึ่งเป็นงานทางสร้างสรรค์ได้ เช่น ศึกษาตัวอย่างแบบแผนของวรรณคดีเก่า ๆ เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างวรรณคดีรุ่นใหม่ขึ้น

7. เพื่อศึกษาคติชีวิต วรรณคดีก็เหมือนกับสิ่งอื่น ๆ มีคุณค่ามากน้อยและมีข้อบกพร่อง มากมาย ซึ่งผู้อ่านต้องใช้ปัญญาเพื่อให้ได้รับผล

กิตติพงษ์ ดารักษ์ (2560: Online) เสนอจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทย ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนวรรณคดี พึงระลึกถึงลักษณะสำคัญของวรรณคดีเอาไว้เสมอว่า วรรณคดีคือ ภาพสะท้อนสภาพสังคมแห่งยุคสมัย นักกวีหรือผู้ประพันธ์จะสะท้อนแนวคิด ทศนะของตนผ่านลงไป ในเนื้อเรื่องที่ผู้ประพันธ์ได้แต่งขึ้น ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องหาวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นและวิเคราะห์ ภาพ ตลอดจนแนวคิดที่กวีหรือนักประพันธ์สะท้อนออกมาให้ได้ใกล้เคียงที่สุด การนำเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์แห่งยุคสมัยมากล่าวถึงนั้น เป็นเพียงฉากหลังที่จะช่วยเสริมให้ภาพสะท้อนเด่นชัดขึ้น เท่านั้นแต่ไม่ใช่ประเด็นหลัก

2. ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิด ใคร่ครวญใช้สติปัญญาของตนในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้น การอ่านงานวรรณคดีจะทำให้มองเห็นแง่มุมเรื่องราวชีวิตของผู้คนที่หลากหลายต่างยุค ต่างสมัย พฤติกรรมของตัวละครในวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ที่จัดเป็นบทเรียนชีวิตจำลองที่ทักทายให้ ผู้เรียนได้รู้จักขบคิด ติดตาม ผู้สอนควรหยิบยกเรื่องเหล่านี้ขึ้นมาเป็นแบบฝึกประสบการณ์ชีวิตของ ผู้เรียนได้ทดลองใช้ทักษะและแนวคิดของตนในการไตร่ตรอง ใคร่ครวญ เพื่อพัฒนาความรู้และ สติปัญญาของผู้เรียนเอง

3. ควรเน้นให้ผู้เรียนมองเห็นความงามและศิลปะของการใช้ภาษาไทยในการรังสรรค์ ผลงานของกวีหรือนักประพันธ์ ซึ่งผู้เรียนควรจะได้เรียนเกี่ยวกับสุนทรียภาพ กล่าวคือ ความซาบซึ้ง ในรสคำ ความหมาย ความไพเราะ การเลือกสรรถ้อยคำอักษรที่ถูกบรรจงเรียบเรียงเพื่อก่อให้เกิด อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน นอกจากนี้ ผู้สอนควรใช้หลักภาษามาช่วยอธิบายถึงการเลือกสรรถ้อยคำ และการใช้ประโยคของวรรณคดีนั้น ๆ ตลอดถึงให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของกวีหรือนัก ประพันธ์ที่เลือกสรรภาษามาร้อยเรียงอย่างมีศิลปะและอลังการ

4. ควรใช้เนื้อหา เหตุการณ์ของวรรณคดีที่กวีได้รังสรรค์เอาไว้มาเป็นแรงจูงใจสำคัญในการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านและเป็นผู้ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องพยายามใช้งานวรรณคดีที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่นั้นเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากจะทำตามเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง หรือเห็นความสำคัญของการค้นคว้าความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบ หรือขยายความในหางานวรรณคดีที่ผู้เรียนกำลังอ่านอยู่เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายโลกทัศน์ของตนให้กว้างขึ้น

จากจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทยข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทย คือ การทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในแง่สุนทรียะ มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้าถึง ความหมาย ลักษณะ ประเภท และรูปแบบของวรรณคดีที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียนวรรณคดีไทย

ความสำคัญของการสอนวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของชาติไทยที่สร้างขึ้นด้วยอัจฉริยภาพทางภาษาอันสูงยิ่งของกวี เป็นเครื่องแสดงถึงควมมีอารยธรรมของชาติ วรรณคดีเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย การเรียนการสอนวรรณคดีจึงมีความสำคัญเพราะทำให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าของหนังสือที่แต่งดี กล่อมเกลาจิตใจให้สูงส่งและประณีตขึ้นและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนวรรณคดีไทยไว้ ดังนี้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2552: 177) กล่าวว่า วรรณคดีที่กำหนดให้เรียนและเลือกเรียนนั้น เลือกรวมจากวรรณคดีต่างสมัย ซึ่งล้วนเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ มีความเหมาะสมกับวัย ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นทั้งยังเป็นวรรณคดีที่ใช้รูปแบบ กลวิธีการเขียน และถ้อยคำ สำนวนภาษาอย่างดี มีความไพเราะเหมาะสม ทั้งเสียง คำ และความหมาย ช่วยให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลิน จดจำได้ เกิดความซาบซึ้งประทับใจ และภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ สัมผัส สืบสาน และพัฒนาต่อเนื่องต่อกันจากอดีตมาจนปัจจุบัน ส่งผลให้เห็นคุณค่า นำประโยชน์ไปใช้ในการพูด การเขียน การศึกษาค้นคว้า ปรารภจะอนุรักษ์ไว้และเป็นพื้นฐานในการสร้างผลงานใหม่ต่อไปได้

สุดาพร ไชยะ (2552: 125) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนวรรณคดีไทยไว้สรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ครูควรตระหนักที่จะถ่ายทอดวรรณคดีไทยสู่นักเรียนอย่างมีศาสตร์และมีศิลป์ เมื่อครูให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียนเพียงพอที่จะได้สัมผัสกับกลิ่นไอของวรรณคดีในแง่มุมที่หลากหลายแล้วก็จะทำให้นักเรียนสนใจและใคร่เรียนใคร่รู้วิชาวรรณคดีไทย

อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ (2554: 108) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนวรรณคดีไทยไว้สรุปได้ว่า การเรียนการสอนวรรณคดีนั้นนอกจากจะเป็นการพิจารณาในด้านของ ความงามในทางศิลปะแล้ว ยังมีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการตอบสนองของการคิดอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะวรรณคดีกับการคิดไตร่ตรองมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้จากวรรณคดีจะก่อให้เกิดกระบวนการคิดไตร่ตรองของนักเรียน

จากความสำคัญของการสอนวรรณคดีไทยข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดีนั้นเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ มีความไพเราะ ทั้งเสียง คำ และความหมายการสอนวรรณคดีไทยนั้นเป็นตัวกลางที่ช่วยให้นักเรียนได้รับสนุกสนานเพลิดเพลินเกิดความซาบซึ้งประทับใจ และภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ สั่งสม สืบสาน และพัฒนาต่อเนื่องต่อกันจากอดีตตราบจนปัจจุบัน การสอนวรรณคดีไทยช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนให้สูงขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่นักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูจึงเป็นบุคลากรสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในภูมิปัญญาอันยิ่งใหญ่ของชาติ อันจะนำไปสู่ความรักและความหวงแหนวรรณคดีไทย และทำให้การเรียนการสอนวรรณคดีไทยสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์ วิจัยและจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช ดังสรุปได้ดังนี้

นฤมล วัลย์ศรี (2562: 67) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคโดยจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคโดยจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคะแนนของโรงเรียนร้อยละ 70
- 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชเป็นรายบุคคลและทั้งชั้น และ 3) ศึกษาความสุขในการเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องคำบุพบท 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้สำหรับวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบวัดความสุขในการเรียน

ของนักเรียนและประเด็นสำหรับสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนทุกคนมีผลการเรียนรู้เท่ากับและสูงกว่าเกณฑ์คือร้อยละ 70 โดยได้ระดับคะแนนดีเยี่ยม 17 คน ดีมาก 5 คน และดี 12 คน 2) ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคนคะแนนที่เพิ่มสูงสุดคือ 15 คะแนน และเพิ่มน้อยสุดคือ 4 คะแนน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนทั้งชั้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความสุขในการเรียนจากการจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสุขสานในการทำกิจกรรมระหว่างเรียน

กานตพงศ์ จันทร์ทอง (2562: 79) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สาธารณประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช เทียบกับระดับคะแนนของโรงเรียนร้อยละ 60 ขึ้นไป 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ชก่อนและหลังเรียนเป็นรายบุคคลและทั้งชั้น และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ชในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป จำนวน 27 คน ร้อยละ 71.05 2) นักเรียนส่วนมากมีคะแนนในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 97.36 และนักเรียนทั้งชั้นมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นจากการใช้รูปแบบซิปปาและมีครูเป็นโค้ช

กิตติยา พันธุ์ครุฑ (2562: 126) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด

3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีนที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการเรียนภาษาจีน จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด 2) แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีน 3) แบบบันทึกการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิดหลังเรียนมีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับดี 2) ความก้าวหน้าทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนอยู่ในระดับสูง 3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีนที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิดในการมุ่งใจให้เกิดการเรียนรู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีนและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรจริง

ศุภณัฐ ชินรัตน์ (2562: 53) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และ 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลำพระเพลิงพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มและวิธีการจับสลาก เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ 2) แบบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามทฤษฎีของบลูม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ก่อนเรียนนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.30 และหลังเรียนนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่าน

วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรพรรณ เก่งการเรือ (2560: 89) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช เรื่อง จำนวนและการดำเนินการกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช 2) ทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช 3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 และ 4) ทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดนวมโศภิต (สำนักงานสลากกินแบ่งสมทบสร้าง 338) จังหวัดชัยนาท จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช 2) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 และ 3) แบบทดสอบวัดการแก้ปัญหามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐพงษ์ ญาณวิวัฒน์ (2559: 92) ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน ตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรัทธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์วรรณคดีไทย ตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์

วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบอัตนัย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย การวิเคราะห์คะแนนเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ณัฐกิตติ์ นาทา (2559: 188) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช 4) เพื่อศึกษาความสามารถด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 5) เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการอบรม คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 28 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการโค้ช คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 6 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 233 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงาน แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจากการ

วิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อย พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบไปด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารการเรียนรู้ประจำหน่วย 5) กระบวนการฝึกอบรม 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผลหลักสูตร โดยมีกระบวนการอบรมชื่อว่า SBADF ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 ได้รับความสนใจ (Stimulation) ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brainstorming) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action) ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion) และขั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection) 2) หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ย 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 มีความสอดคล้องระดับมากที่สุด และหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความเหมาะสมในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย 4.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะการอ่านสะพานสู่ความสำเร็จ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะการคิดพิชิตเป้าหมาย หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 task-based learning: แนวคิดมุ่งเน้นปฏิบัติงาน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมทุกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ระดับมาก และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวมทุกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26 แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด 4) การประเมินหลักสูตรพบว่า เป็นหลักสูตรที่ช่วยพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นตอบสนองความต้องการผู้อบรม มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้อบรมแสดงความคิดเห็น 5) ความสามารถด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กานต์ชนก ด้วงตะกั่ว (2557: 60) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ

แผนผังความคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนภูวิทยานำเภอโนนแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.64 และหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 30.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.05 ซึ่งมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 17.33 2) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2555: 279) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรกรมโดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาและตรวจสอบความสมเหตุสมผลของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรกรม 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ช และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรกรมโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสายการสอนจำนวน 6 คน และนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 235 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูผู้ได้รับการโค้ชสอนจากวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการราชดำเนิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) คู่มือรูปแบบการโค้ช 2) แผนการโค้ช 3) ปฏิทินการโค้ช 4) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการโค้ชและการคิดวิเคราะห์ 5) แบบบันทึกความคิดเห็นและแบบสังเกตพฤติกรรมการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ 6) แบบบันทึกความเห็นของครูผู้รับการโค้ชที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของตนเอง 7) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและประเด็นการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่พัฒนาขึ้นถูกเรียกว่ารูปแบบการโค้ช (เอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการดำเนิน

การโค้ช 8 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและกำหนดประเด็นการพัฒนา ระยะที่ 2 การเตรียมการด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติการโค้ชระยะที่ 3 การร่วมมือกันวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ระยะที่ 4 การปฏิบัติการโค้ช ระยะที่ 5 การทบทวนระหว่าง กระบวนการและอภิปรายไตร่ตรองสะท้อนคิด ระยะที่ 6 การดำเนินการปฏิบัติการโค้ชต่อ ระยะที่ 7 การทบทวนไตร่ตรองสะท้อนคิดและสรุปผล ระยะที่ 8 การประเมินผลการใช้รูปแบบการโค้ชร่วมกัน และ 3) ปัจจัยสนับสนุน 2) ผลการหาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ช (เอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี) พบว่า สมรรถภาพการโค้ช และการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการโค้ช ทางปัญญาแบบเพื่อช่วยเพื่อนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อช่วยเพื่อน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพณิชยกรรมมีความเห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งเสริม การพัฒนาวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการคิด วิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้ง นักเรียนพณิชยกรรม มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับ เห็นด้วยมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Kohler, Crilley and Shearer (1997: 245-250) ได้ศึกษาผลของเพื่อนชี้แนะ (peer coaching) ที่มีต่อผลการเรียนรู้ของครูและนักเรียน เป็นงานวิจัยเชิงทดลองแบบ multiple - baseling coaching กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 4 คน ที่ได้พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ของตนในระยะการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในระยะที่สองได้มีการใช้วิธีการเพื่อนชี้แนะ การวัดผล การเรียนรู้เน้นความร่วมมือของครูกับเพื่อนชี้แนะ กระบวนการของครูและนักเรียน และความพอใจ ต่อการใช้นวัตกรรมของครู ผลการศึกษา พบว่า 1) ในระยะเก็บข้อมูลพื้นฐานครูมีการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย 2) มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากในชั้นที่มีการชี้แนะ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายสัมพันธ์กับกระบวนการของครูและนักเรียน ที่แตกต่างกัน และ 4) ครูจำนวน 4 คน ได้แสดงความพอใจต่อการใช้นวัตกรรมในระดับที่ต่างกัน

Laureano (1982: 170) ได้ศึกษาถึงพัฒนาการความสามารถทางการอ่านระดับวิเคราะห์ วิจารณ์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชาวเปอร์โตริโกในเกรด 4 เกรด 8 และเกรด 12 จำนวน 259 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับมัธยมมีพัฒนาการใน การอ่านระดับวิเคราะห์ วิจารณ์และความสามารถในการอ่านระดับนี้ระหว่างนักเรียนชายและ นักเรียนหญิงไม่แตกต่างกันแต่ความสามารถในการตัดสินใจตามเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับแตกต่างกัน

Smetter (2002: 212) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบทดสอบและแบบวัดชนิดต่าง ๆ ผลการทดลองปรากฏว่า โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียน ทำให้นักเรียนจำนวน 42 คน บรรลุความสำเร็จได้คะแนนร้อยละ 70 การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญ ที่ต้องพัฒนาความสามารถให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย เป็นการกระตุ้นความสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิธีสอนปกติ สามารถนำมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ โดยเฉพาะด้านการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี ผู้วิจัยจึงสนใจใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้เพิ่มสูงขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบพื้นฐาน (Pre Experimental Designs) แบบการทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและสอบหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)
 - 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี และแบบสอบถามความคิดเห็น
3. ขั้นดำเนินการทดลอง
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนธัญรัตน์ พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562

1.1.2 ศึกษาหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ และวิจารณ์วรรณคดีไทยเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและสาระการเรียนรู้

1.1.3 ศึกษาหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

1.1.4 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็น

1.2 กำหนดประชากรและตัวอย่างวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 14 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 536 คน

1.2.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

ตัวแปรตาม คือ

1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิวิจารณ์วรรณคดี
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

2. ชั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.1.2 ศึกษาตำราการสอนภาษาไทย ตำราวรรณคดีไทย เอกสารเกี่ยวกับบทบาทการโค้ช (Coaching) และเอกสารต่าง ๆ ตามที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช จำนวน 5 แผน รวม 8 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียด ดังตาราง

ตารางที่ 4 ตารางรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
1	การวิเคราะห์รูปแบบวรรณคดี	1
2	การวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบ	2
3	การวิเคราะห์คุณค่าวรรณศิลป์	2
4	การประเมินคุณค่าด้านสังคม	2
5	การสังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดี	1
	รวม	8

โดยแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารระสำคัญ 4) สารการเรียนรู้ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) ภาระงาน/ชิ้นงาน 9) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 5 แผน รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

2.1.4 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช มี 5 ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง

2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูภาพ ฟังเพลง สนทนา ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

2.2 นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน เป็นรายบุคคลว่าจะต้องเพิ่มความรู้ประเด็นใดบ้าง

ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก

3.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบละความสามารถ เก่ง-ปานกลาง-อ่อน ในอัตราส่วน 1:2:1

3.2 ครูเสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีพร้อมทั้งเสนอตัวอย่างคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี

3.3 ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนหรือการให้กำลังใจ

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ

4.1 นักเรียนร่วมกันเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีแล้วตอบคำถามลงในใบงาน

4.2 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เวียนทีละกลุ่มครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดหรือให้คำแนะนำ หรืออธิบายความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

4.3 นักเรียนเสนอผลการทำใบงาน นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูแก้ไขหรือให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่นักเรียน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการได้ซ้

5.1 นักเรียนบอกความรู้ที่ได้รับ

5.2 นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

5.3 ครูให้ข้อมูลสะท้อนกลับพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษา และความถูกต้องของเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

+1 หมายถึง แน่ใจว่า เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่า เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC จะต้องมามีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะแสดงว่าเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เมื่อนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช มีขั้นตอน ดังภาพ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทย

แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดี เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันมีการสลับตัวเลือก โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.1.2 ศึกษาหลักการ เนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์ และวิจักษ์วรรณคดี

2.2.1.3 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2.2.1.4 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ และจัดตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์ข้อสอบการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทย

เนื้อหา	ระดับพฤติกรรม						รวม
	รู้จำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	
การวิเคราะห์รูปแบบวรรณคดี	-	-	1	1	-	1	3
การวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบ	-	-	4	4	-	-	8
การวิเคราะห์คุณค่าวรรณศิลป์	-	-	-	4	-	4	8
การประเมินคุณค่าด้านสังคม	-	-	-	4	-	4	8
การสังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดี	-	-	2	-	1	-	3
รวม	-	-	7	13	1	9	30

2.2.1.5 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์ จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.2.1.6 เสนอแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์

2.2.1.7 นำแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ

ประเมินผลจำนวน 1 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) พิจารณาเพื่อตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าข้อสอบนั้นวัดได้จริงตามจุดประสงค์ของการวัด เมื่อนำผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 (ดูรายละเอียดใน ภาคผนวก ค)

2.2.1.8 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 3 โรงเรียนธัญรัตนจำนวน 39 คน ที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีมาแล้ว

2.2.1.9 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบแล้ว ตรวจสอบให้คะแนนโดยข้อที่ถูกต้อง ให้คะแนน 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

2.2.1.10 นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดทักษะในการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 188) แบบทดสอบฉบับนี้ใช้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.21-0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.26-0.74 คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ

2.2.1.11 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร Kuder-Richardson Method (KR-20) พบว่าแบบทดสอบวัดผลทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

2.2.1.12 นำข้อสอบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) โดยสรุปการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิจัยวรรณคดีมีขั้นตอน ดังภาพ

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย

2.2.2 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชมีขั้นตอนดังนี้

2.2.2.1 ผู้วิจัยศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการทำแบบสอบถาม

2.2.2.2 นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย ประโยค ข้อความ จำนวน 15 ข้อ สอบถามความคิดเห็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับพร้อมด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 196)

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนนระดับ	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนนระดับ	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนนระดับ	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนนระดับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนนระดับ	1

สำหรับเกณฑ์ให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107-108) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น
4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2.2.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

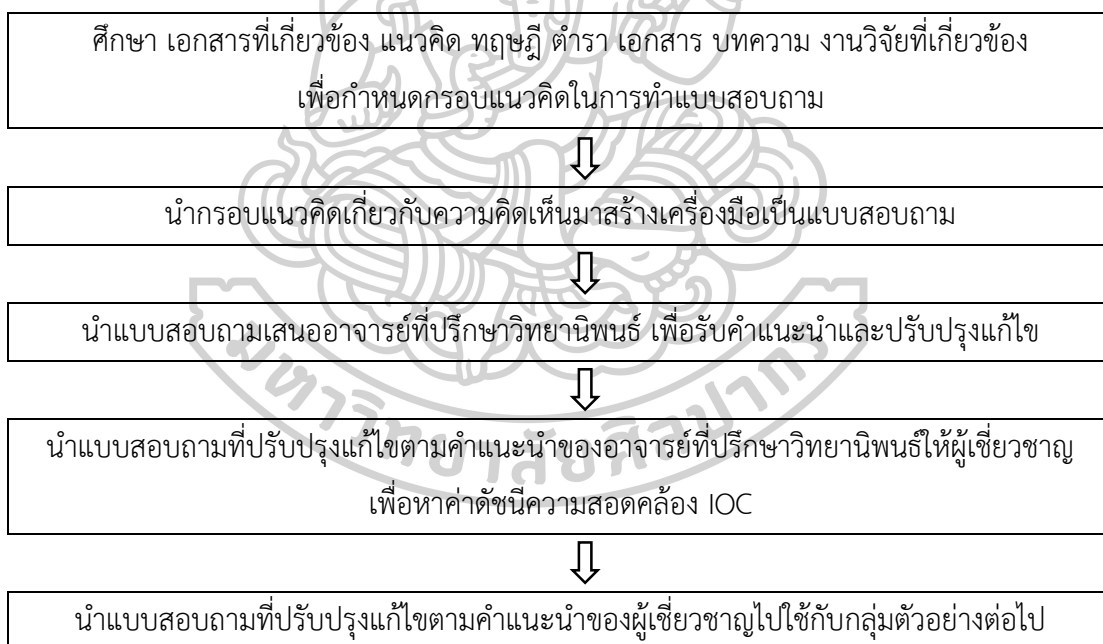
2.2.2.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ (IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

- +1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.2.2.5 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อนำไปใช้ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.2.2.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สรุปรสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความคิดเห็น มีขั้นตอนตามภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช

3. ขั้นตอนการทดลอง

3.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบพื้นฐาน (Pre Experimental Designs) โดยทดลองกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและสอบหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งแบบแผนการวิจัย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) ดังนี้

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

T₁ คือ การสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

X คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

T₂ คือ การสอบหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

3.2 ดำเนินการทดลอง

3.2.1 นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี ก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้เวลา 30 นาที

3.2.2 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อหาค่าเฉลี่ย (*M*) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*)

3.2.3 ชี้แจงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วัดอุปประสงค์ของการเรียนให้นักเรียนทราบ

3.2.4 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

3.2.5 นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี หลังการจัดการเรียนรู้เพื่อวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลา 30 นาที โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยสลับตัวเลือก

3.2.6 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้เพื่อหาค่าเฉลี่ย (*M*) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*)

3.2.7 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

3.2.8 หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching)

3.2.9 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติต่อไป

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาค่าประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับตัวชี้วัด ใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence)

4.1.2 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีมาหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกโดยวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder and Richardson (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 182)

4.2 เปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และใช้การทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (Coaching) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์
วิจาร์ณวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
บทบาทการโค้ช นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ ตำบลรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เป็นตัวอย่าง
จำนวน 42 คน โดยทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และสอบถาม
ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์
และข้อคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	42	30	15.52	2.90	22.68	0.00
หลังเรียน	42	30	22.52	3.76		

จากตารางที่ 6 คะแนนทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช หลังการจัดการเรียนรู้ ($M = 22.52, SD = 3.76$) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($M = 15.52, SD = 2.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

รายการประเมิน	M	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน	4.67	0.53	มากที่สุด	2
2. กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไป นักเรียนสามารถปฏิบัติได้	4.38	0.73	มาก	5
3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีอย่างมีลำดับขั้นตอน	4.67	0.48	มากที่สุด	2
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.86	0.42	มากที่สุด	1
5. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและยอมรับซึ่งกันและกัน	4.40	0.83	มาก	4
รวม	4.60	0.41	มากที่สุด	(3)
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
1. นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช	4.81	0.45	มากที่สุด	2

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
บทบาทการโค้ช (ต่อ)

รายการประเมิน	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
2. บรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานกลุ่ม	4.62	0.66	มากที่สุด	3
3. ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.83	0.44	มากที่สุด	1
4. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.45	0.67	มาก	5
5. นักเรียนเรียนด้วยความเป็นกันเอง	4.52	0.63	มากที่สุด	4
รวม	4.65	0.43	มากที่สุด	(1)
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			มากที่สุด	2
1. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิจัยกรณีวรรณคดี	4.64	0.53		
2. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้วรรณคดี	4.64	0.58	มากที่สุด	2
3. นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิจัยไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ ได้	4.57	0.63	มากที่สุด	4
4. นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.69	0.56	มากที่สุด	1
5. นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.50	0.74	มากที่สุด	5
รวม	4.61	0.45	มากที่สุด	(2)
โดยภาพรวม	4.62	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 7 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($M = 4.65, SD = 0.43$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($M = 4.61, SD = 0.45$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($M = 4.60, SD = 0.41$) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับสูงสุด คือ ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ($M = 4.83, SD = 0.44$) รองลงมา คือ นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช ($M = 4.81, SD = 0.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($M = 4.45, SD = 0.67$)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับสูงสุด คือ นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($M = 4.69, SD = 0.56$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้วรรณคดี ($M = 4.64, SD = 0.58$) และนักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดี ($M = 4.64, SD = 0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ($M = 4.50, SD = 0.74$)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($M = 4.86, SD = 0.42$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน ($M = 4.67, SD = 0.53$) และกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีอย่างมีลำดับขั้นตอน ($M = 4.67, SD = 0.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไปนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ ($M = 4.38, SD = 0.73$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.21-0.77 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.26-0.74 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช จำนวน 15 ข้อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบแผนการวิจัยพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (The one-group pretest-posttest design) วิเคราะห์ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้โดยทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) และวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช แบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งศักยภาพของตนเองออกมาใช้ได้เต็มที่ โดยใช้การฟัง การถาม และการสะท้อนตนเอง จากขั้นตอนในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้บอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย ให้นักเรียนได้ทราบเพื่อให้นักเรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายได้อย่างชัดเจนในการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ ในชั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง ผู้วิจัยมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียน ดูภาพ ดูวิดีโอทัศน์ หรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนพร้อมทั้งมีการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคล ทำให้ทราบถึงระดับความรู้พื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนเพื่อวางแผนกระบวนการสอนในชั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก ผู้วิจัยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบละความสามารภ เก่ง ปานกลาง อ่อน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ขณะดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างข้อคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลและใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียนและให้กำลังใจนักเรียน ซึ่งการใช้คำถามเป็นกลวิธีการสอนที่ทำให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า การใช้คำถามจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับนักเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การอธิบายความรู้ให้แก่ นักเรียนคนที่มีปัญหาทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ ชั้นที่ 4 การตัดสินใจ นักเรียนร่วมกันวางแผนและเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยเสนอในชั้นที่ 3 และศึกษาจากหนังสือเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และใบความรู้โดยเน้นการจัดการกิจกรรมด้วยรูปแบบกระบวนการกลุ่ม นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้ที่ได้และตอบคำถามลงในใบงาน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำกับนักเรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละกลุ่มโดยใช้เทคนิคการ

ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการตอบคำถาม และมีการนำเสนอใบงาน หน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มโดยให้นักเรียนในห้องร่วมกันแสดงความคิดเห็นและผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน และขั้นที่ 5 การประเมินผลการโค้ช ในขั้นนี้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันบอกความรู้ที่ได้รับจากการเรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านใบงานโดยมีผู้วิจัยให้คำแนะนำและสะท้อนผลให้นักเรียนทราบในข้อบกพร่องหรือจุดด้อยของแต่ละกลุ่ม ซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจกับจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงการปรับพฤติกรรมการเรียนให้เข้ากับจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2557: 2-3) กล่าวโดยสรุปว่า การโค้ชเป็นการพัฒนาศักยภาพ การเรียนของนักเรียน โดยการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การให้คำแนะนำ นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้ด้วยตนเอง การตั้งคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อให้เกิดความใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ การสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่ตั้งใจ การกระตุ้นความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้อัตโนมัติของตนเองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ จำรัส อินทลาภาพร (2561: 262) ยังกล่าวไว้ว่า บทบาทของครูผู้สอนปรับเปลี่ยนจากการบรรยาย และควบคุมกิจกรรม มาเป็นการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ การชี้แนะ การแนะนำ การช่วยเหลือ การสนับสนุน การเสริมแรงทางบวก ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน และปัจจุบันเราเรียกบทบาทดังกล่าวว่า “การโค้ช” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล วัลย์ศรี (2562: 67) พบว่า การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคโดยจัดกิจกรรม เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ กานตพงศ์ จันทรวง (2562: 79) ที่พบว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนนในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ชสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 97.36 และนักเรียนทั้งชั้นมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพรรณ เก่งการเรือ (2560: 89) พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องจำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดในทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูคอยแนะนำคอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา ได้แก่

นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช และนักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม มีครูคอยให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคลคอยช่วยเหลืออย่างเป็นกันเองในระหว่างการทำกิจกรรม นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเกิดความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรม ดังที่ ชูศรี ตันพงศ์ (2544: 12) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562: 5-6) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญและสำคัญในการโค้ชหรือการจัดการเรียนรู้ คือ การสร้างความไว้วางใจ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และบรรยากาศที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมสร้างสรรค์ คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น นำมาซึ่งการเข้าใจซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2555: 284) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการโค้ชโดยใช้รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ พบว่านักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการถามและตอบคำถามครูเอาใจใส่นักเรียนอยู่ตลอดเวลา

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการกล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกัน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 15) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด ได้เรียนรู้จากกลุ่มมากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่จะฝึกให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถปรับตัวและเข้ากับผู้อื่นได้ เน้นค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนพยายามค้นหาและทบทวนคำตอบด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนำมาพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย จากเดิมนักเรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจในการอ่าน ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดี แต่เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชที่นักเรียนได้รับการกระตุ้น ให้คำแนะนำและการอธิบายเพิ่มเติมตามลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้นักเรียนแต่ละคนสามารถสร้าง

ความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี และสามารถนำความรู้เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและรายวิชาอื่น ๆ ได้ จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวรรณคดี และนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในขั้นตอนการนำเสนอใบงาน นักเรียนจึงรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นส่งผลให้เกิดความสำเร็จในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา พันธุ์ครุฑ (2562: 129) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชื่นชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ด้านภาษาจีนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น คำศัพท์ คำทักทาย บทพูดแนะนำตนเอง และมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้จริงนอกห้องเรียนได้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน และกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไปนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่มีหลายขั้นตอน นักเรียนบางคนไม่มีความรู้พื้นฐานในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย การเรียนโดยใช้บทบาทการโค้ชนี้ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลอาจทำให้นักเรียนบางคนต้องรอครูเป็นเวลาค่อนข้างนานกว่าจะได้รับการโค้ชจากครู ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558: 70) กล่าวว่า การโค้ชจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องเป็นการโค้ชที่สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันหลายประการ การตรวจสอบนักเรียนที่ได้รับการโค้ชว่ามีพัฒนาการดีขึ้นหรือไม่ ต้องประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล และต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การซักถาม การประเมินผลงาน การสังเกตพฤติกรรม การสอบถามเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน แล้วนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานตพงศ์ จันทร์ทอง (2562: 79) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบชิปป่าร่วมกับการโค้ชในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปป่าร่วมกับการโค้ช สามารถพัฒนาความสามารถในการจำแนกแยกแยะ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ การสรุปและตัดสินใจได้ดีขึ้น ในระหว่างทำกิจกรรมนักเรียนรู้สึกประทับใจในการให้คำแนะนำของครูอย่างใกล้ชิด นักเรียนเกิดความมั่นใจ เกิดความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมมากขึ้น ได้พัฒนาตนเองและเห็นถึงความเอาใจใส่ของครูผู้สอน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช สามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนสูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด จึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชต้องอาศัยการเรียนรู้จากความสามารถ ของตนเอง นักเรียนบางคนอาจมีศักยภาพและความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ครูจึงต้องคอยสังเกต คอยแนะนำช่วยเหลือในกรณีนักเรียนบางคนอาจมีอุปสรรคในการเรียน เนื่องจากความแตกต่าง ระหว่างบุคคล
2. ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามเพื่อใช้กระตุ้นความคิดให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการ เรียนรู้รวมถึงการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์ วิเคราะห์
3. ครูผู้สอนต้องมีความอดทนและรับฟังความคิดเห็น รับฟังคำถามและตอบคำถามของ นักเรียนอย่างตั้งใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขและสนุกสนานกับการเรียน กล้าแสดงออกทางด้าน ความคิดและด้านพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับ เทคนิคอื่น ๆ เช่น REAP, PANORAMA, SQ4R, KWLH plus เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชที่ส่งผลต่อทักษะด้าน อื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น ทักษะการพูด ทักษะการเขียน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Blanchard, P. N., and Thacker, J.W. (2004). **Effective training systems, strategies, and Practices (3rd ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Costa, A., and Garmston, R. (2002). **Cognitive Coaching:A Foundation for Renaissance Schools**. USA: Christopher-Gordon Publishers.
- Feger, W., and Hickman, P. (2004). **How to develop a coaching eye**. (Journal of Staff Development), 25(2). Retrieved February 6, 2006, from <http://www.nsd.org/library/publications/jsd/feger252.cfm>.
- Hung, C. (2012). **Literacy coaching. A case study of how a literacy coach provides support for a kindergarten teacher and a second grade teacher**. Doctoral dissertation, Ph.D., Ohio State University, Columbus.
- Knight, J. (2009). **Coaching: The Key to Translating Research into Practice Lies in Continuous, Job-Embedded Learning with Ongoing Support**. National Staff Development Council. (30)1, pp.18-22.
- Kohler, C., and Shearer, (1997). **marketing management: analysis, Planning. Implementation and control** (9th Ed.). New Jersey: A simon & Schuster.
- Laureno, A. (1982). Investigation of growth in the critical reading ability of Puerto Rican student in class four, eight and twelve.” **Dissertation Abstracts International**. 5(6) : 20 - 25.
- Mukherjee, S. (2014). **Corporate Coaching: the essential guide**. New Delhi: Sage Publication.
- Patty McManus. (2009). **เทคนิคการสอนงาน Coaching people**. แปลโดย จิตรลดา สิงห์คำ. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟพริ้นท์.
- Smetter, W. J. (2002). “The Effect an After-School Tutorial Program on the Reading Achievement of At-risk Sixth, Seventh and Eight Grade Student.” **Dissertation Abstracts International** 63, 6 (December 2002).
- Sweeney, D. H., L. S., (2017). **Student-Centered Coaching: The Moves**. Thousand Oaks, CA: Corwin. **The international coach federation. (2018)**. ICF Definition of **Coaching**. Retrieved April 25, 2018. from <https://coachfederation.org/>.

Vincent, T. (2004). *The rise of American Sport: Mudville's revenge*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press.

กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2546). *ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2546). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.

_____. (2551). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

_____. (2555). *หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐานรายวิชาภาษาไทย (พท31001) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.

_____. (2560). *เรียนรู้เข้าใจวรรณคดีไทยของชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เอกพิมพ์ไท.

กานต์ชนก ด้วงตะกั่ว. (2557). “การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

กานตพงศ์ จันทร์ทอง. (2562). “การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สาระประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาววิทยาลัยรังสิต.

กิตติกาญจน์ อินทเกตุ. (2557). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH-PLUS.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาววิทยาลัยศิลปากร.

กิตติพงศ์ ดารักษ์. (2560). *วรรณคดีสำหรับครู*. เข้าถึงเมื่อ 3 พฤษภาคม 2564. เข้าถึงเมื่อ <https://www.mcu.ac.th>.

กิตติยา พันธุ์ครุฑ. (2562). “การพัฒนาความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีนของนักเรียนชั้น

- มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2522). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกรียงศักดิ์ นิรติพัฒนาศัย. (2555). **Executive coaching การโค้ชผู้บริหาร**. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์. เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2562. เข้าถึงเมื่อ <http://thecoach.in.th/>.
- จำรัส อินทลาภาพร. (2561). “การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพรู” **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร** 8,1 (มกราคม-มิถุนายน): 260-268.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2555). “การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรรม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์. (2549). **ภาษาไทยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์, ถนอม วิบูลย์พันธ์, และสนอง คำสิทธิ์. (2559). **วรรณคดีและวรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). **การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เจริญจิตรกรรม, ป. (2539). **การวิจารณ์ในการใช้ภาษาไทย 2**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธร รวมธรรม. (2562). **ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน.
- ชูศรี ต้นพงศ์. (2544). **การเรียนรู้เพื่อเป็นครูคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: THE KNOWLEDGE CENTER.
- ณัฐกิตต์ นาทา. (2559). “การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพงษ์ ญาณวัฒน์. (2559). “การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2556). **วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2528). **หลักการวิจารณ์วรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

- ทัศนีย์ จารุสมบัติ. (2556). **บนเส้นทางสู่การเป็นโค้ชเพื่อการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร: ภูแฉกสายลม.
- ทิพวรรณ อิมวิเศษ. (2562). **ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน.
- นฤมล วัลย์ศรี. (2562). “การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพทในประโยคโดยจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2517). **วิเคราะห์สุวรรณคติไทย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2543). **วิเคราะห์สุวรรณคติไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ประคอง เจริญจิตรกรรม. (2556). **หลักการเขียนวิจารณ์วรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประคัลภ์ ปันทพลังกูร. (2557). **Coaching ให้ดีต้องเลือกวิธีการ Coach ให้เหมาะกับพนักงาน**. เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2562, เข้าถึงเมื่อ <https://prakal.com/2014/02/27/coaching>.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). **การสอนอ่านเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2545). **ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ. (2545). **กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ปัญญาประคอง สารธรรม. (2559). “การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้การโค้ชเชิงบวก เพื่อพัฒนาหลักสูตรการบริโภคสื่ออย่างรู้เท่าทันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พนิตนันท์ บุญพามี. (2542). **เทคนิคการอ่านเบื้องต้น**. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พรพิมล จันทาทอง, อรสา จรุงธรรม และนิติกร อ่อนโยน. (2561). “การศึกษามโนทัศน์ทางการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการโค้ชและจิตตปัญญาศึกษา.” *วารสารวิจัยและพัฒนา* วิทยาลัยนเรศวร 14,1 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 271-280.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงเล็ก อุตระ. (2539). **วิธีสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรพรรณ เก่งการเรือ. (2560). “ผลการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช เรื่อง จำนวนและการ

ดำเนินการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้าน การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.”วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี.

พัฒจิรา จันทร์ดำ. (2554). **การอ่านและการวิจารณ์เรื่องสั้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

พิทยา ว่องกุล. (2540). **พลาณภาพแห่งวรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.

พองจันทร์ สุขยิ่ง. (2551). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยหลักภาษาและการใช้ภาษา**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

มาเรียม นิลพันธ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัญจวน อินทรกำแหง. (2518). **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนตร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

_____. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2553). **ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โรงเรียนธัญรัตน์. (2562). “หนังสือที่ 138/2562 เรื่องรายงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.” 15 กันยายน.

_____. (2562). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์**. ปทุมธานี: โรงเรียนธัญรัตน์ (อัดสำเนา).

ล้อม เพ็งแก้ว. (2549). **วैयाวจ์วรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คำ.

ลินจง จันทรวราทิพย์. (2542). **เอกสารคำสอนรายวิชาการอ่านเพื่อชีวิต**. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

วนิดา พรหมเขต. (2559). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาทักษะการอ่าน**. อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

วนิดา พลเดช. (2560). **ต้นแบบการโค้ชวิถีไทยประยุกต์พุทธปรัชญาสู่การโค้ชบนพื้นฐานสติ**. กรุงเทพมหานคร: สุทธิปริทัศน์.

วรรณิ โสมประยูร. (2544). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

วรเวทย์พิสิฐ, พระ. (2534). **วรรณคดีไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 12 ฉบับปรับปรุงใหม่. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2558). **การโค้ชเพื่อการรู้คิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2557). **การโค้ชเพื่อการรู้คิด Cognitive Coaching**. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- _____. (2560). **กระบวนการโค้ชเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบ Hands-On และแบบ Minds-On**. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- _____. (2562). **กระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- _____. (2562). **การโค้ชเพื่อเน้น Concept**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- _____. (2562). **การโค้ชเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมชาติ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2513). **การวิจารณ์หนังสือในบ้านเราคนเขียนหนังสือ**. กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์.
- วิภา กงกะนันท์. (2556). **วรรณคดีศึกษาว่าด้วยหลักการอ่าน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- วิไลลักษณ์ ศรินทร์. (2548). **การสอนและส่งเสริมการอ่าน**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2562). **ทักษะการโค้ช (Coaching Skill) สำหรับหัวหน้างานเพื่อพัฒนาบุคลากรและเป็นที่เลี้ยง**. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2562. เข้าถึงเมื่อ <http://www.sasimasuk.com>.
- सानติ ภัคคีคำ และพอล สุกใส. (2563). **ประวัติวรรณคดี ม.4-6 เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- ศิริรัตน์ ศิริวรรณ. (2557). **การโค้ชเพื่อผลการปฏิบัติงานที่ยอดเยี่ยม**. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

- ศิวกานต์ ปทุมสูติ. (2553). คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: นวสาส์นการพิมพ์.
- ศุภณัฐ ชินรัตน์. (2562). “การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). **ผลการประเมิน PISA 2018**. เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://pisathailand.ipst.ac.th>.
- สนิท สัตโยภาส. (2542). **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น**. กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- สมชาย หอมยก. (2550). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**. ปทุมธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์.
- สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกานต์. (2531). **หลักการอ่านแนะนำการอ่านให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: เมดิคัลมีเดีย.
- _____. (2548). **กลเม็ดการอ่านให้เก่ง**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่องพัฒนการพิมพ์.
- _____. (2548). **กลเม็ดการอ่านให้เก่ง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2533). **วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒบางเขน.
- สาวตรี อดิศักดิ์สไต. (2562). **ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. สัมภาษณ์**, 22 พฤศจิกายน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. (2562). “หนังสือที่ ศธ 04234/ว4094 เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.” 9 สิงหาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). **เทคนิคการสอนงาน (หนังสืออิเล็กทรอนิกส์)**. เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.ocsc.go.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). **สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการอ่านประชากร พ.ศ.2561**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562). **ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ม.6**

จำแนกตามรายมาตรฐานการเรียนรู้ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.niests.or.th>.

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2552). ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุชาร์ตน์ ศศิพัฒน์วงษ์. (2557). วรรณกรรมไทยสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สุดาพร ไชยะ. (2552). การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. ฉะเชิงเทรา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุลาดพร้าว.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวดี ภู่ประดิษฐ์. (2546). เอกสารประกอบการสอนวิชาการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2550). ทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียน. นนทบุรี: ซี.ซี. นอลลิติจี้ลิสต์.

เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. (2551). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิชจำกัด.

_____. (2559). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิชจำกัด.

เสาวนีย์ คุณทา และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2562). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการโค้ชเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 11,1 (มกราคม - มิถุนายน): 366-381.

อนุমানราชชน พระยา. (2562). ความสำคัญของวรรณคดี. เข้าถึงเมื่อ 10 ก.ค. 2562. เข้าถึงได้จาก <http://202.143.165.163/th>.

อลงกรณ์ พลอยแก้ว. (2563). การวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี วรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.truelookpanya.com>.

อัจฉิมา เกิดผล หม่อมหลวง. (2536). **กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียนมัธยมจะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). **ชวนเด็กไทยเป็นนักอ่าน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

อิงอร สุพันธ์วณิช และคณะ. (2554). **ชุดฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสิทธิ์ กอบคำ. (2561). **คู่มือนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. อาจารย์อาจিয়া หลิมกุล

วุฒิการศึกษา : ศศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์

สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. อาจารย์ธนภุต เสี่ยงู้

วุฒิการศึกษา : คบ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

กศ.ม. (ภาษาและวรรณคดีไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง : ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สถานที่ทำงาน : โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์

3. อาจารย์พีระพล จอมใจเหล็ก

วุฒิการศึกษา : กศ.บ. (วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กศ.ม. (การวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง : ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

สถานที่ทำงาน : โรงเรียนธัญรัตน์

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 8606 (หจ) / 4431

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์อำจิยา หลิมกุล

ด้วย นายรัชชานนท์ เพ็ญบุญ รหัสประจำตัว 60255406 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ
คุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 034-218790

ที่ อว 8606(อว)/4๕๒๙

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายธนกฤต เสงี่ยมู

ด้วย นายรัชชานนท์ เพ็ญบุญ รหัสประจำตัว 60255406 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ
คุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจួយ)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 034-218790

ที่ อว 8606 (ทอ) 4๕๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายพีรพล จอมใจเหล็ก

ด้วย นายรัชชานนท์ เพ็ญบุญ รหัสประจำตัว 60255406 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ
คุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ อว 8606 (นช) / 4๕๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐกรณ์

ด้วย นายรัชชานนท์ เพ็ญบุญ รหัสประจำตัว 60255406 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช "มีความประสงค์จะขอตกลง
เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษา
ดังกล่าวได้ทดลองเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อชภิมาศ มากจ้อย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ อว 8606 ๐๗๖/4433

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัด

ด้วย นายรัชชานนท์ เพ็ญบุญ รหัสประจำตัว 60255406 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชา การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการ ไลซ์ " มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อชิตมาศ มากจู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ข
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช
แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

รายวิชา ท32102 ภาษาไทย 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี : การวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบ เวลา 2 คาบ

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจัยวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม 4-6 ข้อ 1 วิเคราะห์และวิจัยวรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายหลักการวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดีได้ (K)
2. นักเรียนวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบของมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีได้ (P)
3. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (A)

3. สาระสำคัญ

การศึกษาเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี เป็นกัณฑ์ที่แสดงถึงความรักที่แม่มีต่อลูก โดยใช้ถ้อยคำที่ประทับใจให้เกิดความสอเคล้าร่วมไปกับพระนางมัทรี จึงมีความดีเด่นทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ทั้งด้านการใช้ถ้อยคำให้กระทบอารมณ์ สอดแทรกเรื่องราวความรักของแม่ที่มีต่อลูก การศึกษามหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี จะต้องวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบของเรื่องในวรรณคดีจะทำให้เข้าใจเรื่องมากยิ่งขึ้น

4. สาระการเรียนรู้

1. การวิเคราะห์ วิจัยสาระจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
2. การวิเคราะห์ วิจัยโครงเรื่องจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
3. การวิเคราะห์ วิจัยตัวละครจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
4. การวิเคราะห์ วิจัยฉากและบรรยากาศจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
5. การวิเคราะห์ วิจัยกลวิธีการแต่งจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

- 1) ทักษะการอ่าน
- 2) ทักษะการฟัง การดู การพูด
- 3) ทักษะการเขียน

5.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการจำแนก
- 2) ทักษะการวิเคราะห์

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน
4. รักความเป็นไทย

7. กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย

ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดีมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี โดยใช้บทบาทการโค้ช

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง

2.1 ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ “เรื่องย่อมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี” และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

2.2 ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า จะต้องเพิ่มความรู้อะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก

3.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบละความสามารถ เก่ง-ปานกลาง-อ่อน ในอัตรา 1:2:1 โดยใช้กลุ่มเดิมตลอดการวิจัย

3.2 ครูเสนอแนวทางในการวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดี และเสนอตัวอย่างข้อคำถามในการวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดี ดังนี้

- นักเรียนมีแนวทางในการวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดีอย่างไรบ้าง

- การวิเคราะห์ วิจัยเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดี จะต้องวิเคราะห์ตามประเด็นดังต่อไปนี้ ได้แก่ สาระ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉากและบรรยากาศ และกลวิธีในการแต่ง

- ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาจับสลากตามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นแล้วให้นักเรียนร่วมกันศึกษาจากใบความรู้ที่ 1 ตัวแทนแต่ละกลุ่มเวียนกันอภิปราย ครูยกตัวอย่างและอธิบายเพิ่มเติม

3.3 ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลคน ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม กระตุ้นความคิดของนักเรียนหรือการให้กำลังใจ ดังนี้

ตัวอย่างคำถาม

1. จุดประสงค์ในการแต่งวรรณคดี มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี คืออะไร
 2. เหตุใดจึงเรียกมหาเวสสันดรชาดกว่า มหาชาติ
 3. สาระสำคัญของวรรณคดีเรื่องนี้เป็นคืออะไร
 4. การลำดับความ เหตุการณ์ เรื่องราวภายในเรื่องเป็นอย่างไรบ้าง
 5. ตัวละครมีใครบ้างและมีลักษณะนิสัย บุคลิกอย่างไร
 6. ฉากและบรรยากาศเป็นอย่างไร มีความสอดคล้องกับเรื่องหรือไม่
 7. คำพูดของตัวละคร พฤติกรรมต่าง ๆ แสดงออกอย่างไร
 8. การใช้ถ้อยคำและการนำเสนอเรื่องเป็นอย่างไร
- ครูให้กำลังใจนักเรียนและร่วมพูดคุยกระตุ้นให้นักเรียนคิดตามข้อคำถามที่ครูตั้งไว้หรือ

อธิบายความรู้เพิ่มเติม

คาบที่ 2

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจ

4.1 นักเรียนร่วมกันศึกษาและเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดีจากหนังสือเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และใบความรู้ที่ 1 ที่ครูแจก แล้ววิเคราะห์ วิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดีเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และตอบคำถามลงในใบงาน

4.2 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เวียนที่ละกลุ่ม ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม กระตุ้นความคิด หรือให้คำแนะนำในการตอบคำถาม เช่น

- เพราะเหตุใดเทวดาจึงต้องแปลงกายเป็นสัตว์ร้ายมาขวางทางพระนางมัทรี การกระทำของเทวดาเหมาะสมหรือไม่
- นักเรียนคิดว่า ตอนใดของเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ให้อารมณ์สะเทือนใจมากที่สุด เพราะอะไร
- ถ้านักเรียนเป็นพระนางมัทรี เมื่อทราบว่าพระเวสสันดรยกลูกให้เป็นทานนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอย่างไร
- พระเวสสันดรแก้ไขความทุกข์เศร้าของพระนางมัทรีที่ติดตามหาลูกอย่างไร
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายความรักของพระนางมัทรีที่มีต่อกัณหาชลาสินีว่ายิ่งใหญ่เพียงใด
- ครูเสนอแนะและอธิบายความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม

4.3 นักเรียนเสนอผลการทำใบงานหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่ม นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นครูแก้ไขและอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการได้ช

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันบอกความรู้ที่ได้รับจากการเรียนเรื่องการวิเคราะห์ วิจาร์ณเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดี

5.2 นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านใบงาน

5.3 ครูให้คำแนะนำและสะท้อนผลให้นักเรียนทราบในข้อบกพร่องหรือจุดด้อยของแต่ละกลุ่ม

8. ภาระงาน/ชิ้นงาน

การวิเคราะห์ วิจาร์ณเนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดี

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ วิจาร์ณเนื้อหาและองค์ประกอบ
2. ใบงานที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ วิจาร์ณเนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดีมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
3. หนังสือเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. วีดิทัศน์ เรื่องย่อมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
5. สลากหัวข้อการวิเคราะห์ วิจาร์ณเนื้อหาและองค์ประกอบของวรรณคดี

10. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (จำนวนนักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ในระดับคุณภาพดี)
ตรวจผลงานนักเรียน	แบบตรวจผลงานนักเรียน	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (จำนวนนักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ในระดับคุณภาพดี)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

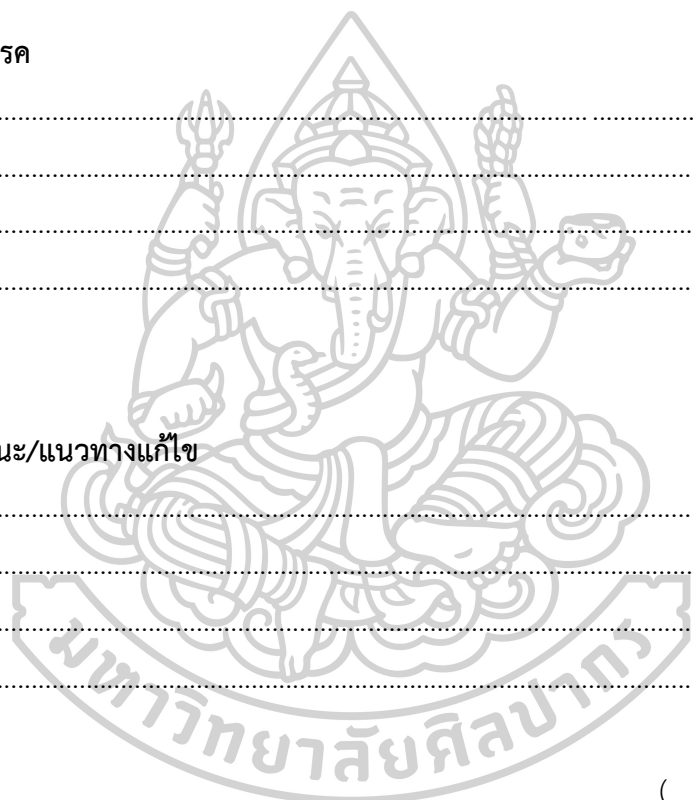
.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

๓. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

()

ครูผู้สอน

..... / /

แบบทดสอบ

เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

1. จุดมุ่งหมายในการแต่งมหาเวสสันดรชาดกคือข้อใด
 - ก. เพื่อบันทึกเรื่องราว
 - ข. เพื่อใช้เทศน์มหาชาติ
 - ค. เพื่อใช้สำหรับแสดงโขน
 - ง. เพื่อใช้สำหรับแสดงละคร
2. “การเรียงลำดับความคิด เหตุการณ์ หรือเรื่องราวอย่างน่าสนใจมีการสร้างปมปัญหาเพื่อไปจุดสูงสุด” จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. โครงเรื่อง
 - ข. ฉากและบรรยากาศ
 - ค. ตัวละคร
 - ง. กลวิธีการแต่ง
3. “ผู้มีบทบาทในเนื้อเรื่อง มักจำลองบุคลิก ลักษณะนิสัยใจคอ และพฤติกรรมต่าง ๆ” จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. กลวิธีการแต่ง
 - ข. สาระ
 - ค. ตัวละคร
 - ง. โครงเรื่อง
4. “สถานที่และเวลาที่เกิดขึ้นในท้องเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และสภาพแวดล้อมก่อให้เกิดความรู้สึก” จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. ฉากและบรรยากาศ
 - ข. กลวิธีการแต่ง
 - ค. สาระ
 - ง. โครงเรื่อง

5. “การแสดงฝีมือและความสามารถของผู้แต่งในการถ่ายทอดอารมณ์ ความนึกคิด และจินตนาการ โนม่น้าวให้เกิดอารมณ์” จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับข้อใด

- ก. สาระ
- ข. กลวิธีการแต่ง
- ค. โครงเรื่อง
- ง. ฉากและบรรยากาศ

6. “เรื่องราวหรือข้อคิดของงานประพันธ์ ที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่านเป็นส่วนที่บอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับใคร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร” จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับข้อใด

- ก. สาระ
- ข. ตัวละคร
- ค. โครงเรื่อง
- ง. กลวิธีการแต่ง

7. เทวดาแปลงกายเป็นสัตว์ชนิดใดมาขงทางพระนางมัทรี

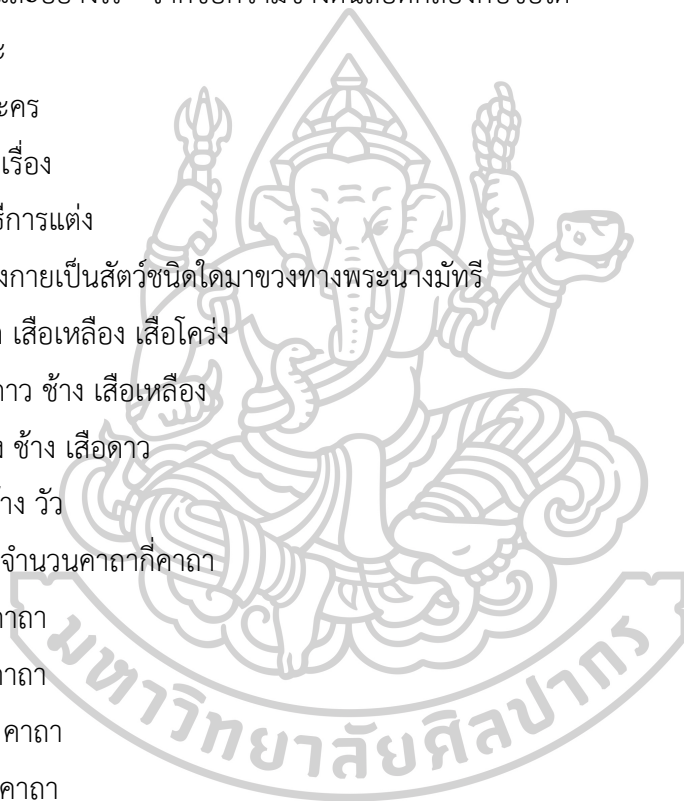
- ก. สิงโต เสือเหลือง เสือโคร่ง
- ข. เสือดาว ช้าง เสือเหลือง
- ค. กวาง ช้าง เสือดาว
- ง. ม้า ช้าง วัว

8. กัณฑ์มัทรีมีจำนวนคาถากี่คาถา

- ก. 80 คาถา
- ข. 90 คาถา
- ค. 100 คาถา
- ง. 200 คาถา

9. “มีคุณธรรมสูงเหนือมนุษย์ ยากที่มนุษย์ทั่วไปจะทำได้ บริจาคบุตรของตนให้เป็นทานแก่ชุก” ข้อความข้างต้นเกี่ยวข้องกับข้อใด

- ก. สาระ
- ข. ตัวละคร
- ค. โครงเรื่อง
- ง. กลวิธีการแต่ง

10. “แต่งด้วยรายยาวมีคาถาบาลีนำ ผู้แต่งเน้นการพรรณนาความรักของแม่ที่มีต่อลูกและความรู้สึกของแม่ที่เสียใจเมื่อไม่พบลูก แต่ต่อมาก็คลายความทุกข์เมื่อเข้าใจเจตนาของพระเวสสันดร” ข้อความข้างต้นเกี่ยวข้องกับข้อใด

- ก. สาระ
- ข. ตัวละคร
- ค. โครงเรื่อง
- ง. กลวิธีการแต่ง

เกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
มีความสนใจ กระตือรือร้นในการ ทำงาน	มีความสนใจ ตั้งใจ และมีความ กระตือรือร้นในการ ทำงาน	ตั้งใจทำงานและมี ความกระตือรือร้น	ทำงานแต่ขาดความ กระตือรือร้น
การมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น	แสดงความคิดเห็น กับเพื่อนในกลุ่มทุก ครั้งและมีเหตุผล เหมาะสม	แสดงความคิดเห็น กับเพื่อนในกลุ่ม 2-3 ครั้งแต่เหตุผลไม่ เหมาะสม	แสดงความคิดเห็น กับเพื่อนในกลุ่ม 1 ครั้งแต่เหตุผลไม่ เหมาะสม
การรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น	ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่นทุก ครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น 2-3 ครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น 1 ครั้ง
ความรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานได้สำเร็จ ตามเป้าหมายตรง เวลาที่กำหนด	ทำงานได้สำเร็จตาม เป้าหมาย ช้ากว่า เวลาที่กำหนด 1-5 นาที	ทำงานสำเร็จตาม เป้าหมาย ช้ากว่า เวลาที่กำหนด มากกว่า 5 นาที

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ	คุณภาพ
10-12	3	ดี
7-9	2	พอใช้
4-6	1	ปรับปรุง

ใบงานที่ 1

เรื่อง การวิเคราะห์ วิจารณ์เนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดีมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี แล้วเขียนอธิบายตามประเด็นที่กำหนดต่อไปนี้

1. เนื้อหาสาระ

.....

.....

.....

2. โครงเรื่อง

.....

.....

.....

3. ตัวละคร

.....

.....

.....

4. ฉากและบรรยากาศ

.....

.....

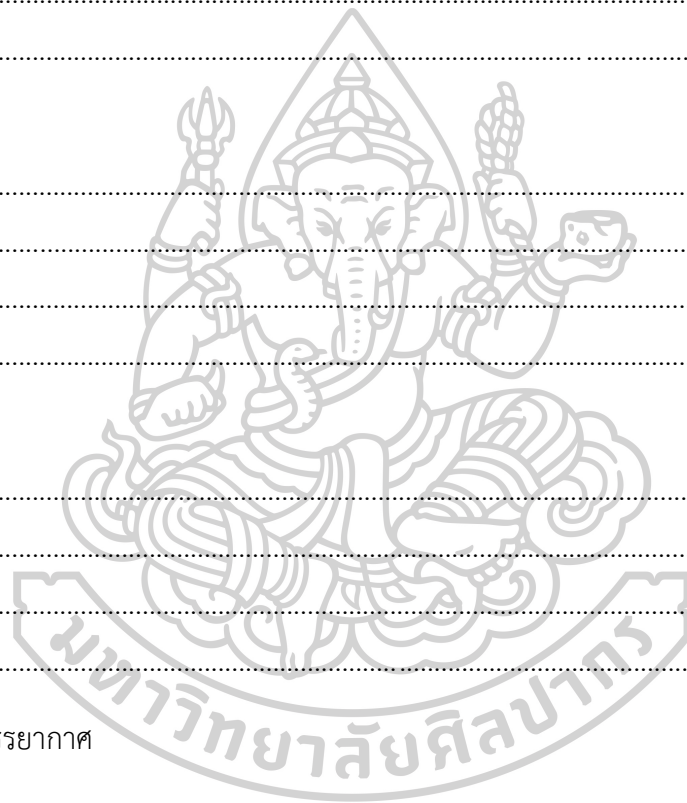
.....

5. กลวิธีในการแต่ง

.....

.....

.....

เกณฑ์การตรวจผลงานนักเรียน

เรื่อง การวิเคราะห์ วิวิจารณ์เนื้อหาและองค์ประกอบในวรรณคดี มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
การวิเคราะห์และ วิจารณ์	วิเคราะห์และวิจารณ์ เนื้อหาและองค์ ประกอบของเรื่องได้ ถูกต้องครบถ้วนและ มี เหตุผลประกอบชัดเจน	วิเคราะห์และวิจารณ์ เนื้อหาและองค์ ประกอบของเรื่องไม่ ถูกต้องหรือขาด 1-3 ประเด็นมีเหตุผล ประกอบ	วิเคราะห์และวิจารณ์ เนื้อหาและองค์ ประกอบของเรื่องไม่ ถูกต้องหรือขาด ตั้งแต่ 4 ประเด็นขึ้นไป ไม่มีเหตุผล ประกอบ
การใช้ภาษา	ใช้ถ้อยคำถูกต้อง สื่อ ความชัดเจน	ใช้คำไม่ถูกต้องหรือ สื่อความไม่ชัดเจน 1-2 แห่ง	ใช้คำไม่ถูกต้องหรือสื่อ ความไม่ชัดเจน 3 แห่ง ขึ้นไป
ลายมืออ่านง่าย ชัดเจน การสะกดคำ		ชิ้นงานไม่มีรอยลบ หรือแก้คำผิด ลายมือ สวยอ่านง่าย ชัดเจน เขียนสะกดคำถูกต้อง ทุกคำ	ชิ้นงานมีรอยลบหรือแก้ คำผิดและมีเขียนสะกด คำผิด ลายมืออ่านง่าย
มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา		ส่งงานตรงตามเวลาที่ กำหนด	ส่งงานเลยเวลาที่กำหนด

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ	คุณภาพ
8-10	3	ดี
5-7	2	พอใช้
4	1	ปรับปรุง

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง การวิเคราะห์ วิจารณ์เนื้อหาและองค์ประกอบ

องค์ประกอบของเรื่องมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

1. สาระสำคัญของเรื่อง พิจารณาว่าสาระที่ผู้แต่งต้องการสื่อมายังผู้อ่านเป็นเรื่องอะไร เช่น ให้ความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หรือแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมา ควรจับสาระสำคัญหรือแก่นของเรื่องให้ได้ว่าผู้แต่งต้องการสื่ออะไร แก่นเรื่องควรมีลักษณะแปลกใหม่ น่าสนใจเพียงใด เช่น เรื่องสามก๊ก มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง และการชิงอำนาจกันด้วยอุบายการเมืองและการสงคราม

2. โครงเรื่อง พิจารณาวิธีการเรียงลำดับความคิดหรือเหตุการณ์ในเรื่องว่าเปิดเรื่อง อย่างไร ดังเช่น โครงเรื่องของเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา คือ ผู้หญิงที่ต้องเลือกไปอยู่กับผู้ชายคนใดคนหนึ่งซึ่งคนหนึ่งตนก็รักมากอีกคนหนึ่งก็ติดต่อดนมาก กวีมีวิธีวางโครงเรื่องได้ดีหรือไม่ การลำดับความไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ มีวิธีการวางลำดับเหตุการณ์ น่าสนใจอย่างไร และมีการสร้างปมขัดแย้งอะไรที่นำไปสู่จุดสูงสุดของเรื่อง เป็นต้น

3. ฉากและบรรยากาศ พิจารณาการพรรณนาหรือบรรยายฉากของเรื่อง โดยบรรยากาศนั้นสร้างโดยการบรรยายฉาก ซึ่งเกิดจากการสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องก็ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม เช่น เรื่องสามก๊กก็มีฉากของเรื่องอยู่ในประเทศจีนในสมัยพระเจ้าเหี้ยนเต้ เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา มีฉากการตัดสินพระทัยของสมเด็จพระพันวษาก็เกิดขึ้นในสมัยการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และบรรยากาศน่าเกรงขาม เป็นต้น

4. ตัวละคร พิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง โดยต้องพิจารณาว่ามีบุคลิกภาพอย่างไรและมีบทบาทอย่างไร พฤติกรรมที่แสดงออกมาดีหรือไม่ เช่น ความไม่รู้จักกาลเทศะของขุนช้างในคราวที่ดำน้ำเข้าไปถวายฎีกาถึงเรือพระที่นั่ง เป็นต้น

5. กลวิธีการแต่ง พิจารณาวิธีการเลือกใช้ถ้อยคำ และการนำเสนอว่ากินนำเสนอ อย่างไร เช่น เสนออย่างตรงไปตรงมา เสนอโดยให้ตีความจากสัญลักษณ์หรือความเปรียบ เสนอโดยใช้ภาพพจน์ให้เกิดจินตภาพควรพิจารณาว่าวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ ชวนให้น่าสนใจ น่าติดตาม และน่าประทับใจได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ. (2559). ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ม.6. พิมพ์ครั้งที่ 19.

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์

แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย

แบบทดสอบการวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. ข้อสอบมีทั้งหมด 30 ข้อ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนน โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ลงในกระดาษคำตอบ ข้อ ก ข ค หรือ ง ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้อง

1. “ชูชโกปิ อจจุตตปาเสณ กถิตมคเคน ยาว ฯลฯ ท้าวเธอกลับสุขเกษมเปรมสบายพระกายก็สดไสตั้งพระจันทร์ทรงกลด นั้นแล” ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของบทประพันธ์ข้างต้น
 - ก. คำเอกโท
 - ข. คำสร้อย
 - ค. คำสัมผัส
 - ง. จุณณียบท
2. จากการศึกษารูปแบบวรรณคดี ข้อใดจัดประเภทวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ได้ถูกต้อง
 - ก. นิทาน
 - ข. สารคดี
 - ค. บันเทิงคดี
 - ง. ละครไทย
3. บุคคลในข้อใดเลือกพิจารณารูปแบบวรรณคดีได้เหมาะสมมากที่สุด
 - ก. อรชรศึกษาประวัติผู้แต่ง
 - ข. ดาวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง
 - ค. เพชรเลือกอ่านแต่ตอนที่ตนเองสนใจ
 - ง. นำฝนพิจารณาความเหมาะสมของการแต่ง
4. จากวรรณคดีเรื่องเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ผู้ใดสามารถนำหลักธรรมของพระเวสสันดรไปใช้ได้ถูกต้อง
 - ก. วรเทพออกบวชเพื่อหนีทุกข์
 - ข. อรชรมั่นในความถูกต้อง
 - ค. สายสุตามีความขยันอดทน
 - ง. อติศรคอยช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับความลำบาก

5. การกระทำใดของพระนางมัทรีที่นำมาปฏิบัติจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
- มัทรีสวดยาสมาธิภาวนา รักษาศีลเพียงบิดาก็ว่าได้
 - แม้อย่างใดก็เก็บเอาดอกมาร้อยกรองไปฝากลูกเมื่อวันวาน
 - ทำวเธอก็ขึ้นบานบริสุทธ์ด้วยปิยะบุตรมิ่งมกุฎพานอันพิเศษ
 - สิ้นสมบัติพลัดญาติยังแต่ตัวต้องไปหามาเลี้ยงลูกและเลี้ยงผัวทุกเวลา
6. จากสำนวนที่ว่า “เข้าเถื่อนอย่าลืมพริ้ว” นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
- อมรชอบเข้าวัดทำบุญ
 - พชรตั้งใจเรียนตลอดเวลา
 - กชกรมีความเอื้อเฟื้อเพื่อน
 - กรกนกมีความรอบคอบไม่ประมาท
7. ข้อใดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เป็นแม่ได้ดีที่สุด
- มัทรีนี้ก็กตเวทีเป็นแม่แท้แก้วสู่ที่ทางทดแทน
 - พระนางจึงปลงหาบคอนลงวอนไหว้แล้วอภิวาหน
 - หวังจะเป็นเกือกทองฉลองพระบาทยุคลพระทูลหัว
 - โอ้พระจอมขวัญของแม่เอ๋ยเจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท้าลงเหยียบดิน
8. “สุดสายนัยนาที่แม่จะตามไปเลี้ยงแล สุดโสดแล้วที่แม่จะซบทราบฟังสำเนียง สุดสุรเสียงที่แม่จะร่ำเรียกพิไรร้อง สุดผีเท่าที่แม่จะเยื้องย่องยกย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด จะได้พานพบประสปรอยพระลูกน้อยแต่สักนิดไม่มีเลย” จากข้อความข้างต้นแสดงลักษณะนิสัยที่เด่นชัดของพระนางมัทรีเรื่องใด
- ความรักและคิดถึงลูก
 - ความมุ่งมั่นในการตามหาลูก
 - ความโศกเศร้าเสียใจที่ลูกหาย
 - ความทุกข์ยากในการตามหาลูก
9. เพราะเหตุใดพระเวสสันดรจึงใช้วิธีกล่าวบริภาษให้พระนางมัทรีเจ็บแค้นใจ
- เพื่อลงโทษพระนางมัทรี
 - เพราะหึงหวงพระนางมัทรี
 - เพื่อให้พระนางมัทรีคลายความเศร้าโศก
 - เพราะโกรธพระนางมัทรีที่กลับมาเวลาค่ำ

10. “ไอ้พระจอมขวัญของแม่เอ๋ย เจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท่าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่ไต่ก็มีได้ตอม”
ข้อใดให้แนวคิดได้ถูกต้องเหมาะสม
- ยอดสตรีปฏิบัติหน้าที่พระมารดาครบพระราชสมบุรณ์
 - ความซื่อสัตย์และกตัญญูเป็นสมบัติที่ประเสริฐของมนุษย์
 - มุ่งหาสัจธรรมความจริง โดยที่ไม่คำนึงถึงความยากลำบากใด ๆ
 - ผู้ที่ป็นใหญ่จะต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
11. ความสัมพันธ์ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ข้อใดไม่ถูกต้อง
- พระเวสสันดร – การเสียสละ
 - พระเวสสันดร – ความฉลาด
 - พระนางมัทรี – ความซื่อสัตย์
 - พระนางมัทรี – ความสามัคคี
12. “ด้วยต้นหว่าใหญ่ใกล้อาราม งามด้วยกิ่งก้านประกวัดกัน ใบช่อมู่ประชุมช่อเป็นฉัตรชั้นตั้ง ฉัตรทอง แสงพระจันทร์คืนส่องตองน้ำค้างที่ขังให้ไหลลงหยก้อย” จากบทประพันธ์ข้างต้น สอดคล้องกับข้อใด
- สาระ
 - โครงเรื่อง
 - กลวิธีการแต่ง
 - ฉากและบรรยากาศ
13. “เธอทรงพระศอกก็กันแสงให้ น้ำพระชลนัยน์ไหลลงหลั่ง ๆ พลังก็ร้องทูลสั่งอยู่แจ่ว ๆ ว่าเจ้า ประคุณทูลกระหม่อมแก้วของลูกเอ๋ย ตัดลูกเสียแล้วหรือจึ่งนั่งเฉยเสียได้ ปล่อยให้พราหมณ์จัญไร แกติคร่าไปต่อหน้าพระที่นั่ง” จากคำประพันธ์ปรากฏน้ำเสียงใด
- ตัดพ้อ
 - วิงวอน
 - เยาะเย้ย
 - ประณาม
14. วรรณคดีเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีความดีเด่นด้านใด
- การใช้บรรยายโวหาร
 - การใช้โวหารภาพพจน์หลายชนิด
 - การเลียนเสียงธรรมชาติทำให้เกิดภาพ
 - การใช้พรรณนาโวหารเกิดอารมณ์ความรู้สึก

15. คำประพันธ์ข้อใดมีทั้งคำที่แสดงจินตนาภาพเคลื่อนไหวและจินตนาภาพด้านเสียง
- สุดฟีเท้าที่แม่จะเยื้องย่างอย่างลงเหยียบดิน
 - แสงพระจันทร์ดั่งส่องต้องน้ำค้างที่ขังให้ไหลลงหยดย้อย
 - พระกายนางให้เสียวสั่นหวั่นไหวไปทั้งองค์ ดุจชายตรงอันต้องกำลังลมอยู่ลิ่ว ๆ
 - ตะคุ่มเดินเมิลมุงละเมาะไม่มองหมอบ แต่อย่างเหยียบเกียบกรอบก็เหลียวหลัง
16. คำประพันธ์ในข้อใดมีการเล่นเสียงสระเด่นชัดที่สุด
- เสียงชนะนี้ร้องอยู่โหวยโวยไวย
 - เสียงสกุณร้องก้องกึกให้หวั่นหวาด
 - เสียงแก้วกัญหาเสียวพระสกลกัญญา
 - เสียงอุโฆษครั้นครั้นตั้งไฟบรรลัยกัลป์
17. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นที่สุดของคำประพันธ์ต่อไปนี้
- “ครั้นจะชุกจะช่อนก็ไม่ทัน ครั้นจะหลบจะหลีกหนีนั้นก็ใช่ ครั้นจะผลุนผลันผลุนไปก็จวนตัว”
- การซ้ำคำ
 - การหลากคำ
 - การใช้คำพ้อง
 - การใช้คำอัปภาส
18. “ผู้สังเกตวัตถุบทวิบาทก็ตื่นตื่นแผ่นดินโผนโจนดิน ประหนึ่งว่าปีถพินจะพลิกคว่ำแพลงให้พลิกหงาย ออกนางพระธรณีจะแยะแยกแตกกระจายอยู่รอนๆ สะเทือนสะท้านเลื่อนลั่นอยู่ครืน ๆ ดุจหนึ่งว่าป็นสักแสนนั้ดมากระหน่ำซ้ำยังอยู่เปรี้ยงๆเสียงฉะฉาดฉาน ทั้งพญาคชสารชาติฉัททันต์ ทะลึ่งถลันร้องแหว ๆ ประแปร์แปร้นแล่นทะลวงวงคว้างาหงายเงย ประหนึ่งว่าจะสอยเสยเอาดวงดาว” จากคำประพันธ์ข้างต้นมีลักษณะเด่นในด้านศิลปะการประพันธ์เรื่องใด
- การใช้คำพ้องและเล่นจังหวะ
 - การเล่นเสียงวรรณยุกต์และคำอัปภาส
 - การเล่นเสียงธรรมชาติและจินตนาภาพ
 - การใช้ความเปรียบและเล่นเสียงพยัญชนะ

19. คำประพันธ์ข้อใดปรากฏคุณค่าวรรณศิลป์ด้านการหลากคำน้อยที่สุด
- พอโพล์เพล้พลบคำย่าสนธยา
 - ทั้งโคคาวิ อสุภราชทาสทาสาทาสี
 - สโรชโบทชรมีแนวพนัสแน้นหนาป่าระหง
 - พระคุณเจ้าเอ่ยอันว่าแม่น้ำทั้งห้าห้วงกระแสนสายชลชลา
20. มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ปรากฏสาระสำคัญอย่างไร
- การทำทาน
 - ความอดทน
 - ความรักของแม่ที่มีต่อลูก
 - การพลัดพรากทำให้เกิดความทุกข์
21. เหตุใดจึงมีการจัดงานเทศน์มหาชาติเกิดขึ้นและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
- เพราะเป็นวรรณคดีที่แต่งในยุคสุโขทัย
 - เพราะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระประยูรญาติ
 - เพราะเนื้อหามีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เหมาะสมสำหรับการเทศน์มหาชาติ
 - เพราะเป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณและมีความเชื่อว่าผู้ใดได้ฟังแล้วจะได้กุศลแรง
22. คำประพันธ์ข้อใดไม่ปรากฏความเชื่อ
- แสรรกคานบันดาลพลิกพลัดลงจากพระอังกษา
 - ไม้ที่มีผลเป็นพุ่มพวงก็กลายเป็นดอกดวงเดียวราคาชอนาถเนตร
 - ฝ่ายผู้อมรเทเวศทุกวิมานมาศมนเทียรทุกหมู่ไม้ก็ยืมแยมพระโอษฐ์ตบพระหัตถ์อยู่
ฉาดฉาน
 - พระยานางสีเป็นหน่อกษัตริย์จะไปไหนก็เคยมีแต่กลดกัน พานจะเกรงแสงพระสุริยันไม่
คลาเคลื่อน
23. คำประพันธ์ในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม
- เจ้าเคยเรียงเคียงหมอนแนบข้างทุกราตรี แต่นี้แม่จะกล่อมใครให้นิทรา
 - พระองค์ทรงผนวชไปพรมาได้ถึงเจ็ดเดือนปลายจะได้ต้องพระกายนางมัทรีหาไม่ได้
 - ทั้งจักกระจันพรรณลงไฉน เรไรร้องอยู่หึ่ง ๆ ระเบือยโรยโหยสำเนียงดังเสียงสังคีตขับ
ประโคมไพร
 - จะเอาบรรณศาลานี้หรือเป็นบริเวณพระเมรุทอง จะเอาแต่เสียงสาริกาอันร่ำร้องมาเป็น
กลองประโคมใน

24. การใช้อุบายของพระเวสสันดรที่ใช้ดับความทุกข์โศกของพระนางมัทรี นักเรียนเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่เหมาะสม เพราะเป็นการใช้อุบาย หลอกลวง
 - เหมาะสม เพราะช่วยคลายความโศกเศร้าลงได้บ้าง
 - ไม่เหมาะสม เพราะไม่มีความสงสารพระนางมัทรีผู้เป็นแม่
 - เหมาะสม เพราะเป็นหลักจิตวิทยาที่เห็นความทุกข์เศร้า
25. “ถ้าแม้มีบุคคลผู้ใดปรารถนาเนื้อหนังมังสาโลหิตดวงหทัยนัยเนตรทั้งซ้ายขวา พี่ก็จะแหะผ่าให้เป็นทาน ไม่ย่อท้อเพียงนี้มัทรีเอ๋ย จงศรัทธาด้วยอนุโมทนาทานในกาลบัดนี้เถิด” จากบทประพันธ์ข้างต้นการกระทำของพระเวสสันดร สอดคล้องกับกับคุณธรรมใด
- ความกตัญญู
 - ความเสียสละ
 - ความซื่อสัตย์ต่อภรรยา
 - ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
26. ความเชื่อเรื่องลางบอกเหตุที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ในปัจจุบันมีความสำคัญหรือไม่
- ไม่สำคัญเพราะคนละยุคสมัยกัน
 - ไม่สำคัญเป็นเรื่องที่มนุษย์คาดเดาเอง
 - สำคัญเพราะความเชื่อสามารถเป็นเรื่องเหนือกุศลธรรมชาติ
 - สำคัญเพราะความเชื่อมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์
27. ประเพณีที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ประเพณีใดเกี่ยวข้องกับนักเรียนน้อยที่สุด
- ประเพณีงานศพ
 - ประเพณีการบวช
 - ประเพณีการกล่อมลูก
 - ประเพณีเกี่ยวกับเครื่องสูง
28. บุคคลใดสามารถนำข้อคิดจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีไปใช้ได้เหมาะสม
- อรรพรมตั้งใจทำงาน
 - วนิดาทำงานเพื่อส่วนร่วม
 - วาสนาเพิ่มพูนความดีตลอดเวลา
 - อดิศักดิ์เลี้ยงลูกด้วยความรัก ห่วงใยและดูแลอย่างใกล้ชิด

29. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
- ก. การบริจาค
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. ความกตัญญู
 - ง. ความเมตตา
30. นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมของพระนางมัทรีสอดคล้องกับลักษณะตัวละครในวรรณคดีเรื่องใด
- ก. นางบุษบา จากเรื่องอิเหนา
 - ข. นางสีดา จากเรื่องรามเกียรติ์
 - ค. นางพันธุรัตน์ จากเรื่องสังข์ทอง
 - ง. นางมัทนา จากเรื่องมัทนะพาธา

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช
เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้บทบาทการโค้ช

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็น หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยโดยใช้บทบาทการโค้ช
2. คำตอบของนักเรียนในแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน ไม่มีข้อถูก ไม่มีข้อผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง
3. คำตอบของนักเรียนในแบบสอบถามความคิดเห็นไม่นำไปรวมในการตัดสินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ผลจากการสอบถามนี้จะนำไปใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยโดยใช้บทบาทการโค้ชให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
4. การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ให้นักเรียนอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนนระดับ	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนนระดับ	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนนระดับ	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนนระดับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนนระดับ	1

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

นายรัชชานนท์ เพ็องบุญ

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 8 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
1	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน					
2	กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไป นักเรียนสามารถปฏิบัติได้					
3	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีอย่างมีลำดับขั้นตอน					
4	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม					
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและยอมรับซึ่งกันและกัน					
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้						
6	นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช					
7	บรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานกลุ่ม					
8	ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล					
9	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
10	นักเรียนเรียนด้วยความเป็นกันเอง					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
11	นักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดี					
12	นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้วรรณคดี					

ตารางที่ 8 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการ์ตูน (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
13	นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ ได้					
14	นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
15	นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					

ตารางผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. สาระสำคัญ					
1.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
1.2	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
2.3	สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
2.4	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
3. สาระการเรียนรู้					
3.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2	สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.3	สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
3.4	เวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
3.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
4.3	กำหนดเวลาเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.4	เป็นไปตามขั้นตอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
5.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
6.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. สาระสำคัญ					
1.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
1.2	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
2.3	สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0	+1	+1	0.67
2.4	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
3. สาระการเรียนรู้					
3.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2	สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.3	สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
3.4	เวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
3.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
4.3	กำหนดเวลาเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0	+1	+1	0.67
4.4	เป็นไปตามขั้นตอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2) (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
5.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
6.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. สาระสำคัญ					
1.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
1.2	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
2.3	สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
2.4	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
3. สาระการเรียนรู้					
3.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2	สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.3	สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
3.4	เวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
3.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
4.3	กำหนดเวลาเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.4	เป็นไปตามขั้นตอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3) (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
5.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
6.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. สาระสำคัญ					
1.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
1.2	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
2.3	สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
2.4	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
3. สาระการเรียนรู้					
3.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2	สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.3	สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
3.4	เวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
3.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
4.3	กำหนดเวลาเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.4	เป็นไปตามขั้นตอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4) (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
5.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
6.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. สาระสำคัญ					
1.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
1.2	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
2.3	สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
2.4	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
3. สาระการเรียนรู้					
3.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2	สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.3	สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
3.4	เวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00
3.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
4.3	กำหนดเวลาเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
4.4	เป็นไปตามขั้นตอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4.5	สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสม
 ถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5) (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
5.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
6.2	สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00
6.3	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	1.00
5	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	1.00
7	+1	+1	+1	1.00
8	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	1.00
10	+1	+1	+1	1.00
11	+1	+1	+1	1.00
12	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	1.00
14	+1	+1	+1	1.00
15	+1	+1	+1	1.00
16	+1	+1	+1	1.00
17	+1	+1	+1	1.00
18	+1	+1	+1	1.00
19	+1	+1	+1	1.00
20	+1	+1	+1	1.00
21	+1	+1	+1	1.00
22	+1	+1	+1	1.00
23	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	1.00
25	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดทักษะการอ่าน
วิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทย (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
26	+1	+1	+1	1.00
27	+1	+1	+1	1.00
28	+1	+1	+1	1.00
29	+1	+1	+1	1.00
30	+1	+1	+1	1.00
31	+1	+1	+1	1.00
32	+1	+1	+1	1.00
33	+1	+1	+1	1.00
34	+1	+1	+1	1.00
35	+1	+1	+1	1.00
36	+1	+1	+1	1.00
37	+1	+1	+1	1.00
38	+1	+1	+1	1.00
39	+1	+1	+1	1.00
40	+1	+1	+1	1.00
41	+1	+1	+1	1.00
42	+1	+1	+1	1.00
43	+1	+1	+1	1.00
44	+1	+1	+1	1.00
45	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
1	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน	+1	+1	+1	1.00
2	กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไป นักเรียนสามารถปฏิบัติได้	+1	+1	+1	1.00
3	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีอย่างมีลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	1.00
4	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและยอมรับซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	1.00
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
6	นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช	+1	+1	+1	1.00
7	บรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
8	ครูคอยแนะนำ คอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	1.00
9	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
10	นักเรียนเรียนด้วยความเป็นกันเอง	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
11	นักเรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดี	+1	+1	+1	1.00
12	นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ วรรณคดี	+1	+1	+1	1.00
13	นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอ่าน วิเคราะห์ วิจารณ์ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในวิชาอื่น ๆ ได้	+1	+1	+1	1.00
14	นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
15	นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแลกเปลี่ยน เปลี่ยนความคิดเห็น	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทย

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	0.49	0.41	16	0.74	0.65	31	0.72	0.22
2	0.79	0.38	17	0.59	0.31	32	0.72	0.42
3	0.31	0.50	18	0.77	0.34	33	0.62	0.26
4	0.92	0.33	19	0.69	0.34	34	0.56	0.36
5	0.74	0.06	20	0.77	0.52	35	0.51	0.37
6	0.21	0.29	21	0.67	0.30	36	0.64	0.21
7	0.77	0.37	22	0.79	0.32	37	0.51	0.32
8	0.56	0.36	23	0.77	0.23	38	0.69	0.38
9	0.77	0.35	24	0.77	0.52	39	0.77	0.30
10	0.72	0.30	25	0.67	0.20	40	0.74	0.36
11	0.54	0.42	26	0.49	0.30	41	0.72	0.67
12	0.67	0.33	27	0.64	0.34	42	0.51	0.63
13	0.31	0.29	28	0.69	0.35	43	0.77	0.47
14	0.77	0.55	29	0.69	0.50	44	0.72	0.25
15	0.87	0.25	30	0.64	0.29	45	0.49	0.74

นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ผ่านการเรียนเรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทย จำนวน 39 คน ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ที่นำมาใช้ได้จำนวน 42 ข้อ ผู้วิจัยทำการเลือกข้อสอบให้เหลือ 30 ข้อ คือข้อ 1,3,6,7,8,9,11,13,14,16,17, 18,19,20,24,26,27,29,30,32,33,34,35,37,38,39,40,41,42,45 จากข้อสอบทั้งหมด 45 ข้อ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ พบว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

ตารางที่ 17 ผลคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยก่อนและหลัง
การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

คนที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	คนที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)
1	17	25	23	12	18
2	17	24	24	16	25
3	15	19	25	16	20
4	16	24	26	11	17
5	18	27	27	15	22
6	18	28	28	14	17
7	12	19	29	14	20
8	17	23	30	17	21
9	16	26	31	10	16
10	15	20	32	12	19
11	13	17	33	19	27
12	20	25	34	11	21
13	12	19	35	15	23
14	21	29	36	17	25
15	13	17	37	14	22
16	19	26	38	14	25
17	19	29	39	12	17
18	16	22	40	18	26
19	17	25	41	20	28
20	14	24	42	14	22
21	22	27			
22	14	20			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายรัชชานนท์ เฟื่องบุญ
วัน เดือน ปี เกิด	15 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดศรีสะเกษ
วุฒิการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	53/14 หมู่ 1 ต.คลองเจ็ด อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

